



OP Ryhmän osavuosisikatsaus

1.1.–30.9.2023



OP Ryhmän osavuositiedot 1.1.–30.9.2023:

Liikevoitto oli 1 570 miljoonaa euroa – Lisäämme edelleen etuja omistaja-asiakkaille

Liikevoitto 1–9/2023	Korkokate 1–9/2023	Tuotot yhteensä 1–9/2023	Kulut yhteensä 1–9/2023	CET1- vakavaraisuus 30.9.2023
1 570 milj. €	+85 %	+45 %	+10 %	19,1 %

- Liikevoitto oli 1 570 miljoonaa euroa (766).
- Asiakasliiketoiminnan tuotot eli korkokate, vakuutuspalvelutulos ja nettopalkkiotuotot kasvoivat yhteensä 48 % 2 822 miljoonaan euroon (1 908). Korkokate kasvoi 85 % 2 079 miljoonaan euroon (1 122). Vakuutuspalvelutulos laski 19 miljoonaa euroa 58 miljoonaan euroon (77) ja nettopalkkiotuotot olivat 685 miljoonaa euroa (709).
- Tuloslaskelman saamisten arvonalentumiset olivat 170 miljoonaa euroa (70) ja 0,22 % (0,09) luotto- ja takauskannasta.
- Tuotot sijoitustoiminnasta kasvoivat 112 % 294 miljoonaan euroon (138).
- Kulut yhteensä kasvoivat 10 % 1 564 miljoonaan euroon (1 420). Kulu-tuotto-suhde parani ja oli 45 % (59).
- OP Ryhmän luottokanta laski vuodessa 2 % 98,9 miljardiin euroon (100,6) ja talletukset laskivat 5 % 72,6 miljardiin euroon (76,3).
- CET1-vakavaraisuus oli 19,1 % (17,4), joka ylittää sääntelyn edellyttämän minimitason 6,8 prosenttiyksiköllä. OP Ryhmä siirtyi ensimmäisellä vuosineljänneksellä luottoriskin standardimenetelmän käyttöön.
- Vähittäispankin liikevoitto kasvoi 919 miljoonaan euroon (335). Korkokate kasvoi 104 % 1 619 miljoonaan euroon (792). Saamisten arvonalentumiset kasvoivat 53 miljoonaa euroa 107 miljoonaan euroon (54). Nettopalkkiotuotot laskivat 10 % 524 miljoonaan euroon (583). Kulu-tuotto-suhde parani ja oli 46 % (64). Luottokanta laski vuodessa 2 % ja talletukset 4 %.
- Yrityspankin liikevoitto kasvoi 321 miljoonaan euroon (220). Korkokate kasvoi 32 % 441 miljoonaan euroon (334). Saamisten arvonalentumiset kasvoivat 47 miljoonaa euroa 63 miljoonaan euroon (16). Nettopalkkiotuotot kasvoivat 31 % 163 miljoonaan euroon (124). Kulu-tuotto-suhde parani ja oli 39 % (49). Luottokanta oli edellisen vuoden tasolla ja talletukset laskivat vuodessa 18 %.
- Vakuutuksen liikevoitto kasvoi 298 miljoonaan euroon (147). Vakuutuspalvelutulos laski 19 miljoonaa euroa 58 miljoonaan euroon (77). Tuotot sijoitustoiminnasta kasvoivat 197 miljoonaa euroa 241 miljoonaan euroon (44). Vahinkovakuutuksen yhdistetty kulusuhde oli 95 % (91).
- Ryhmätoimintojen liiketappio oli -2 miljoonaa euroa (-16).
- OP Ryhmä korottaa vuodelta 2024 kertyviä OP-bonuksia omistaja-asiakkailleen 40 prosentilla, mikä tarkoittaa arviolta 86 miljoonan euron lisäbonusta omistaja-asiakkaille. Vuodelle 2023 OP-bonusten korotus on ollut 30 prosenttia, mikä tarkoittaa arviolta yli 60 miljoonan euron lisäbonusta vuodelta 2023. Lisäksi omistaja-asiakkaat saavat päivittäiset pankkipalvelut ilman kuukausimaksuja vuoden 2024 loppuun saakka. Tämän edun arvo lokakuun 2023 ja joulukuun 2024 välillä on yhteensä arviolta 110 miljoonaa euroa. Yhteensä lisäedut omistaja-asiakkaille ovat 82 miljoonaa euroa vuodelta 2023 ja 174 miljoonaa euroa vuodelta 2024.
- OP Ryhmä on soveltanut IFRS 17 Vakuutus sopimukset -standardia 1.1.2023 lähtien. IFRS 17 -siirtymän vaikutuksena OP Ryhmän oma pääoma 1.1.2022 laski siirtymäajankohtana 52 miljoonaa euroa. Samalla väliaikaisen poikkeusmenettelyn soveltaminen päättyi. Tuloslaskelman ja taseen luvut vuodelta 2022 on oikaistu takautuvasti. Osavuositiedot liitetiedoissa 1 laatu- ja tasekaavamuutoksista kerrotaan tarkemmin IFRS 17 -standardin käyttöönotosta sekä tehdyistä tulos- ja tasekaavamuutoksista.
- Vuoden 2023 liikevoiton (tuloksen ennen veroja) arvioidaan muodostuvan suuremmaksi kuin vuoden 2022 liikevoitto (tulos ennen veroja). Näkymistä kerrotaan tarkemmin kohdassa "Loppuvuoden näkymät".

OP Ryhmän avainlukuja

	1–9/2023	1–9/2022	Muutos, %	1–12/2022
Liikevoitto, milj. €	1 570	766	105,0	1 120
Vähittäispankki	919	335	174,1	502
Yrityspankki	321	220	46,0	416
Vakuutus	298	147	102,7	293
Ryhmätoiminnot	-2	-16	-	-91
Omistaja-asiakkaille kertyneet uudet OP-bonukset, milj. €	-204	-161	26,8	-215
Tuotot yhteensä	3 492	2 403	45,3	3 394
Kulut yhteensä	-1 564	-1 420	10,1	-1 961
Kulu-tuotto-suhde, %	44,8	59,1	-14,3*	57,8
Oman pääoman tuotto (ROE), %	11,1	5,8	5,2*	6,3
Oman pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	12,5	7,0	5,5*	7,5
Koko pääoman tuotto (ROA), %	1,02	0,48	0,54*	0,51
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	1,14	0,58	0,57*	0,61
	30.9.2023	30.9.2022	Muutos, %	31.12.2022
CET1-vakavaraisuus, %	19,1	17,7	1,4*	17,4
Luottokanta, mrd. €**	98,9	100,6	-1,6	100,2
Talletukset, mrd. €**	72,6	76,3	-4,9	78,0
Järjestämättömät saamiset vastuista, %**	2,73	2,36	0,37*	2,34
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta, %	0,22	0,09	0,13*	0,11
Omistaja-asiakkaat (1 000)	2 083	2 062	1,0	2 066

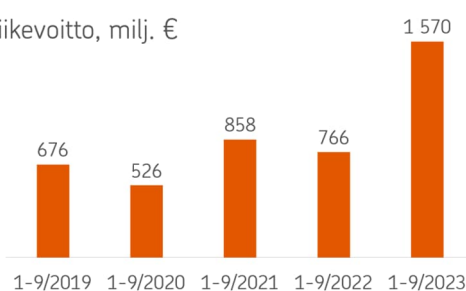
OP Ryhmä on soveltanut IFRS 17 Vakuutus sopimukset -standardia 1.1.2023 lähtien. Tuloslaskelman ja taseen luvut vuodelta 2022 on oikaistu takautuvasti. Tätä aiempien vuosien 2019, 2020 ja 2021 lukuja ei ole oikaistu. Osavuositiedot liitetiedossa 1 Laatumisperiaatteet kerrotaan tarkemmin IFRS 17 -standardin käyttönoitosta sekä tehdyistä tulos- ja tasekaavamuutoksista.

Tuloksen vertailulukuna on käytetty vuoden 2022 vastaavien jaksojen lukuja. Tase- ja muiden poikkileikkaustyyppisten erien vertailulukuna on käytetty vuoden 2022 lopun tilannetta, ellei toisin mainita.

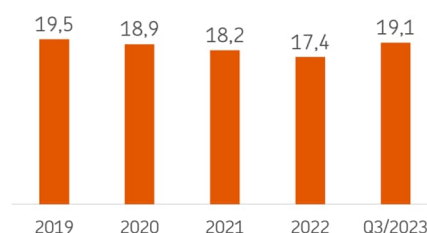
* Suhdeluvun muutos

** Luottokanta ja talletukset eivät sisällä vuoden 2023 alusta lähtien suojauslaskennassa olevien luottojen ja talletusten käyvän arvon muutoksia. Vertailukauden tiedot on oikaistu vastaamaan nykyistä määrittelyä.

Liikevoitto, milj. €



Ydinvakavaraisuussuhde (CET1), %



Pääjohtajan kommentit

Toimintaympäristö säilyi epävarmana ja talouden näkymät heikkenivät

Suomen talous oli vuoden 2023 kolmannen vuosineljänneksen aikana poikkeuksellisen epävarmassa ja epätasapainoisessa tilassa. Talouden kasvu jatkui vaatimattomana, inflaatio pysyi edelleen selvästi aiempia vuosia korkeammalla tasolla ja markkinakorkojen nousu jatkui Euroopan keskuspankin jatkaessa ohjauksen nostojaan.

Asuntomarkkinoilla niin asuntokaupan volyyymi kuin asuntoluottojen kysyntä olivat vuoden takaiseen verrattuna selvästi alhaisemmalla tasolla. Myös asuntojen hintojen lasku jatkui.

Taloussuhdanteen heikkeneminen on näkynyt erityisesti rakentamisessa ja siihen liittyvissä toimialoissa. Myös koko kiinteistösektorin riskit ovat alkuvuonna olleet selvässä kasvussa.

OP Ryhmällä vahva tulos myös heinä-syyskuussa – lisäämme edelleen etuja omistaja-asiakkaillemme

Toimintaympäristön haasteista huolimatta OP Ryhmän liikevoitto kehittyi vuoden kolmannella vuosineljänneksellä edelleen erittäin myönteisesti. Tammi-syyskuun liikevoitto nousi selvästi edellisvuoteen verrattuna ja oli 1 570 miljoonaa euroa.

Vahvan tuloskehityksemme ansiosta jatkamme vuonna 2024 lisäetujen tarjoamista omistaja-asiakkaillemme. Jo aiemmin olemme kertoneet helpottavamme lähes 2,1 miljoonan omistaja-asiakkaamme arkea maksamalla vuodelta 2023 kertyvät OP-bonukset 30 prosentilla korotettuna. Tästä syntyvän lisähyödyn arvo on omistaja-asiakkaillemme arviolta yli 60 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi olemme kertoneet, että emme peri lainkaan omistaja-asiakkailtamme päivittäispalveluihin liittyviä kuukausimaksuja lokakuun 2023 ja maaliskuun 2024 väliseltä ajalta. Näinä taloudellisesti haastavina aikoina omistaja-asiakkaidemme tästä saama lisähyöty on noin 22 miljoonaa euroa loka-joulukuulta.

Näiden aiemmin kerrottujen etujen lisäksi olemme nyt päättäneet, että tulemme maksamaan vuodelta 2024 kertyvät OP-bonukset 40 prosentilla korotettuna asiakashyödyn ollessa omistaja-asiakkaillemme ensi vuonna arviolta 86 miljoonaa euroa, ja että emme peri omistaja-asiakkailtamme ensi vuonna lainkaan päivittäispalveluihin liittyviä kuukausimaksuja. Asiakkaiden tästä saama taloudellinen hyöty on noin 88 miljoonaa euroa ensi vuonna. Asiakkaidensa omistaman OP Ryhmän taloudellinen menestys tulee jatkossakin näkymään eri tavoin omistaja-asiakkaille annettavina taloudellisina ja muina etuina.

Vahva vakavaraisuus ja erinomainen maksuvalmius ovat tärkeitä tekijöitä heikkenevässä toimintaympäristössä

OP Ryhmän CET1-vakavaraisuus nousi edelleen ja oli 19,1 prosenttia, mikä ylittää 6,8 prosenttiyksiköllä sääntelyn edellyttämän minimitasan. OP Ryhmä onkin yksi vakavaraisimmista suurista pankeista Euroopassa.

Myös maksuvalmius säilyi erinomaisella tasolla. Vahva vakavaraisuus, erinomainen maksuvalmius sekä asiakkaiden ja muiden sidosryhmien laaja luottamus ovat tärkeitä tekijöitä niin pankille kuin vakuutusyhtiölle. OP Ryhmän osalta kaikki nämä tekijät ovat tässä turbulენტissakin toimintaympäristössä erinomaisessa kunnossa.

Asiakasliiketoiminnan tuotot olivat edelleen vahvassa kasvussa erityisesti korkokatteen voimakkaan kasvun vauhdittamana varainhankinnan kustannusten selvästä noususta huolimatta. Myös sijoitustoiminnan tuotot kehittyivät alkuvuonna hyvin. Nettopalkkiotuotot sen sijaan olivat jonkin verran edellisvuotta pienemmät. Vakuutuspalvelutulokset koheni kolmannen vuosineljänneksen aikana selvästi. Kokonaisuudessaan tuottojen kasvu tammi-syyskuussa oli 45 prosenttia. Huolimatta korkeasta inflaatiosta OP Ryhmän kulukehitys pysyi hyvin hallinnassa kulujen kasvuvauhdin ollessa 10 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. OP Ryhmän kulu-tuotto-suhde oli hyvällä tasolla ollen 45 prosenttia.

Kaikkien kolmen liiketoimintasegmentin tuloskehitys oli katsauskauden aikana vahvaa. Erityisen voimakkaasti tulos kasvoi korkokatteen hyvän kehityksen ansiosta Vähittäispankkitoiminnassa, jossa liikevoitto kasvoi 174 prosenttia. Myös Yrityspankin ja Vakuutuksen tulokset olivat selvästi viime vuotta korkeammalla tasolla.

Sekä talletusten että luottojen määrä laskussa – asiakkaiden lainanhoitokyky on säilynyt hyvänä

Talletuskanta supistui vuodessa viisi prosenttia. Talletusten määrän väheneminen johtui pääosin yritysten ja yhteisöjen talletusten määrän selvästä laskusta. Sen sijaan kotitalouksien talletukset laskivat vain 1 prosentin, ja OP Ryhmän markkinaosuus kotitalouksien talletuksista vahvistui alkuvuoden aikana.

OP Ryhmän luottokanta pieneni vajaat kaksi prosenttia. Uusien asuntoluottojen kysyntä oli selvästi edellisvuotta alemmalla tasolla. Luottokannan pientymistä on vauhdittanut sekä uusien asuntolainojen viime vuotta selvästi pienempi kysyntä että korkojen nousun myötä voimakkaasti lisääntynyt asuntolainojen ennen aikainen takaisinmaksu.

OP:n asuntolaina-asiakkaat ovat kyenneet hoitamaan lainansa sääntillisesti ja mallikelpoisesti korkojen noususta huolimatta. Lainojen maksuohjelmien muutoshakemusten määrä on ollut jopa viime vuosia alemmalla tasolla. Yritysluottojen osalta ongelma-asiakkaiden määrä on ollut lievässä kasvussa erityisesti rakentamisessa ja laajemmin kiinteistösektorilla. Kokonaisuutena kesän jälkeen maksuvaikkeudet ovat lievästi lisääntyneet sekä kotitalouksien että yritysten ja yrittäjien osalta.

Elokuussa julkistimme luottosalkkumme päästövähennystavoitteet kolmelle asiakastoimialallemme: energiatuotannolle, maataloudelle ja asumiselle. Nämä sektorit muodostavat yli 90 prosenttia OP Ryhmän luottosalkun päästöistä. Toimialakohtaisilla päästövähennystavoitteilla haluamme kannustaa asiakkaitamme kohti hiilineutraalia taloutta ja siten osaltamme edistämme vihreää siirtymää.

Vakuutusten kysynnän kasvu jatkui – myös korvausmeno kasvoi

Asiakkaidemme halu varautua tulevaisuuden mahdollisilta riskeiltä näkyy myös vakuutustuotteiden kysynnän kasvuna. Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot kasvoivat vuodessa vajaat 4 prosenttia ollen yhteensä lähes 1,3 miljardia euroa. Eniten kasvoi henkilövakuutusten kysyntä.

Vakuutuskorvausmeno kasvoi 3 prosenttia. Vakuutuskorvaushakemusten määrä kasvoi 12 prosenttia verrattuna viime vuoden vastaavan ajanjaksoon. Asiakkaille korvattiin 94 prosenttia kaikista vahinkoilmoituksista hakemuksen mukaisesti.

Asiakkamme ovat tänä vuonna ottaneet uusia riskihenkivakuutuksia 28 prosenttia enemmän kuin viime vuonna.

Haluamme vaurastuttaa suomalaisia

Haluamme toimia asiakkaillemme parempien taloudellisten valintojen valmentajana. Olemme eri tavoin panostaneet asiakkaidemme talouden hallinnan helpottamiseen sekä pitkäjänteisen säästämisen ja sijoittamisen mahdollistamiseen ja tukemiseen. Varallisuudenhoito on yksi kasvumme painopistealueista ja tavoitteenamme onkin tulevina vuosina ottaa selvä kasvuloikka tässä toiminnassa. Syyskuussa kerroimme vahvistaneemme varallisuudenhoito-organisaatiotamme rekrytoimalla varainhoidon kokeneen ammattilaisen Hanna Porkan johtamaan OP Ryhmän varallisuudenhoitotoimintaa. Hannasta tulee myös OP Osuuskunnan johtokunnan jäsen.

Tulevaisuuteen varautuminen on näkynyt vahvasti kuluvan vuoden aikana asiakkaidemme käyttäytymisessä. Säästämisen ja sijoittamisen tuotteiden kysynnän kasvu jatkui vahvana. Korkotason nousun myötä kasvutuottotilien määrä on ollut selvässä kasvussa viime vuoteen verrattuna: tammi-syyskuun aikana avattiin uusia Kasvutuotto-tilejä 66 000 kappaletta. Uusia säännöllisen sijoitusrahastosäästämisen sopimuksia on vastaavana aikana avattu 92 000 kappaletta. Katsauskauden päättyessä OP Ryhmän sijoitusrahastoissa oli jo lähes 1,3 miljoonaa osuudenomistajaa ja uusia osake- ja arvo-osuustilejä oli avattu 57 000 kappaletta.

Digitaalisten palveluiden käytössä uusia ennätyksiä

Sekä henkilö- että yritysasiakkamme käyttävät yhä useammin niin pankki- kuin vakuutusasiointiinsa digitaalisia kanavia. Pelkästään OP-mobiiliin kirjautumismäärät nousivat 57 miljoonaan elokuussa. OP-mobiililla on joka kuukausi jo 1,6 miljoonaa aktiivista käyttäjää.

Julkistimme elokuussa solmimamme yhteistyösopimuksen Microsoftin kanssa, joka entisestään syventää strategista kumppanuuttamme. Vauhditamme näin pilvisiirtymää ja tulemme hyödyntämään laajasti Microsoftin Suomeen rakentuvia pilvipalveluja. Kumppanuuden ja pilviympäristöön siirtymisen myötä pystymme tulevaisuudessa tarjoamaan entistäkin paremmat palvelut asiakkaillemme ja mukautumaan nopeasti digitalisoituvaan maailmaan.

Olemme alkuvuoden aikana jatkaneet ICT-investointeja erityisesti asiakasliiketoiminnan sujuvuuden parantamiseksi sekä tietoturvan ja huoltovarmuuden varmistamiseksi kaikissa olosuhteissa. Tekoälyn hyödyntämisen rooli korostuu yhä enemmän ICT-kehittämisessämme ja tulee jatkossa näkymään entistä useammin myös asiakkaille tarjottavissa laadukkaissa palveluissa.

Yhdessä yli kaikkien aikojen

OP Ryhmä on vahvassa kunnossa tukemaan asiakkaitaan myös heikentyvässä taloussuhdanteessa. Mikäli ongelmia esimerkiksi luottojen hoidossa esiintyy, kannustan asiakkaitamme olemaan mahdollisimman ajoissa yhteydessä omaan osuuspankkiinsa ja näin voimme parhaiten etsiä ratkaisun ongelmaan. Tästäkin taloustaantumasta selviämme yli yhdessä.

Lämmin kiitos asiakkaillemme luottamuksesta sekä henkilöstöllemme ja hallinnollemme erinomaisesta työstä.

Timo Ritakallio, pääjohtaja

OP Ryhmän osavuosisikatsaus 1.1.–30.9.2023

Selostusosa

OP Ryhmän avainlukuja.....	2
Pääjohtajan kommentit.....	3
Toimintaympäristö.....	6
Tulos ja tase.....	7
Tammi–syyskuu	8
Heinä–syyskuu.....	9
Katsauskauden keskeiset tapahtumat	10
OP Ryhmän strategiset tavoitteet ja painopisteet	11
Omistaja-asiakkaiden ja toimintaympäristön menestyksen edistäminen.....	12
Tuloksen käyttö	12
Asiakkuudet ja asiakasedut	12
Monikanavaiset palvelut.....	13
Vastuullisuus.....	14
Vakavaraisuus.....	15
Riskiprofiilin hallinnan lähtökohdat ja toimintaympäristö.....	17
Segmenttien tulos.....	26
Vähittäispankki.....	26
Yrityspankki	29
Vakuutus.....	32
Ryhmätoiminnot.....	38
ICT-investoinnit	39
Henkilöstö.....	39
OP Osuuskunnan hallinto.....	40
Katsauskauden jälkeiset tapahtumat	41
Loppuvuoden näkymät	41
Tunnuslukujen laskentakaavat.....	42
Vakavaraisuustaulukot.....	47

Taulukko-osa

Tuloslaskelma	49
Laaja tuloslaskelma	49
Tase.....	50
Oman pääoman muutoslaskelma.....	51
Rahavirtalaskelma.....	52
Liitetaulukot.....	53

Toimintaympäristö

Maailmantaloutta kuvaavien suhdannekyselyjen positiivinen kehitys keväällä jäi tilapäiseksi. Syyskuussa globaali ostopäälliköiden indeksi oli heikoimmalla tasolla sitten tammikuun. Euroalueen bruttokansantuote kasvoi hitaasti alkuvuonna, ja inflaatio hidastui syyskuussa 4,3 prosenttiin vuoden 2022 lopun 9,2 prosentista.

Osakekurssit olivat useimmissa maissa vuoden alkua korkeammalla kolmannen vuosineljänneksen laskusta huolimatta. Suomessa osakkeiden hinnat olivat vuodenvaihdetta matalammat. Joukkolainakorot nousivat heinä-syyskuussa vuodenvaihdetta korkeammalle.

Euroopan keskuspankki nosti ohjaukorkoaan alkuvuonna useita kertoja. Syyskuun 0,25 prosenttiyksikön koron noston jälkeen talletuskorko oli 4,00 prosenttia. 12 kuukauden euribor nousi tammi-syyskuun aikana 0,93 prosenttiyksikköä ja oli syyskuun lopussa 4,22 prosenttia.

Suomen talouskasvu oli alkuvuonna heikkoa. Nopeasti nousseet korot vähensivät kauppaa asuntomarkkinoilla, ja asuntojen hinnat laskivat. Työttömyysaste oli elokuussa hieman vuodenvaihdetta korkeammalla 7,2 prosentissa. Inflaatio hidastui elokuussa 5,6 prosenttiin vuoden 2022 joulukuun 9,1 prosentista.

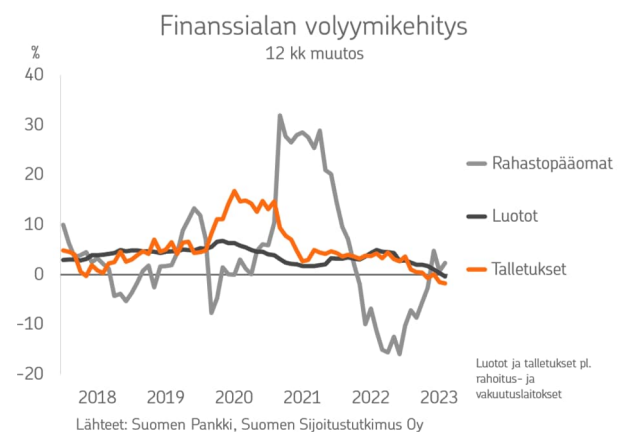
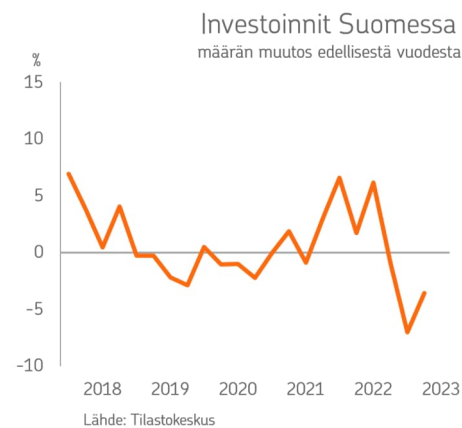
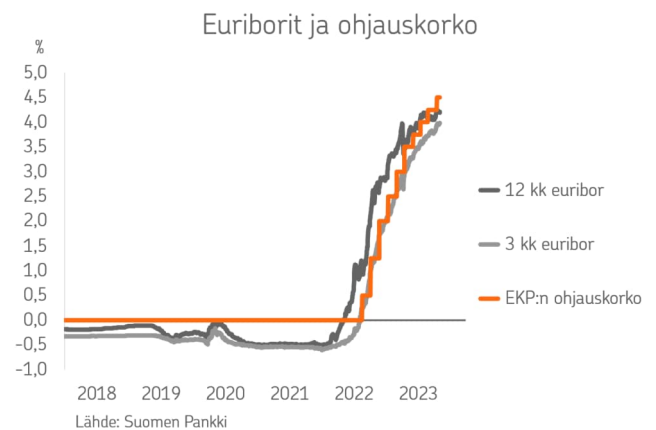
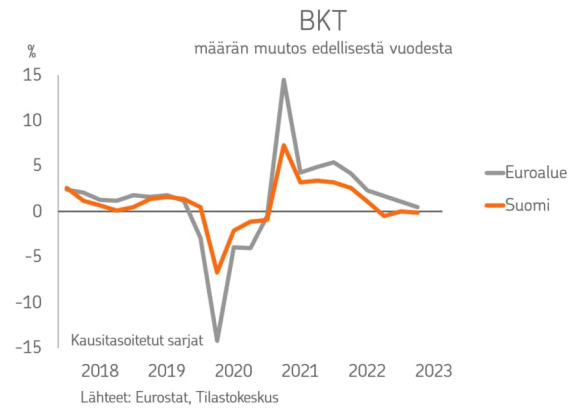
Talouden näkymät säilyvät vaisuina ja epävarmoina. Inflaatio säilyy loppuvuonna yli keskuspankin tavoitteen, ja EKP joutuu yhä pitämään rahapolitiikan kireänä.

Elokuussa lainakanta oli 0,1 prosenttia pienempi kuin vuotta aiemmin. Yritysluottojen määrä laski 3,7 prosenttia vuodentakaisesta. Asuntoyhteisöjen luotot kasvoivat 5,2 prosenttia. Kotitalouksien luottokanta laski 1,3 prosenttia vertailukaudesta. Asuntoluottokanta oli 1,6 prosenttia vuodentakaista pienempi. Kulutusluottojen vuosikasvu oli elokuussa 2,5 prosenttia, kun viime vuoden vastaavalla ajanjaksolla se oli 3,8 prosenttia.

Talletusten kokonaismäärä laski vertailukaudesta 0,8 prosenttia. Yritystalletukset laskivat 8,9 prosenttia ja kotitaloustalletukset 3,3 prosenttia vuodentakaisesta.

Suomeen rekisteröityjen sijoitusrahastojen pääomien arvo nousi vuodenvaihteen 134 miljardista eurosta 141 miljardiin euroon syyskuun lopussa. Suomeen rekisteröityihin sijoitusrahastoihin sijoitettiin tänä aikana yhteensä 2 464 miljoonaa euroa uutta pääomaa.

Vakuutusturvan kysyntä jatkui vakaana. Pandemian päättyminen ja inflaatiopaineet ovat lisänneet korvauskuluja. Korkojen nousulla on ollut positiivinen vaikutus vakavaraisuuteen.



Tulos ja tase

Tulosanalyysi, milj. €	1–9/ 2023	1–9/ 2022	Muutos, %	7–9/ 2023	7–9/ 2022	Muutos, %	1–12/ 2022
Liikevoitto	1 570	766	105,0	584	364	60,5	1 120
Vähittäispankki	919	335	174,1	395	199	97,8	502
Yrityspankki	321	220	46,0	101	128	-21,0	416
Vakuutus	298	147	102,7	81	-1	-	293
Ryhmätoiminnot	-2	-16	-	-1	8	-	-91
Korkokate	2 079	1 122	85,3	780	447	74,3	1 618
Saamisten arvonalentumiset	-170	-70	142,5	-72	30	-	-115
Nettopalkkiotuotot	685	709	-3,4	215	230	-6,8	942
Vakuutuspalvelutulokset	58	77	-24,4	51	21	137,0	106
Vakuutusmaksutuotot	1 466	1 407	4,2	499	491	1,6	1 898
Vakuutuspalvelukulut	-1 369	-1 463	-	-438	-570	-	-1 898
Jälleenvakuutus sopimukset	-38	134	-	-11	100	-	106
Tuotot sijoitustoiminnasta	294	138	112,3	43	14	221,4	245
Liiketoiminnan muut tuotot	28	52	-46,2	7	6	8,0	67
Henkilöstökulut	-702	-617	13,9	-218	-189	15,1	-856
Poistot ja arvonalentumiset	-137	-159	-	-45	-49	-	-214
Liiketoiminnan muut kulut	-725	-644	12,4	-221	-194	14,1	-892
Siirrot vakuutuspalvelutulokseen	348	305	14,1	112	98	13,6	416
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-188	-147	27,8	-67	-51	30,9	-198

OP Ryhmä on soveltanut IFRS 17 Vakuutus sopimukset -standardia 1.1.2023 lähtien. Tuloslaskelman ja taseen luvut vuodelta 2022 on oikaistu takautuvasti. Osavuositiedot liitetiedossa 1 Laatumisperiaatteet kerrotaan tarkemmin IFRS 17 -standardin käyttöönotosta sekä tehdyistä tulos- ja taseavamuutoksista.

Avainlukuja, milj. €	30.9.2023	31.12.2022	Muutos, %
Luottokanta*	98 950	100 234	-1,3
Asuntoluotot	41 801	42 304	-1,2
Yritysluotot	28 161	27 621	2,0
Asuntoyhteisöluotot**	10 779	10 822	-0,4
Muut yritysluotot	6 867	7 872	-12,8
Muut kuluttajaluotot	11 354	11 615	-2,2
Takauskanta	3 863	3 974	-2,8
Muut vastuut	13 937	14 502	-4,1
Talletukset*	72 590	78 036	-7,0
Hallinnoitavat varat (brutto)	98 539	98 226	4,2
Sijoitusrahastot	28 744	27 575	-0,8
Instituutioasiakkaat	35 439	35 713	-3,8
Private Banking	22 429	23 326	-12,5
Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt	11 928	11 612	2,7
Taseen loppusumma	155 358	175 691	-11,6
Sijoitusomaisuus	20 848	20 742	0,5
Vakuutus sopimusvelat	11 289	11 446	-1,4
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	34 890	37 438	-6,8
Oma pääoma	15 719	14 668	7,2

* Luottokanta ja talletukset eivät sisällä vuoden 2023 alusta lähtien suojauskannassa olevien luottojen ja talletusten käyvän arvon muutoksia. Vertailukauden tiedot on oikaistu vastaamaan nykyistä määrittelyä.

** Asuntoyhteisöluotot sisältää asunto-osakeyhtiöt ja asuntosijoitusyhtiöt.

Tammi–syyskuu

OP Ryhmän liikevoitto (tulos ennen veroja) oli 1 570 miljoonaa euroa (766). Liikevoitto kasvoi vertailukaudesta 804 miljoonaa euroa. Asiakasliiketoiminnan tuotot eli korkokate, nettopalkkiotuotot ja vakuutuspalvelutulos kasvoivat yhteensä 47,9 prosenttia 2 822 miljoonaan euroon (1 908). Kulu-tuotto-suhde parani 44,8 prosenttiin (59,1).

Korkokate kasvoi 85,3 prosenttia 2 079 miljoonaan euroon. Keväästä 2022 jatkunut markkinakorkojen nousu kasvatti korkokatetta. Vähittäispankki-segmentin korkokate kasvoi 827 miljoonaa euroa ja Yrityspankki-segmentin 107 miljoonaa euroa. OP Ryhmän luottokanta laski vuodessa 1,6 prosenttia 98,9 miljardiin euroon ja talletukset laskivat 4,9 prosenttia 72,6 miljardiin euroon. Asiakkaat nostivat katsauskaudella uusia luottoja 16,0 miljardia euroa (19,2).

Tulosta heikentäviä saamisten arvonalentumisia luotoista ja saamisista kirjattiin yhteensä 170 miljoonaa euroa (70). Kiinteistö- ja rakennustoimialaan kohdistuvat odotettavissa olevat luottotappiot kasvoivat. Vertailukaudella Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan välilliset vaikutukset kasvattivat saamisten arvonalentumisia. Lopullisia luottotappioita kirjattiin 42 miljoonaa euroa (82). Tappiota koskeva vähennyserä oli katsauskauden lopussa 865 miljoonaa euroa (736). Järjestämättömät saamiset olivat 2,7 prosenttia (2,3) vastuista. Saamisten arvonalentumiset luotoista ja muista saamisista olivat 0,22 prosenttia (0,09) luotto- ja takaukskannasta.

Nettopalkkiotuotot olivat 685 miljoonaa euroa (709). Maksuliikkeen nettopalkkiotuotot kasvoivat 7 miljoonaa euroa 233 miljoonaan euroon ja luotonannon 3 miljoonaa euroa 118 miljoonaan euroon. Sen sijaan sijoitusrahastojen nettopalkkiotuotot laskivat 2 miljoonaa euroa 165 miljoonaan euroon, asuntojen välityksen nettopalkkiotuotot 9 miljoonaa euroa 47 miljoonaan euroon ja vakuutus sopimusten myyntipalkkiot 9 miljoonaa euroa 27 miljoonaan euroon.

OP Ryhmä on soveltanut IFRS 17 Vakuutus sopimukset -standardia 1.1.2023 lähtien. Tuloslaskelman ja taseen luvut vuodelta 2022 on oikaistu takautuvasti. Vakuutus palvelutulos laski 19 miljoonaa euroa 58 miljoonaan euroon. Jälleenvakuutuksen kustannukset kohosivat ja sairaskuluvakuutusten korvauskulut kasvoivat vahinkomäärien kasvettua. Suurvahinkoja oli vertailukautta vähemmän. Vakuutus palvelutulos sisältää liiketoiminnan kuluja 348 miljoonaa euroa (305). Vakuutus-segmentin vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot kasvoivat 3,7 prosenttia 1 287 miljoonaan euroon, korvauskulut laskivat 12,2 prosenttia 842 miljoonaan euroon ja toimintakulut kasvoivat 13,5 prosenttia 352 miljoonaan euroon. Vahinkovakuutuksen yhdistetty kulusuhde heikkeni 94,8 prosenttiin (90,8).

Tuotot sijoitustoiminnasta eli sijoitustoiminnan nettotuotot, vakuutuksen nettorahoituskulut ja tuotot kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä rahoitusvaroista kasvoivat yhteensä 112,3 prosenttia 294 miljoonaan euroon. Sijoitustoiminnan tuottoja kasvatti osakkeiden arvonnousu.

IFRS 17 Vakuutus sopimukset -standardin käyttöönoton myötä väliaikaisen poikkeusmenettelyn soveltaminen päättyi. Vakuutuksen sijoitustulos kirjataan kokonaan tuloslaskelmaan käyvin arvoon. Taloudellisten oletusten, kuten korkotason muutoksen vaikutukset vakuutus sopimusvelan arvoon, kirjataan tuloslaskelman nettorahoitustuottoihin. Sijoitustoiminnan nettotuotot ja nettorahoitustuotot yhdessä kertovat vakuutustoiminnan sijoitustoiminnan tuloksellisuuden. OP Ryhmän vakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu sijoitusten tuotto käyvin arvoon oli 2,7 prosenttia (-13,9). Vertailukaudella negatiiviseen sijoitusten tuottoon käyvin arvoon vaikuttivat korkojen nousu ja osakekurssien lasku.

Yhteensä käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavien rahoitusvarojen eli saamistodistusten, osakkeiden ja johdannaisten nettotuotot olivat 591 miljoonaa euroa (-3 087) ja sijoitus sopimusvelkojen nettotuotot olivat yhteensä -241 miljoonaa euroa (998). Vakuutuksen nettorahoituskulut olivat -102 miljoonaa euroa (2 219). Sijoituskiinteistöjen nettotuotot laskivat 22 miljoonaa euroa 26 miljoonaan euroon.

Pankkitoiminnan kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot kasvoivat yhteensä 86 miljoonaa euroa 24 miljoonaan euroon korkotuottojen kasvettua saamistodistuksista ja johdannaisista.

Liiketoiminnan muut tuotot laskivat 24 miljoonaan euroon (52). Vertailukaudella liiketoiminnan muita tuotteita kasvatti Pohjola Sairaalan myynti 32 miljoonalla eurolla.

Kulut yhteensä kasvoivat 10,1 prosenttia 1 564 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut kasvoivat 13,9 prosenttia 702 miljoonaan euroon. Kasvuun vaikuttivat henkilöstömäärän ja tulospalkkiovarauksen kasvu sekä palkkojen korotukset. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä laskivat 13,8 prosenttia 137 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 12,4 prosenttia 725 miljoonaan euroon. ICT-kulut olivat 318 miljoonaa euroa (277). Kehittämisen kuluvaikutus oli 194 miljoonaa euroa (152). Viranomaismaksut laskivat 7 miljoonaa euroa 63 miljoonaan euroon.

Tuloverot olivat 312 miljoonaa euroa (142). Katsauskauden efektiivinen verokanta oli 19,9 prosenttia (18,5). Vertailukaudella efektiivistä verokantaa laski Pohjola Sairaalan veroton myyntivoitto 32 miljoonaa euroa.

Laaja tulos verojen jälkeen oli 1 279 miljoonaa euroa (342). Yhteensä käyvän arvон rahaston muutokset laskivat laajaa tulosta 4 miljoonaa euroa (-412).

OP Ryhmän oma pääoma oli 15,7 miljardia euroa (14,7). Omaan pääomaan sisältyi Tuotto-osuuksia 3,3 miljardia euroa (3,4), josta irtisanottujen Tuotto-osuuksien osuus oli 0,3 miljardia euroa (0,4).

OP Ryhmän rahoitusasema ja maksuvalmius on vahva. OP Ryhmän LCR-suhdeluku oli 217 prosenttia (217) ja NSFR-suhdeluku oli 126 prosenttia (128) katsauskauden lopussa. OP Ryhmä maksoi katsauskaudella takaisin kokonaisuudessaan 12,0 miljardin TLTRO III -rahoituksen.

Heinä–syyskuu

Kolmannen vuosineljänneksen liikevoitto oli 584 miljoonaa euroa, kun se vuotta aiemmin oli 364 miljoonaa euroa. Asiakasliiketoiminnan tuotot eli korkokate, nettopalkkiotuotot ja vakuutuspalvelutulos kasvoivat yhteensä 49,5 prosenttia 1 045 miljoonaan euroon (699).

Korkokate kasvoi 74,3 prosenttia 780 miljoonaan euroon. Markkinakorkojen merkittävä nousu kasvatti korkokatetta. Asiakkaat nostivat kolmannella vuosineljänneksellä uusia luottoja 5,1 miljardia euroa (6,3).

Tulosta heikentäviä saamisten arvonalentumisia luotoista ja saamisista kirjattiin yhteensä 72 miljoonaa euroa. Vertailukaudella saamisten arvonalentumiset paransivat tulosta 30 miljoonaa euroa. Kiinteistö- ja rakennustoimialaan kohdistuvat odotettavissa olevat luottotappiot kasvoivat. Lopullisia luottotappioita kirjattiin 11 miljoonaa euroa (45). Nettopalkkiotuotot olivat 215 miljoonaa euroa (230).

Vakuutuspalvelutulos kasvoi 29 miljoonaa euroa 51 miljoonaan euroon. Vakuutuspalvelutulos sisältää liiketoiminnan kuluja 112 miljoonaa euroa (98).

Tuotot sijoitustoiminnasta eli sijoitustoiminnan nettotuotot, vakuutuksen nettorahoitustuotot ja tuotot kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä rahoitusvaroista kasvoivat yhteensä 221,4 prosenttia 43 miljoonaan euroon. Vertailukaudella korkojen nousu ja osakekurssien lasku tekivät sijoitusympäristöstä haastavan.

Yhteensä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen eli saamistodistusten, osakkeiden ja johdannaisten nettotuotot olivat -171 miljoonaa euroa (-417) ja sijoitussopimusvelkojen nettotuotot olivat yhteensä 59 miljoonaa euroa (69). Vakuutuksen nettorahoitustuotot olivat 152 miljoonaa euroa (358).

Pankkitoiminnan kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot kasvoivat yhteensä 20 miljoonaa euroa 6 miljoonaan euroon korkotuottojen kasvettua johdannaisista.

Liiketoiminnan muut tuotot olivat 7 miljoonaa euroa (6).

Kulut yhteensä kasvoivat 12,1 prosenttia 484 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut kasvoivat 15,1 prosenttia 218 miljoonaan euroon. Kasvuun vaikuttivat henkilöstömäärän ja tulospalkkiovarauksen kasvu sekä palkkojen yleiskorotukset. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä laskivat 7,2 prosenttia 45 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 14,1 prosenttia 221 miljoonaan euroon. ICT-kulut olivat 111 miljoonaa euroa (92).

Tuloverot olivat 116 miljoonaa euroa (70). Katsauskauden efektiivinen verokanta oli 19,9 prosenttia (19,1).

Laaja tulos verojen jälkeen oli 499 miljoonaa euroa (201). Yhteensä käyvän arvon rahaston muutokset laskivat laajaa tulosta 7 miljoonaa euroa (-115).

Katsauskauden keskeiset tapahtumat

Omistaja-asiakkaiden arjen tukeminen

OP Ryhmä käyttää osan parantuneesta kannattavuudestaan omistaja-asiakkaidensa arjen tukemiseen. OP Ryhmä korottaa vuodelta 2024 kertyviä OP-bonusia omistaja-asiakkailleen 40 prosentilla, mikä tarkoittaa arviolta 86 miljoonan euron lisäbonusta omistaja-asiakkaille. Vuodelle 2023 OP-bonusien korotus on ollut 30 prosenttia, mikä tarkoittaa arviolta yli 60 miljoonan euron lisäbonusta vuodelta 2023. Lisäksi omistaja-asiakkaat saavat päivittäiset pankkipalvelut ilman kuukausimaksuja vuoden 2024 loppuun saakka. Tämän edun arvo lokakuun 2023 ja joulukuun 2024 välillä on yhteensä arviolta 110 miljoonaa euroa. Yhteensä lisäedut omistaja-asiakkaille ovat 82 miljoonaa euroa vuodelta 2023 ja 174 miljoonaa euroa vuodelta 2024. Marraskuun 2023 alusta alkaen omistaja-asiakkaat saavat käyttötileillä oleville talletuksilleen korkoa 0,25 prosenttia. Edun saa osuuspankin omistaja-asiakas, jolla on sekä omistaja-asiakkuus että käyttötili samassa osuuspankissa.

IFRS 17 Vakuutus sopimukset -standardin käyttöönotto

OP Ryhmä on soveltanut IFRS 17 Vakuutus sopimukset -standardia 1.1.2023 lähtien. IFRS 17 -siirtymän vaikutuksena OP Ryhmän oma pääoma 1.1.2022 laski siirtymäajankohtana 52 miljoonaa euroa. Samalla väliaikaisen poikkeusmenettelyn soveltaminen päättyi. Tuloslaskelman ja taseen luvut vuodelta 2022 on oikaistu takautuvasti. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän RaVa-laskennassa käytetään Solvenssi II -arvostuksia, joten standardin käyttöönotto ei vaikuttanut RaVa-tunnuslukuun. Osavuositiedot liitetiedossa 1 laatimisperiaatteet kerrotaan tarkemmin IFRS 17 -standardin käyttöönotosta sekä tehdyistä tulos- ja tasekaavamuutoksista.

OP Ryhmä siirtyi käyttämään vakavaraisuuden standardimenetelmää

OP Ryhmä siirtyi vakavaraisuuslaskennassaan ja -raportoinnissaan standardimenetelmään vuoden 2023 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana. Standardimenetelmään siirtymisellä ei ollut vaikutusta OP Ryhmän vakavaraisuuteen ja riskiprofiiliin. Euroopan keskuspankki (EKP) antoi 13.3.2023 päätöksensä standardimenetelmän käyttämiseksi OP Ryhmän vakavaraisuuslaskennassa.

Uusi varallisuudenhoidosta vastaava johtaja ja OP Osuuskunnan johtokunnan jäsen

OP Ryhmä tavoittelee merkittävää kasvua säästämisen ja sijoittamisen palveluissa. KTM Hanna Porkka (53) on nimitetty 26.9.2023 OP Ryhmän varallisuudenhoidosta vastaavaksi johtajaksi. Tehtävä on uusi, ja Hanna Porkka tulee samalla OP Osuuskunnan johtokunnan jäsen. Hän raportoi OP Ryhmän pääjohtaja Timo Ritakalliolle ja aloittaa tehtävässään viimeistään 1. huhtikuuta 2024. Porkkan nimitys on ehdollinen, kunnes valvontaviranomaiset ovat sen hyväksyneet.

OP Ryhmän strategiset tavoitteet ja painopisteet

OP Ryhmän strategiaprosessissa strategiaa muodostetaan, uudistetaan ja toteutetaan jatkuvasti. Toimintaympäristöä ja toimintamallia arvioidaan systemaattisesti, jotta kyetään tekemään tarvittaessa uusia strategisia valintoja ja toteuttamaan ne.

OP Ryhmän perustehtävä, arvot, visio ja strategian painopisteet ovat kokonaisuus, jossa osat täydentävät toisiaan. OP Ryhmän visio on olla johtava ja vetovoimaisin finanssiryhmä Suomessa. Toimintaympäristön jatkuva seuranta ja strategiset painopisteet auttavat yhteisen vision saavuttamisessa ja ohjaavat kaikkea tekemistä.

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto vahvisti 24.8.2023 OP Ryhmän strategian ja päivitettyt strategiset tavoitteet. OP Ryhmän lähivuosien toimintaa ohjaavat viisi strategista painopistettä:

- arvoa asiakkaille
- kannattava kasvu
- laadukas ja tehokas toiminta
- vastuullinen liiketoiminta
- osaava, innostunut ja hyvinvoiva henkilöstö.

OP Ryhmän kaiken toiminnan perustana on vahva riskienhallinta- ja compliance-kulttuuri.

OP Ryhmän strategiset tavoitteet

	30.9.2023	2022	Tavoite 2027
Oman pääoman tuotto (ROE ilman OP-bonuksia), %	12,5	7,5	9,0
CET1-vakavaraisuus, %	19,1	17,4	väh. CET1-vakavaraisuusvaade +4 %-yks.*
Bränditason suosittelu, bNPS (Net Promoter Score, henkilö- ja yritysasiakkaat)**	Pankki: 1. Vakuutus: 2.	Pankki: 1. Vakuutus: 3.	Pankki: 1. Vakuutus: 1.
Luottoluokitus	AA-/Aa3	AA-/Aa3	väh. tasolla AA-/Aa3

* OP Ryhmän tavoite CET1-vakavaraisuudelle on vähintään CET1-vakavaraisuusvaade lisättyinä neljällä prosenttiyksiköllä. Syyskuun lopun vakavaraisuusvaateella laskettu CET1-tavoite oli 16,3 prosenttia.

** Sijoitus pankin ja vakuutusyhtiön vaihtotutkimuksessa (PaVa), Kantar Finland Oy

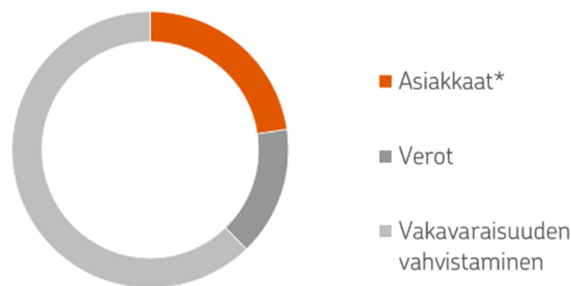
Omistaja-asiakkaiden ja toimintaympäristön menestyksen edistäminen

OP Ryhmän perustehtävänä on edistää omistaja-asiakkaidensa ja toimintaympäristönsä kestäväää taloudellista menestystä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Ryhmän toiminta perustuu sen arvoihin, perustehtävään, vahvaan vakavaraisuuteen, osaavaan riskienhallintaan ja asiakkaiden kunnioittamiseen.

Tuloksen käyttö

OP Ryhmän tavoitteena on omistaja-asiakkaiden tarvitsemien palvelujen tuottaminen mahdollisimman tehokkaasti. Yhteinen menestys käytetään omistaja-asiakkaiden hyväksi keskittämisetuina ja muina taloudellisina etuina sekä palvelukyvyyn ylläpitona ja kehittämisenä.

Arvio OP Ryhmän vuoden 2023 tuloksen käytöstä, joka vahvistetaan tilikauden päättymisen jälkeen:



*) Asiakkaat = OP-bonukset, alennukset ja Tuotto-osuuksien korot omistaja-asiakkaille

OP Ryhmän perustehtävän menestyksekkäs toteuttaminen vaatii vahvaa vakavaraisuutta, jota edellyttävät myös kasvavat viranomaisvaatimukset. Vakavaraisuuden vahvistaminen edellyttää ryhmältä tehokkuutta ja tuloksetekokykyä myös jatkossa. Omistaja-asiakkaille palautettavan osuuden lisäksi merkittävä osa liiketoiminnan tuloksesta käytetään OP Ryhmän vakavaraisuuden vahvistamiseen.

OP Ryhmän tuottama hyöty jaetaan omistaja-asiakkaille sen mukaan, kuinka paljon kukin osuuspankin omistaja-asiakas ryhmän palveluita käyttää. Omistaja-asiakkaiden etukokonaisuuden muodostavat asiointin määrän perusteella kertyvät OP-bonukset sekä edut ja alennukset, joita annetaan pankkipalveluista, vakuutuksista sekä säästämisen ja sijoittamisen palveluista. Omistaja-asiakkaille on myös mahdollisuus sijoittaa omaan osuuspankkiinsa Tuotto-osuuksien kautta. Tuotto-osuuksille maksetaan vuosittain korkoa pankkien voitonjakona.

OP Ryhmä haluaa käyttää hyvää kannattavuuttaan asiakaspalvelun kehittämiseen edelleen ja erilaisiin vastuullisuustekoihin. Vuonna 2023 OP Ryhmä aikoo panostaa erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointiin. OP Ryhmä tulee tukemaan lasten ja nuorten harrastustoimintaa sekä nuorten taloustaitoja ja työllisyyttä edistäviä tekoja eri puolilla Suomea yhteensä lähes 4,5 miljoonan euron lahjoituksilla ja sponsoroinnilla.

Tuloksesta maksetuilla veroilla mitattuna OP Ryhmä on yksi Suomen suurimmista veronmaksajista. Merkittävänä veronmaksajana OP edistää koko Suomen menestystä.

Asiakkuudet ja asiakasedut

OP Ryhmän omistaja-asiakkaiden määrä oli katsauskauden lopussa 2,1 miljoonaa (2,1). Omistaja-asiakkaiden määrä kasvoi 21 000 asiakkaalla vuodessa.

Pankkiasiakkaita oli 3,4 miljoonaa (3,4). Vähittäispankilla oli 3,1 miljoonaa (3,1) ja Yrityspankilla 0,3 miljoonaa asiakasta (0,3). Vahinkovakuutusasiakkaita oli 1,7 miljoonaa (1,7) ja henkivakuutusasiakkaita 0,4 miljoonaa (0,4).

Pankkiasiakkaan määritelmää on täsmennetty vuoden 2023 alussa ja tämän seurauksena raportoitava asiakasmäärä vähentyi noin 140 000 asiakkaalla. Vertailutieto on oikaistu vastaamaan uutta määritelmää. Pankki- ja vakuutustoiminnan yhteisten asiakkaiden määrä oli 1,3 miljoonaa (1,3).

Osuuspankkien omistaja-asiakkaiden pankki-, vakuutus- ja varallisuudenhoitoasioinnista kertyy asiakkaille OP-bonuksia. Tammi-syyskuussa kertyneiden uusien bonusten arvo oli yhteensä 204 miljoonaa euroa (161). OP Ryhmä korotti vuodelta 2023 kertyviä OP-bonuksia 30 %, mikä tarkoittaa arviolta yli 60 miljoonan euron lisäbonusta vuodelta 2023.

Katsauskaudella OP-bonuksia käytettiin pankki- ja varallisuudenhoitopalveluihin yhteensä 82 miljoonaa euroa (81) ja vahinkovakuutus tuotteiden vakuutusmaksuihin 105 miljoonaa euroa (85).

Omistaja-asiakkaat hyötyivät vähittäispankkitoiminnan päivittäispalvelupaketin alennetusta hinnasta 60 miljoonaa euroa (53). Vähittäispalvelupaketin alennusten laskentatapaa muutettiin vuoden 2023 alussa ja vuoden 2022 alennukset on oikaistu vertailukelpoiksi. Omistaja-asiakkaille annettiin 47 miljoonaa euroa (30) vahinkovakuutuksen keskittämisalennuksia. Lisäksi omistaja-asiakkaat ostivat, myivät ja vaihtoivat suurinta osaa sijoitusrahastoista ilman erillisiä kuluja. Edun arvo oli 5 miljoonaa euroa (6).

Edellä mainitut OP-bonukset ja asiakasedut olivat yhteenlaskettuna 316 miljoonaa euroa (250) eli 16,8 prosenttia (24,6) OP Ryhmän liikevoitosta ennen myönnettyjä etuja.

Omistaja-asiakkaat saavat päivittaiset pankkipalvelut ilman kuukausimaksuja lokakuusta 2023 vuoden 2024 loppuun saakka. Tämän edun arvo on yhteensä arviolta 110 miljoonaa euroa.

Osuuspankkien omistaja-asiakkaiden sijoitukset osuuspankkien Tuotto- ja jäsenosuuksiin olivat yhteensä 3,5 miljardia euroa (3,6). Vuodelta 2022 kertyneen Tuotto-osuuksille kesäkuussa 2023 maksetun koron määrä oli yhteensä 144 miljoonaa euroa (96). Vuoden 2023 Tuotto-osuuksien tuottotavoite on 4,50 prosentin korko (4,45). Katsauskaudelta kertyneen Tuotto-osuuksille maksettavan koron arvioidaan olevan yhteensä 111 miljoonaa euroa (108).

Monikanavaiset palvelut

OP Ryhmän monikanavainen palveluverkosto koostuu verkko-, mobiili-, konttori- ja puhelinpalveluista. OP:n mobiiliikanavilla (OP-mobiili, OP-yrittäjä) oli syyskuussa lähes 1,6 miljoonaa aktiivista käyttäjää (1,4). Henkilökohtaista asiakaspalvelua tarjotaan sekä konttoreissa että digitaalisesti.

Mobiili- ja verkkopalvelut, milj. kirjautumista

	1–9/2023	1–9/2022	Muutos, %
OP-mobiili, henkilöasiakkaat	452,1	403,4	12,1
OP-mobiili, yritysasiakkaat*	18,8	-	-
OP-yrittäjä	25,8	19,9	29,6
Pivo	30,7	32,9	-6,9
Op.fi**	51,8	34,2	51,5
	30.9.2023	30.9.2022	Muutos, %
Siirto-maksu, rekisteröityneet asiakkaat (OP)	1 201 384	1 128 297	6,5

* OP-mobiilin palvelut yritysasiakkaille avattiin marraskuussa 2022.

** Luvut eivät ole vertailukelpoisia mittaustavan muututtua Q4/2022.

Maaliskuussa OP laajensi mobiilimaksupalvelujaan tuomalla Apple Pay -palvelun käyttöön OP Visa -korttien lisäksi myös OP:n Mastercardeissa. Palvelulla voi maksaa puhelimella tai älykellolla ostoksia lähimaksupäätteillä,

sovelluksissa ja verkkokaupoissa. Android-puhelimella tai älykellolla toimiva Google Pay -palvelu laajennettiin Mastercardia käyttävien asiakkaiden käyttöön joulukuussa 2022.

OP Ryhmällä on kattava konttoriverkosto, johon kuuluu 291 toimipaikkaa (297) ympäri maata. Lisäksi Pohjola Vakuutuksella on laaja asiamies- ja kumppanuusverkosto.

Vastuullisuus

Vastuullisuus on kiinteä osa OP Ryhmän liiketoimintaa ja strategiaa, ja vastuullinen liiketoiminta on yksi OP Ryhmän strategisista painopisteistä. OP Ryhmän vastuullisuusohjelma rakentuu kolmen teeman ympärille: ilmasto ja ympäristö, ihmiset ja yhteisöt sekä hyvä hallintotapa.

Vastuullisuusohjelma perustuu OP Ryhmän arvoihin, toimintaympäristön megatrendeihin sekä olennaisuusarvioon. Ilmasto ja ympäristö -osiossa asetetaan tavoitteet kestävien rahoitus- ja sijoitustuotteiden tarjoamisesta, luotto- ja sijoitussalkkujen päästövähennyksistä sekä luonnon monimuotoisuuden edistämisestä. Ihmiset ja yhteisöt -osiossa keskiössä ovat paikallisyhteisöjen hyvinvointi sekä oman talouden hallinnan että taloustaitojen tukeminen. Hyvä hallintotapa -osio sisältää vastuullisuuden integroimisen kaikkeen liiketoimintaan ja sen riskinottoon sekä tavoitteen hallinnon monimuotoisuuden lisäämisestä. Vastuullisuusohjelmasta voi lukea lisää osoitteessa op.fi/op-ryhma/vastuullisuus.

OP Ryhmä on sitoutunut noudattamaan YK:n Global Compact -aloitteen kymmentä periaatetta ihmisoikeuksista, työelämän oikeuksista, ympäristöperiaatteista ja korruption torjunnasta. OP on sitoutunut noudattamaan YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita ja YK:n kestävä vakuuttamisen periaatteita. OP Ryhmä on allekirjoittanut perustajajäsenenä YK:n ympäristöohjelman Finance Initiativen (UNEP FI) vastuullisen pankkitoiminnan periaatteet.

OP Ryhmä on sitoutunut kansainväliseen Partnership for Carbon Accounting Financials -yhteistyöhankkeeseen (PCAF), jonka tavoite on kehittää ja ottaa käyttöön yhtenäinen tapa arvioida ja raportoida lainoihin ja sijoituksiin liittyviä kasvihuonekaasupäästöjä. OP Ryhmä julkaisi ensimmäiset PCAF:n mukaiset päästölaskelmat maaliskuussa osana vuosiraporttiaan.

Vastuullisuuden heinä–syyskuun keskeiset tapahtumat

OP Ryhmässä on kaksi kansainvälisten periaatteiden pohjalta kehitettyä vastuullisen yritysrahoituksen tuotetta: vihreä laina ja kestävyyskriteerilaina. Vihreissä lainoissa yritysasiakas sitoutuu käyttämään lainatut varat määriteltyihin kohteisiin, kun taas kestävyyskriteerilainoissa yritysasiakas sitoutuu yhdessä valittaviin vastuullisuustavoitteisiin lainanmyönnön yhteydessä. Kestävyyskriteerilainan vastuullisuustavoitteet vaikuttavat lainan marginaaliin. OP Ryhmä lanseerasi PK-yritysasiakkaille suunnatun vihreän lainatuotteen maaliskuussa 2023. Syyskuun lopussa PK-yritysasiakkaille myönnettyjen vihreiden lainojen määrä oli 13,2 miljoonaa euroa (0).

Vihreiden lainojen, kestävyyskriteerilainojen ja -limiittien yhteenlasketut vastuut olivat syyskuun lopussa 6,2 miljardia euroa (5,2). Kestävien rahastojen osuus kaikista rahastopääomista oli 59,8 prosenttia katsauskauden lopussa.

OP Ryhmä asetti elokuussa uudet sektorikohtaiset päästövähennystavoitteet luottosalkkunsaa kolmelle toimialalle: energia-, maatalous- ja asuinkiinteistösektoreille. Nämä muodostavat yli 90 prosenttia OP Ryhmän luottosalkun päästöistä. Energiatuotannossa vähennetään päästöintensiteettiä 50 prosenttia vuoden 2022 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Maataloudessa vähennetään 30 prosenttia absoluuttisia päästöjä vuoden 2022 tasosta vuoteen 2030 mennessä ja asuntolainojen osalta vähennetään päästöintensiteettiä 45 prosenttia vuoden 2022 tasosta vuoteen 2030 mennessä. OP Markets välitti ensimmäistä kertaa vihreän yritystodistuksen syyskuussa 2023. OP Ryhmä on myös lanseerannut vastuullisen toimittajarahoituksen, jolla kannustetaan toimitusketjua kestävämpään toimintaan vastuullisuuteen sidotulla rahoituksella.

OP tarjosi yli 2 000 nuorelle kesätyöpaikan vuosittaisessa Kesäduuni OP:n piikkiin -kampanjassa. Osuuspankit lahjoittivat yleishyödyllisille yhdistyksille tuen 15–17-vuotiaiden nuorten työllistämiseksi kahdeksi viikoksi.

Heinäkuussa OP järjesti jo seitsemännen kerran Hope ry:n kanssa Reppu joka selkään -koulureppukeräyksen osuuspankeissa ympäri Suomen. Tänä vuonna kerättiin yli 2 800 koulureppua vähävaraisten perheiden lapsille.

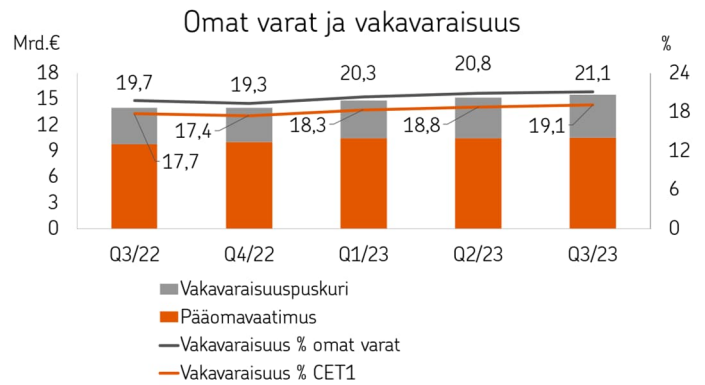
OP Ryhmän yhteistyö urheilun lajiliittojen kanssa on yksi konkreettinen teko, jolla OP pystyy valtakunnallisesti lisäämään hyvinvointia ja tarjoamaan lapsille mahdollisuuksia liikkuu ja kokeilla uusia liikuntalajeja. Huhtikuussa käynnistetty Hippo Street Tennis Tour -koulukiertue jatkui elo-syyskuussa. Yli 100 koulua ja yli 15 000 lasta ympäri Suomen liikuttaneella kiertueella lapset pääsivät kokeilemaan tennistä koulun liikuntatuntien aikana.

Henkilöstön monimuotoisuuden edistämiseksi OP Ryhmän tavoitteena on saavuttaa sekä naisten että miesten osalta vähintään 40 prosentin osuus määritellyissä johtajatehtävissä. Syyskuun lopussa naisten osuus oli 31 prosenttia (31). OP Ryhmä raportoi vastuullisuudestaan vuosittain GRI-standardien mukaisesti ja vuotta 2024 koskevasta raportoinnista alkaen kestävyysraportointidirektiivin (CSRD) alaisten standardien mukaisesti.

Vakavaraisuus

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus

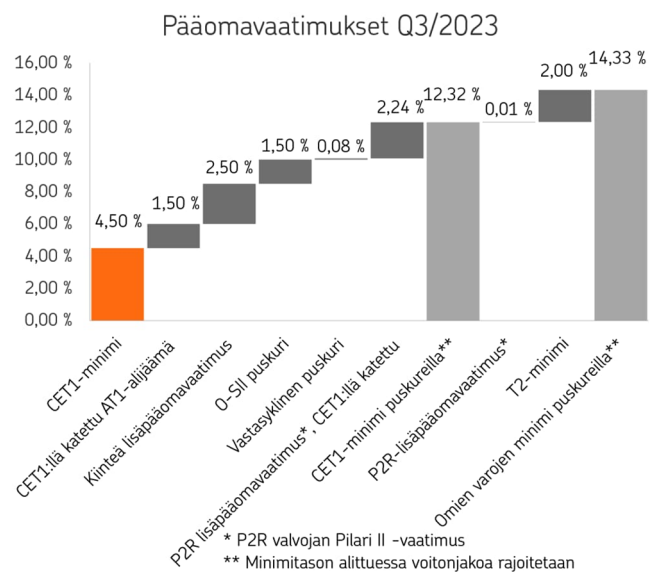
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän (Rava) valvonnasta annetun lain mukaan lasketut OP Ryhmän omat varat ylittivät laissa määritellyn vähimmäismäärän 5,2 miljardilla eurolla (4,1). Pankkitoiminnan pääomavaatimus oli 14,3 prosenttia (13,8) riskipainotetuista eristä laskettuna. OP Ryhmän omien varojen määrä suhteessa vähimmäispääoma-vaatimukseen oli 145 prosenttia (137). Pankkitoiminnan lisäpääomavaatimusten ja vakuutusyhtiöiden pääomavaatimusten seurauksena Rava-vakavaraisuuden minimitaso, 100 prosenttia, kuvaa tasoa, jonka puitteissa ryhmittymä voi toimia ilman puskurien alituksesta seuraavia viranomaisveloitteita.



Luottolaitosvakavaraisuus

OP Ryhmän CET1-vakavaraisuus oli 19,1 prosenttia (17,4), joka ylittää sääntelyn edellyttämän minimitason 6,8 prosenttiyksiköllä. Katsauskauden tulos nosti suhdelukua.

OP Ryhmän luottolaitostoiminnan vakavaraisuus on vahva suhteessa lakisääteiseen ja viranomaisen asettamiin vakavaraisuusvaatimuksiin. Lakisääteinen minimi vakavaraisuussuhteelle on 8 prosenttia ja CET1-vakavaraisuudelle 4,5 prosenttia, AT1- ja T2 minimivaatimusten CET1:llä katettava osuus, 1,5 prosenttia, nostaa CET1-minimin 6,0 prosenttiin. Luottolaitoslain mukainen 2,5 prosentin kiinteä lisäpääomavaatimus, 1,5 prosentin O-SII-lisäpääomavaatimus, ulkomaisten vastuuden muuttuva lisäpääomavaatimus ja EKP:n P2R-vaatimus nostavat



alarajan kokonaisvakavaraisuussuhteelle käytännössä 14,3 prosenttiin ja CET1-vakavaraisuudelle 12,3 prosenttiin, ensisijaisen lisäpääoman (AT1) sekä toissijaisen pääoman (T2) allijämät huomioiden.

OP Ryhmän luottolaitostoiminnan ydinpääoma oli 14,0 miljardia euroa (12,6). Ydinpääomaan vaikuttivat positiivisesti pankkitoiminnan tulos ja odotettujen tappioiden IRBA:n mukaisen vähennyserän poistuminen luottoriskien standardimenetelmään siirtymisen myötä. Tuotto-osuuksien määrä ydinpääomissa oli 3,3 miljardia euroa (3,2).

Kokonaisriski oli 73,3 miljardia euroa (72,3). Ensimmäisen vuosineljänneksen aikana OP Ryhmä siirtyi vakavaraisuus-laskennassa standardimenetelmän käyttöön aikaisemman sisäisten luokitusten menetelmän sijaan. Siirtymä kasvatti kokonaisriskin määrää, mutta muutoksella ei ollut vaikutusta vakavaraisuuteen.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän sisäiset vakuutusyhtiösijoitukset käsitellään riskipainotettuina erinä EKP:n luvan mukaisesti. Oman pääoman ehtoisiin sijoituksiin sisältyy ryhmän sisäisiä vakuutusyhtiöomistuksia riskipainotettuina erinä 2,3 miljardia euroa. Standardimenetelmässä vakuutusyhtiöomistusten riskipaino on 100 prosenttia.

Finanssivalvonta tekee makrovakauspäätöksen neljännesvuosittain. Finanssivalvonta päätti syyskuussa 2023 edelleen olla asettamatta pankeille syklisyyttä vähentävää lisäpääomavaatimusta. Maaliskuun 2023 makrovakauspäätöksessä Finanssivalvonta asetti OP Ryhmälle 1 prosentin järjestelmäriskipuskurin 1.4.2024 alkaen.

OP Ryhmän pankkitoiminnan vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage Ratio) oli 9,7 prosenttia (7,6). Suhdeluvun nousuun vaikutti erityisesti TLTRO III -rahoituksen takaisinmaksu ja tulos. Säätelyn minimitaso on 3 prosenttia.

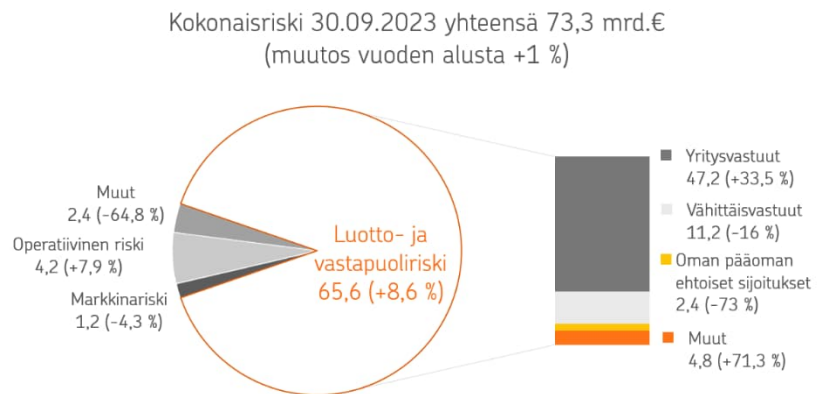
EU:n vakavaraisuusasetuksen tulevilla muutoksilla (CRR3), jotka implementoivat lopullisen Basel III -säätelyn EU:ssa, ei arvioida olevan olennaista vaikutusta OP Ryhmän vakavaraisuuteen. Muutosten arvioidaan tulevan voimaan vuonna 2025.

OP-yhteenliittymän Pilari III-taulukot 30.9.2023 julkaistaan viikolla 44.

Vakuutus

Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusasema on vahva. Henkivakuutus on luopunut siirtymäsäännöksen käytöstä vakavaraisuuslaskennassa 30.9.2023.

	Vahinkovakuutus		Henkivakuutus	
	30.9.2023	31.12.2022	30.9.2023	31.12.2022
Omat varat, milj. €	1 839	1 658	1 463	1 369
Pääomavaade, milj. €	729	671	580	589
Solvenssisuhde, %	252	247	252	232



EKP:n valvonta

OP Ryhmä on Euroopan keskuspankin (EKP) valvonnassa.

Euroopan keskuspankki antoi 13.3.2023 päätöksensä luottoriskin standardimenetelmän käyttämiseksi OP Ryhmän vakavaraisuuslaskennassa. OP Ryhmä siirtyi luottoriskin standardimenetelmän käyttöön 31.3.2023 alkaen.

EKP on asettanut OP Ryhmälle valvojan arviointiin (SREP) perustuvan pääomavaatimuksen. EKP:n asettama lisäpääomavaatimus (P2R) on ollut 2,25 prosenttia 1.1.2022 alkaen.

Kriisinratkaisusta annetun lain mukaiset velat

Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisua koskevan sääntelyn mukaan kriisinratkaisuviranomaisella on oikeus puuttua pankin liikkeeseen laskemien sijoitustuotteiden ehtoihin sijoittajan asemaan vaikuttavalla tavalla. OP Ryhmän kriisinratkaisuviranomainen on Brysselissä toimiva EU:n kriisinratkaisuneuvosto (Single Resolution Board, SRB). SRB on vahvistanut OP Ryhmän kriisinratkaisustrategian, jossa kriisinratkaisutoimet kohdistettaisiin OP-yhteenliittymään ja kriisinratkaisutilanteessa muodostettavaan uuteen OP Yritys pankkiin.

SRB on päivittänyt OP Ryhmän omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen MREL-vaateen (Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities, MREL) maaliskuussa 2023. Osana MREL-vaadetta kriisinratkaisuviranomainen on päivittänyt OP Ryhmän EU:n kriisinratkaisuasituksen mukaisen subordinaatiovaateen. Subordinaatiovaatimuksen perusteella määräytyy, kuinka suuri osa MREL-vaateesta on täytettävä omilla varoilla tai heikommassa etuoikeusasemassa olevilla veloilla. MREL-vaade on 22,30 prosenttia kokonaisriskin määrästä ja 26,38 prosenttia kokonaisriskin määrästä sisältäen lisäpääomavaatimuksen ja 7,40 prosenttia vähimmäisomavaraisuusasteen vastuiden määrästä. MREL-vaadetta täydentävä päivitetty subordinaatiovaade laski ja on 14,66 prosenttia kokonaisriskin määrästä ja 18,74 prosenttia kokonaisriskin määrästä sisältäen lisäpääomavaatimuksen ja 7,40 prosenttia vähimmäisomavaraisuusasteen vastuiden määrästä. Vaateet tulivat voimaan 15.3.2023 alkaen.

Vuoden 2024 alusta alkaen MREL-vaade on 22,89 prosenttia kokonaisriskin määrästä ja 26,97 prosenttia kokonaisriskin määrästä sisältäen lisäpääomavaatimuksen ja 7,40 prosenttia vähimmäisomavaraisuusasteen vastuiden määrästä. Vaateisiin sisältyy 4,08 prosenttia lisäpääomavaatimusta (CBR, Combined Buffer Requirement).

OP Ryhmän puskuri MREL-vaateeseen oli 7,1 miljardia euroa ja subordinaatiovaateeseen 5,7 miljardia euroa. OP Ryhmän liikkeeseen laskemien senior non-preferred (SNP) -ehtoisten joukkovelkakirjalainojen määrä oli 3,9 miljardia euroa. SNP-lainat kattavat subordinaatiovaadetta.

OP Ryhmä ylittää uuden MREL-vaatimuksen selvästi. Syyskuun lopussa OP Ryhmän MREL-suhdeluku oli 36,1 prosenttia kokonaisriskin määrästä ja subordinaatiovaateen mukainen MREL-suhdeluku huonomman etuoikeuden veloilla 26,5 prosenttia kokonaisriskin määrästä.

Riskiprofiilin hallinnan lähtökohdat ja toimintaympäristö

OP Ryhmän riskinoton lähtökohdana on, että OP Ryhmä ottaa kantaakseen ryhmän perustehtävän toteuttamisesta syntyviä riskejä. OP Ryhmä korostaa kaikessa toiminnassaan huolellisesti valmisteltua ja maltillista riskinottoa. Riskinottoa suunnataan ja rajataan toimivan johdon valmistelemilla ja OP Osuuskunnan hallituksen hyväksymillä periaatteilla ja limiiteillä.

OP Ryhmän menestys perustuu kertyneeseen luottamus pääomaan, pääomien ja likviditeetin riittävyyteen sekä monipuoliseen tietoon asiakkaista. Riskinotto perustuu siihen, että asiakkaiden preferensseihin, toimintaan ja tulevaan menestykseen vaikuttavat muutostekijät ymmärretään hyvin sekä nykyisen kaltaisessa toimintaympäristössä että tilanteissa, joissa toimintaympäristöön kohdistuu äkillinen shokki tai trendinomaisen muutos.

Toimintaympäristöä analysoidaan osana jatkuvaa riskienarviointia ja strategiaprosessia. Megatrendit ja tulevaisuudenkuvat strategian taustalla heijastavat muutosvoimia, jotka vaikuttavat OP Ryhmän ja sen asiakkaiden arkeen, olosuhteisiin ja tulevaisuuteen. Tällaisia toimintaympäristöä muovaavia tekijöitä ovat tällä hetkellä muun muassa ilmasto, luontokato, tieteelliset ja teknologiset innovaatiot, demografia ja geopolitiikka. Ulkoisen toimintaympäristön tekijöitä tarkastellaan huolellisesti, jotta ymmärretään niiden vaikutukset asiakkaiden tulevaan menestykseen. Neuvonnalla ja liiketoimintapäätöksillä edistetään omistaja-asiakkaiden ja toimintaympäristön kestävästä taloudellisesta menestystä, turvallisuutta ja hyvinvointia ja hallitaan samalla OP Ryhmän riskiprofiilia pidemmällä aikavälillä. Asiakkaan neuvonta, palvelujen mitoitus, sopimusten elinkaaren aikainen käsittely, päätöksenteko, johtaminen ja raportointi perustuvat oikeaan ja kattavaan tietoon.

OP Ryhmän liiketoiminta kattaa laajasti finanssisektorin eri osa-alueet, joten taloudellisen toimintaympäristön ulkopuolelta tulevien yllättävien shokkien suorat ja epäsuorat vaikutukset OP Ryhmän asiakkaiden menestykseen sekä OP Ryhmän toimitiloihin, tietotekniseen infrastruktuuriin ja henkilökuntaan voivat olla moninaiset. Realisoituessaan ne voivat vaikuttaa riskiprofiiliin, pääomituksen, likviditeettiin ja päivittäisen toiminnan jatkuvuuteen useilla tavoilla. Tällaisten potentiaalisten shokkien vaikutuksia arvioidaan skenaariotyöskentelyn keinoin. OP Ryhmä varautuu jatkuvasti tämän kaltaisiin tapahtumiin tekemällä niiden varalta erilaisia toimintasuunnitelmia ja testaamalla näitä suunnitelmia.

Operatiiviset riskit

Kyberturvallisuusympäristössä tapahtui merkittävä muutos vuonna 2022 Euroopan muuttuneen turvallisuustilanteen seurauksena. Myös Suomessa kyberturvallisuuden uhkataso on ollut alkuvuodesta 2022 saakka kohonneella tasolla. OP Ryhmä suojaa toimintaansa ja asiakkaidensa ja muiden sidosryhmiensä tietoja ylläpitämällä vahvaa digitaalista infrastruktuuria, tietoturvaosaamista ja kybervarautumista. Tämä tehtävä ulottuu finanssialan ja koko yhteiskunnan tasolle.

Yhteistyö viranomaisten kanssa sekä toimialan sisällä Suomessa ja Pohjoismaissa on tiivistynyt ja osoittautunut tehokkaaksi tavaksi ylläpitää koko finanssialan resilienssiä kyberhyökkäyksiä vastaan. OP Ryhmässä kyberturvallisuutta on kehitetty pitkäjänteisesti huomioiden kyberriskit sekä ulkoisen uhkakuvan jatkuva muutos. Toiminnan korkea laatu varmistetaan jatkuvalla harjoittelulla ja toiminnan testaamisella, osaamisen ylläpitämisellä ja riittävällä resurssoinnilla. Torjuttujen hyökkäysten ja järjestelmiin liittyvien haavoittuvuuksien analysointi on osoittanut, että osaamisen, prosessien ja teknologioiden yhdistetty reagointinopeus ja torjuntakyky ovat OP Ryhmässä vahvoja.

Viime kuukausina erityisesti venäläismielisten haktivistien tekemät palvelunestohyökkäykset ovat lisääntyneet ja näitä on kohdistunut myös OP Ryhmän palveluihin. Näistä operaatioista on aiheutunut ainoastaan lyhytaikaisia ja vähäisiä vaikutuksia OP Ryhmän palveluiden saatavuudessa. OP Ryhmän kyky suojautua ja torjua palvelunestohyökkäyksiä on korkealla tasolla. Palvelunestohyökkäysten lisäksi kalasteluviestit, joilla kyberrikolliset pyrkivät tietomurtoon, ovat lisääntyneet. OP Ryhmä jatkaa kyberturvallisuuden kokonaisvaltaista kehittämistä ja korkean toimintakykynsä ylläpitoa systemaattisesti. OP Ryhmän, finanssialan ja viranomaisten varautumisesta huolimatta kyberhyökkäysten ja muiden operaatioiden riski on edelleen kohonneella tasolla.

Finanssivalvonta antoi 7.9.2023 Pohjola Vakuutukselle julkisen varoituksen lakisäätöisen työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen vahinkojen käsittelyajoista vuosina 2019–2022. Finanssivalvonta nosti esille puutteet tietojärjestelmissä ja sisäisessä valvonnassa näihin liittyen. Finanssivalvonnan mukaan Pohjola Vakuutuksella oli etenkin tarkastelujakson alkupuolella lakisäätöisissä määräajoissa pysymisessä merkittäviä puutteita. Havaitut puutteet on saatu lähes täysin korjattua. Pohjola Vakuutus jatkaa lakisäätöiseen työtaturma- ja ammattitautivakuutukseen liittyvien palveluiden kehittämistä ja toimii aktiivisesti yhteistyössä Finanssivalvonnan kanssa.

OP Ryhmä jatkoi katsauskauden aikana Finanssivalvonnan vuonna 2022 valmistuneissa AML-tarkastuksissa tehtyjen havaintojen korjaamista. Tarkastukset toteutettiin osana Finanssivalvonnan normaalia valvonta- ja

tarkastustoimintaa ja niiden kohteena olivat OP Yrityspankki Oyj, Etelä-Karjalan Osuuspankki, Turun Seudun Osuuspankki ja OP Osuuskunta siltä osin kuin tarkastuksen kohteena olevat pankit olivat ulkoistaneet sille tehtäviään. Finanssivalvonta ei tehnyt havaintoja, jotka viittaisivat rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen. Finanssivalvonta havaitsi kehitettävää rahanpesuriskien arviointiin, asiakkaiden tuntemistietojen hankkimiseen ja tietojen ajantasaisuuteen, asiakassuhteisiin liittyvien riskien arviointiin sekä rahanpesun estämisen sisäiseen valvontaan liittyen. OP Ryhmä on panostanut useiden vuosien aikana merkittävästi rahanpesuriskien hallinnan kehittämiseen. Valvojan havaintoihin liittyvät korjaavat toimenpiteet on osin jo toteutettu ja tavoitteena on, että kaikki merkittävät havainnot korjataan vuoden 2023 loppuun mennessä.

Katsauskauden lopussa OP Ryhmän keskusyhteisössä talousrikollisuuden torjunnan parissa työskenteli noin 500 asiantuntijaa. Lisäksi osuuspankkien ja OP Ryhmän muiden yhtiöiden henkilöstö on tärkeässä roolissa talousrikollisuuden torjunnassa.

Katsauskaudella OP Ryhmän operatiivisten riskien toteutumista aiheutui 6 miljoonan euron (5) kulut. Operatiivisten riskin taso säilyi kohonneista toteumista huolimatta maltillisena. Muiden riskien osalta riskiprofiilia käydään läpi tarkemmin liiketoiminnoittain.

Vähittäispankki ja Yrityspankki

Pankkitoiminnan keskeiset riskit ovat asiakasliiketoiminnasta syntyvä luottoriski sekä markkinariskit.

Pankkitoiminnan luottoriskiasema säilyi vakaana ja riskitasoltaan maltillisena sekä luottokannan yleinen laatu hyvänä. Luottoriskiasemaan voivat vaikuttaa negatiivisesti korkotason nousu ja inflaatio.

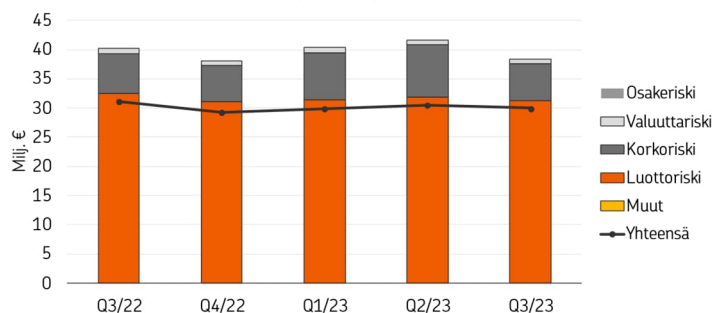
Yrityspankin sijoitusten markkinariskitaso laski katsauskauden aikana. Omaisuuslajijakaumaan ei tehty merkittäviä muutoksia katsauskaudella.

Sijoitusten markkinariskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopussa 30 miljoonaa euroa (29). VaR-tunnusluku sisältää pankkitoiminnan joukkovelkakirjalainasijoitukset, niiden korkoriskiä suojaavat johdannaiset, sekä rahamarkkinapaperisijoitukset.

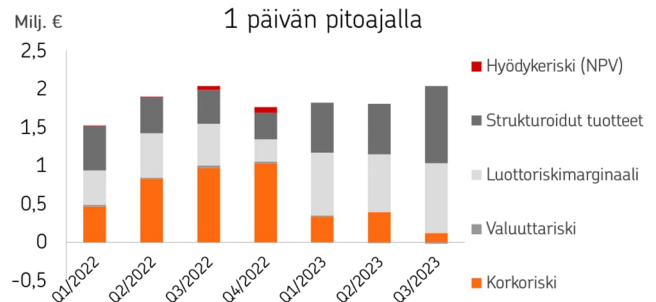
Markets-toiminnan markkinariskit ovat kasvaneet hieman kolmannen vuosineljänneksen aikana. Vuoden 2023 alusta on käytetty stressattua odotetun tappion (Expected Shortfall, ES) riskimittaria. Stressattu ES on konservatiivisempi riskimittari kuin aiemmin käytetty stressaamaton ES.

OP Ryhmässä hallinnoitavien talletussuojan piiriin kuuluvien talletusten yhteismäärä syyskuun lopussa oli 44,5 miljardia euroa (44,2) mikä vastaa 61,3 prosenttia talletuksista (56,7). Talletussuojarahastosta korvataan enintään 100 000 euroa yhtä OP Ryhmän asiakasta kohden.

Yrityspankin markkinariskin VaR 95 % luottamustasolla ja 10 päivän pitoajalla



Markkinariskin ES 97,5 % luottamustasolla ja 1 päivän pitoajalla



Lainanhoitojoustot ja järjestämättömät saamiset

	Terveet lainanhoitojoustot (brutto)		Järjestämättömät saamiset (brutto)		Ongelmasaamiset (brutto)		Tappiota koskeva vähennyserä		Ongelmasaamiset (netto)	
	30.9.2023	31.12.2022	30.9.2023	31.12.2022	30.9.2023	31.12.2022	30.9.2023	31.12.2022	30.9.2023	31.12.2022
Yli 90 pv erääntyneet saamiset, mrd. €			0,60	0,52	0,60	0,52	0,22	0,19	0,39	0,33
Todennäköisesti maksamatta jäävät saamiset, mrd. €			1,09	0,91	1,09	0,91	0,16	0,16	0,94	0,75
Lainanhoitojoustosaamiset, mrd. €	3,42	3,38	1,48	1,32	4,91	4,70	0,21	0,18	4,70	4,51
Yhteensä, mrd. €	3,42	3,38	3,18	2,74	6,60	6,12	0,58	0,53	6,02	5,59

Tunnuslukuja	OP Ryhmä		Vähittäispankki		Yrityspankki	
	30.9.2023	31.12.2022	30.9.2023	31.12.2022	30.9.2023	31.12.2022
Ongelmasaamiset vastuista, %*	5,66	5,16	7,17	6,64	2,30	1,91
Järjestämättömät saamiset vastuista, %*	2,73	2,31	3,03	2,67	2,02	1,53
Terveet lainanhoitojoustosaamiset vastuista, %*	2,93	2,85	4,14	3,97	0,28	0,39
Terveet lainanhoitojoustosaamiset ongelmasaamisista, %	51,8	55,2	57,7	59,8	12,1	20,3
Tappiota koskeva vähennyserä (saamiset asiakkailta) ongelmasaamisista, %	13,1	12,0	9,5	8,5	37,0	38,4

*Vastuisiin sisältyvä luottokanta ei sisällä vuoden 2023 alusta lähtien suojauslaskennassa olevien luottojen käyvän arvon muutoksia. Vertailukauden tiedot on oikaistu vastaamaan nykyistä määrittelyä.

Yhdenkään asiakkaan asiakasriski ei vähennyserien ja muiden luottoriskin vähentämistekniikoiden jälkeen ylittänyt kymmentä prosenttia OP Ryhmän omista varoista.

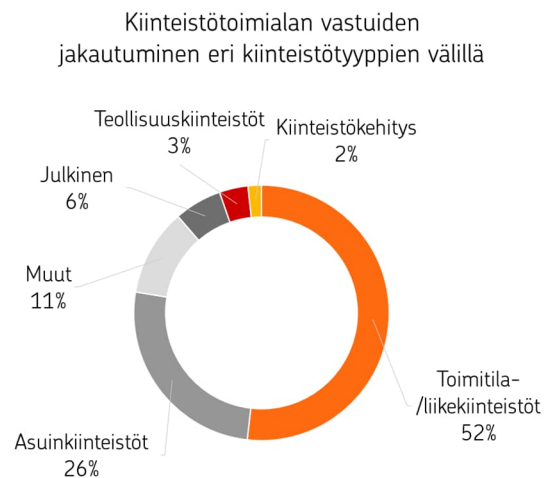
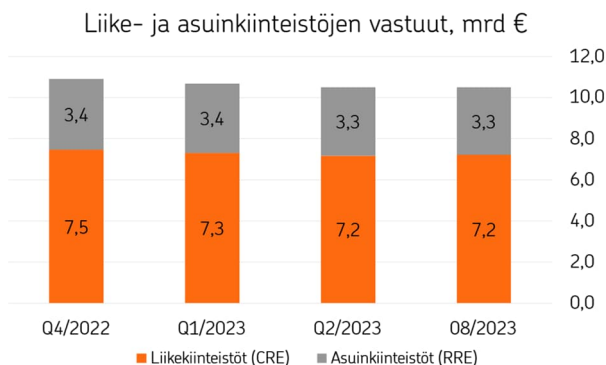
Vastuiden ja luottokannan jakautuminen



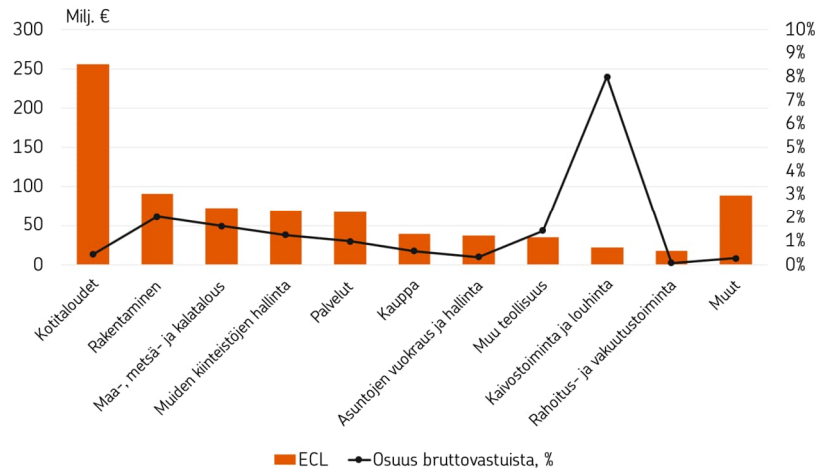
Kuvassa esitetään OP Ryhmän vastuiden ja luottojen jakautuminen toimialoittain prosentteina katsauskauden lopussa. Kiinteistötoimialan vastuut sisältyvät jakaumassa pääosin eriin muiden kiinteistöjen hallinta sekä asuntojen vuokraus ja hallinta.

OP Ryhmän kiinteistötoimialan vastuut olivat yhteensä 8,9 prosenttia (9,3) kaikista vastuista katsauskauden lopussa. Kiinteistötoimialan vastuut on hyvin hajautettu eri kiinteistötyyppien välillä. Suurin kiinteistötyyppi on liikekiinteistöt, johon kuuluu toimistot. Katsauskauden lopussa OP Ryhmän kiinteistöportfoliosta 59,4 prosenttia oli Yrityspankissa ja 40,6 prosenttia Vähittäispankissa.

Järjestämättömiä saamia kiinteistötoimialan vastuista oli 5,26 prosenttia (1,74) syyskuun lopussa. Kiinteistötoimialan vastuut on esitetty elokuun lopun tilanteesta, järjestämättömät saamiset syyskuun lopusta.



Tappiota koskeva vähennyserä toimialoittain 30.09.2023



Kuvassa esitetään eri toimialojen tappiota koskeva vähennyserä katsauskauden lopussa 30.9.2023 ja tappiota koskevan vähennyserän prosenttiosuus toimialan kokonaisvastausta katsauskauden lopussa.

Korkoriski

Vähittäispankin rahoitustaseen korkoriski mitattuna yhden prosenttiyksikön koron nousun vaikutuksena korkokatteeseen oli 142 miljoonaa euroa (305) ja yhden prosenttiyksikön laskun vaikutuksena oli -142 miljoonaa euroa (-311) keskimäärin vuodessa. Korkotuloriski lasketaan yhden vuoden aikaperiodille jakamalla kolmen seuraavan vuoden korkotuloriskin summa kolmella.

Yrityspankin rahoitustaseen korkoriski mitattuna yhden prosenttiyksikön koron nousun vaikutuksena korkokatteeseen oli 2 miljoonaa euroa (-20) ja yhden prosenttiyksikön laskun vaikutuksena oli -2 miljoonaa euroa (17) keskimäärin vuodessa.

Vakuutus

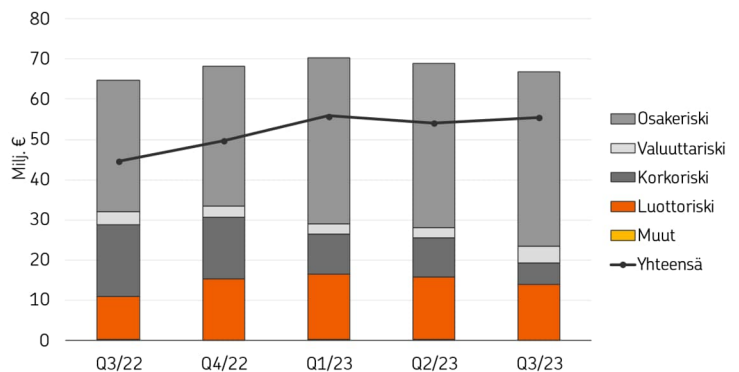
Vahinkovakuutus

Vahinkovakuutuksen keskeiset riskit ovat vahinkokehitykseen liittyvät vakuutustekniset riskit, vakuutussopimusvelan katteena olevien sijoitusten markkinariskit, eläkemuoitoisen vakuutussopimusvelan edunsaajien eliniän odotteen ennakoitua nopeampi kasvu, vakuutussopimusvelan arvostamisessa käytetty korkotaso sekä vakuutussopimusvelan diskonttokoron ja markkinakorkojen välinen ero.

Eliniän odotteen kasvu yhdellä vuodella kasvattaisi eläkemuoitoista vakuutussopimusvelkaa 48 miljoonaa euroa. Vakuutussopimusvelan arvostamisessa käytetyn korkotason laskeminen 0,1 prosenttiyksiköllä kasvattaisi vakuutussopimusvelkaa 18 miljoonaa euroa.

Vahinkovakuutuksen vakuutusteknisissä riskeissä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia katsauskaudella. Vahinkovakuutuksen merkittäviä markkinariskejä ovat osakeriski ja markkinakorkojen laskun vakuutussopimusvelan arvoa ja pääomavaadetta nostava vaikutus.

Vahinkovakuutuksen markkinariskin VaR 95 % luottamustasolla ja 10 päivän pitoajalla



Vahinkovakuutuksen sijoitustaseen korkoriski laski edellisestä katsauksesta. Riskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopussa 56 miljoonaa euroa (49). VaR-tunnusluku sisältää yhtiön sijoitustaseen mukaan lukien sijoitukset, vakuutussopimusvelan ja vakuutussopimusvelan korkoriskiä suojaavat johdannaiset.

Henkivakuutus

Henkivakuutuksen keskeisimmät riskit ovat henkivakuutuksen sijoitusomaisuuden markkinariskit, vakuutussopimusvelan arvostamisessa käytetty korkotasoa, vakuutettujen eliniän odotteen ennakoitua nopeampi kasvu sekä asiakaskäyttäytymisen muutoksista syntyvät raukeamis- ja takaisinostoriskit.

Eliniän odotteen kasvu yhdellä vuodella kasvattaisi vakuutussopimusvelkaa 25 miljoonaa euroa (25). Vakuutussopimusvelan arvostamisessa käytetyn korkotason laskeminen 0,1 prosenttiyksiköllä kasvattaisi vakuutussopimusvelkaa 15 miljoonaa euroa (17). Vakuutussopimusvelan korkoherkkyyden lasku johtuu sekä korkojen noususta että vakuutussopimusvelan kassavirtojen muutoksesta.

Eriytettyjen vakuutuskantojen sijoitusriskejä ja asiakaskäyttäytymisen muutokseen liittyviä riskejä on puskuroitu. Puskuri riittää kattamaan merkittävän negatiivisen sijoitusomaisuuden tuoton eriytetyille kannoille, minkä jälkeen OP Ryhmä kantaa kantojen riskit. Puskurit olivat yhteensä 251 miljoonaa euroa (246) katsauskauden lopussa.

Markkinariskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopussa 35 miljoonaa euroa (35). VaR-tunnusluku sisältää henkivakuutuksen sijoitustaseen mukaan lukien sijoitukset, vakuutussopimusvelan ja vakuutussopimusvelan korkoriskiä suojaavat johdannaiset. Laskenta ei huomioi henkivakuutuksen eriytettyjen kantojen markkinariskejä, niitä puskuroivia varoja tai asiakashyvityksiä.

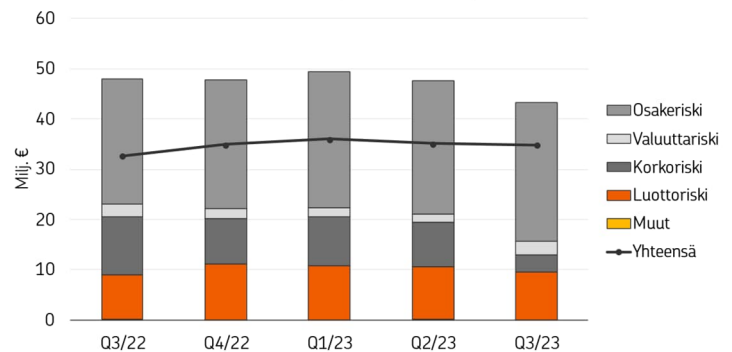
Ryhmätoiminnot

Ryhmätoiminnot-segmentin keskeiset riskit ovat likviditeettireservin luotto- ja markkinariskit sekä likviditeettiriskit. Merkittävin markkinariskitekijä on luottoriskimarginaalien muutosten vaikutus likviditeettireserviin sisältyvien saamistodistusten arvoon.

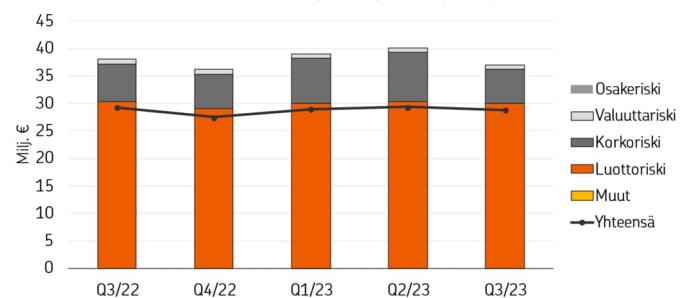
OP Ryhmän rahoitusasema ja maksuvalmius on vahva. Tammi-syyskuussa OP Ryhmässä laskettiin liikkeeseen pitkäaikaisia joukkovelkakirjalainoja yhteensä 3,2 miljardia euroa (5,5).

Likviditeettireservin saamistodistusten markkinariski (VaR 95 %) laski katsauskauden aikana. Omaisuuslajijakaumassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Likviditeettireservin markkinariskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopussa 29 miljoonaa euroa (27). VaR-tunnusluku sisältää likviditeettireservin joukkovelkakirjalainasijoitukset, niiden korkoriskiä suojaavat johdannaiset, sekä rahamarkkinapaperisijoitukset.

Henkivakuutuksen markkinariskin VaR 95 % luottamustasolla ja 10 päivän pitoajalla



Likviditeettireservin markkinariskin VaR 95 % luottamustasolla ja 10 päivän pitoajalla



OP Ryhmä turvaa maksuvalmiutensa likviditeettireservillä, joka muodostuu pääasiassa talletuksista keskuspankkiin ja keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamisista. Likviditeettireservi riittää kattamaan lyhyen aikavälin rahoitustarpeen tiedossa olevien ja ennakoitujen maksuvirtojen sekä likviditeettistressiskenaarion osalta.

OP Ryhmän maksuvalmiutta ja likviditeettireservin riittävyttä seurataan muun muassa maksuvalmiusvaatimusta mittaavalla LCR-suhdeluvulla. Sääntelyn mukaan LCR-suhdeluvun on oltava vähintään 100 prosenttia.

OP Ryhmän LCR-suhdeluku oli 217 prosenttia (217) katsauskauden lopussa.

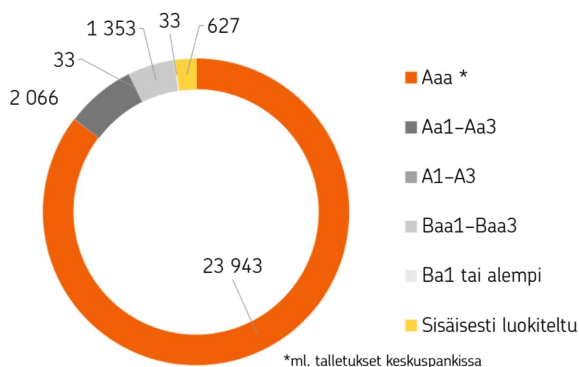
OP Ryhmän pitkäaikaisen rahoituksen riittävyttä seurataan muun muassa rakenteellista rahoitusriskiä mittaavalla NSFR-suhdeluvulla. Sääntelyn mukaan NSFR-suhdeluvun on oltava vähintään 100 prosenttia. OP Ryhmän NSFR-suhdeluku oli 126 prosenttia (128) katsauskauden lopussa.

Likviditeettireservi

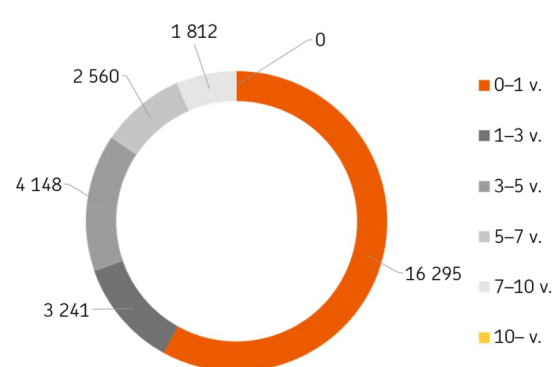
Mrd. €	30.9.2023	31.12.2022	Muutos, %
Talletukset keskuspankissa	15,5	34,8	-55,5
Vakuuskelpoiset saamistodistukset	10,6	2,1	406,9
Vakuuskelpoiset lainasaamiset	1,1	-	-
Yhteensä	27,2	36,9	-26,2
Ei-vakuuskelpoiset saamiset	0,8	0,7	13,7
Likviditeettireservi markkina-arvoin	28,1	37,6	-25,4
Vakuuden aliarvostus (Haircut)	-0,7	-0,2	-
Likviditeettireservi vakuusarvoin	27,3	37,4	-27,0

Likviditeettireservi sisältää hyvän luottoluokituksen omaavien valtioiden, kuntien, rahoituslaitosten ja yritysten liikkeeseen laskemia saamistodistuksia, arvopaperistettuja saamisia ja vakuuskelpoisia lainasaamisia. OP Ryhmä maksoi katsauskaudella takaisin kokonaisuudessaan 12,0 miljardin TLTRO III -rahoituksen. Likviditeettireservissä oli katsauskauden lopussa kirjanpitoarvoltaan 256 miljoonalla eurolla (0) jaksotettuun hankintamenoon luokiteltuja muiden kuin OP Ryhmän liikkeeseen laskemia joukkovelkakirjoja. Näiden joukkovelkakirjojen käypä arvo oli 250 miljoonaa euroa (0) katsauskauden lopussa. Likviditeettireservistä annetuissa oheisissa tiedoissa nämä joukkovelkakirjalainat on arvostettu käypään arvoon.

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen luottoluokitusjakauma 30.9.2023, milj.€



Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen maturiteettijakauma 30.9.2023, milj.€



Luottoluokitukset

Luottoluokitukset 30.9.2023

Luokituslaitos	OP Yrityspankki Oyj				Pohjola Vakuutus Oy	
	Lyhyt varainhankinta	Näkymä	Pitkä varainhankinta	Näkymä	Luottoluokitus	Näkymä
Standard & Poor's	A-1+	-	AA-	Vakaa	A+	Vakaa
Moody's	P-1	Vakaa	Aa3	Vakaa	A2	Vakaa

OP Yrityspankki Oyj:llä ja Pohjola Vakuutus Oy:llä on luottoluokitukset Standard & Poor's Global Ratings Europe Limitedistä ja Moody's Investors Service (Nordics) AB:stä. OP Yrityspankin luottokelpoisuutta arvioidessaan luottoluokituslaitokset ottavat huomioon koko OP Ryhmän taloudellisen aseman.

Segmenttien tulos

OP Ryhmän liiketoimintasegmentit ovat Vähittäispankki (Pankkitoiminnan henkilö- ja pk-yrityssiakkfaat), Yrityspankki (Pankkitoiminnan yritys- ja instituutioasiakkfaat) ja Vakuutus (Vakuutusasiakkfaat). Liiketoimintasegmentteihin kuulumaton toiminta esitetään segmentissä Ryhmätoiminnot. Segmenttiraportointi laaditaan noudattaen OP Ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Vähittäispankki

- Liikevoitto kasvoi 919 miljoonaan euroon (335) ja kulu-tuotto-suhde parani 45,5 prosenttiin (63,7).
- Tuotot kasvoivat 53,7 prosenttia 2 176 miljoonaan euroon. Asiakasliiketoiminnan tuotot kasvoivat yhteensä 55,8 prosenttia: korkokate kasvoi 104,5 prosenttia 1 619 miljoonaan euroon ja nettopalkkiotuotot laskivat 10,0 prosenttia 524 miljoonaan euroon.
- Saamisten arvonalentumiset kasvoivat 107 miljoonaan euroon (54). Järjestämättömät saamiset (brutto) olivat 3,0 prosenttia (2,7) vastuista.
- Kulut kasvoivat 9,7 prosenttia 990 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut nousivat 10,0 prosenttia 365 miljoonaan euroon ja liiketoiminnan muut kulut 10,5 prosenttia 591 miljoonaan euroon.
- OP-bonukset omistaja-asiakkaille kasvoivat 28,0 prosenttia 160 miljoonaan euroon (125).
- Luottokanta laski vuodessa 1,6 prosenttia 71,0 miljardiin euroon ja talletukset laskivat vuodessa 4,4 prosenttia 61,7 miljardiin euroon.
- Merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat peruspankkijärjestelmän uudistamiseen sekä digitaalisten palvelujen kehittämiseen.

Avainlukuja

Milj. €	1–9/2023	1–9/2022	Muutos, %	1–12/2022
Korkokate	1 619	792	104,5	1 194
Saamisten arvonalentumiset	-107	-54	99,8	-96
Nettopalkkiotuotot	524	583	-10,0	773
Tuotot sijoitustoiminnasta	-10	13	-	-9
Liiketoiminnan muut tuotot	42	28	49,9	39
Henkilöstökulut	-365	-332	10,0	-455
Poistot ja arvonalentumiset	-34	-36	-4,7	-53
Liiketoiminnan muut kulut	-591	-535	10,5	-720
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-160	-125	28,0	-168
Liikevoitto	919	335	174,1	502
Tuotot yhteensä	2 176	1 416	53,7	1 996
Kulut yhteensä	-990	-902	9,7	-1 229
Kulu-tuotto-suhde, %	45,5	63,7	-18,2*	61,6
Järjestämättömät saamiset vastuista, % ***	3,0	2,7	0,3*	2,7
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta, %	0,20	0,10	0,10*	0,13
Koko pääoman tuotto (ROA), %	1,00	0,36	0,64*	0,40
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	1,17	0,49	0,68*	0,54

Milj. €	1-9/2023	1-9/2022	Muutos, %	1-12/2022
Nostetut asuntoluotot	4 084	6 106	-33,1	7 513
Nostetut yritysluotot	1 445	2 071	-30,2	2 702
Välitetyt asunto- ja kiinteistökaupat, kpl	6 586	8 716	-24,4	10 844
Mrd. €	30.9.2023	30.9.2022	Muutos, %	31.12.2022
Luottokanta**				
Asuntoluotot	41,8	42,4	-1,4	42,3
Yritysluotot	8,0	8,4	-4,9	8,3
Asuntoyhteisöt****	8,7	8,7	0,7	8,8
Muut yritysluotot	4,0	4,1	-0,2	4,1
Muut kuluttajaluotot	8,5	8,7	-2,5	8,6
Luottokanta yhteensä	71,0	72,2	-1,6	72,1
Takauskanta	1,0	1,0	3,4	1,0
Muut vastuut	8,2	9,2	-12,7	8,3
Talletukset**				
Käyttö- ja maksuliiketalletukset	37,8	43,1	-12,3	43,3
Sijoitustalletukset	23,9	21,5	11,3	21,6
Talletukset yhteensä	61,7	64,6	-4,4	64,8

*Suhdeluvun muutos

**Luottokanta ja talletukset eivät sisällä vuoden 2023 alusta lähtien suojauslaskennassa olevien luottojen ja talletusten käyvän arvon muutoksia. Vertailukauden tiedot on oikaistu vastaamaan nykyistä määrittelyä.

*** Suhdeluvun laskennassa vastuut -erä ei sisällä vuoden 2023 alusta lähtien suojauslaskennassa olevien luottojen käyvän arvon muutoksia. Vertailukauden tiedot on oikaistu vastaamaan nykyistä määrittelyä.

**** Asuntoyhteisöluotot sisältää asunto-osakeyhtiöt ja asuntosijoitusyhtiöt

OP Ryhmän Vähittäispankki-segmentti muodostuu henkilö- ja pk-yritysasiakkaiden pankkitoiminnasta ja varallisuudenhoidosta osuuspankeissa sekä keskusyhteisökonsernissa.

Luottokanta laski vuodessa 1,6 prosenttia 71,0 miljardiin euroon. Hiljaisena jatkuneen asuntolainamarkkinan seurauksena asuntoluottoja nostettiin tammi-syyskuussa 4 084 miljoonaa euroa eli 33,1 prosenttia vertailukautta vähemmän. Heinä-syyskuussa asuntoluottoja nostettiin 24,8 prosenttia viime vuoden vastaavaa ajankohtaa vähemmän. Asuntoluottokanta laski vuodessa 1,4 prosenttia 41,8 miljardiin euroon. Korkea inflaatio ja viitekorkojen nousu heijastuivat vahvasti asuntokauppaan. OP Kodin välittämien asunto- ja kiinteistökauppojen määrä väheni vertailukaudesta 24,4 prosenttia 6 586 kappaleeseen. Asuntoluottokannasta katsauskauden lopussa 82,8 prosenttia oli sidottuna 12 kuukauden euriboriin (89,8), 14,0 prosenttia lyhyempiin euribor-korkoihin (7,1) ja 3,2 prosenttia OP-prime-korkoon ja kiinteään korkoon (3,1). Yritysluottokanta laski vuodessa 4,9 prosenttia 8,0 miljardiin euroon. Asuntoyhteisöluottokanta kasvoi vuodessa 0,7 prosenttia 8,7 miljardiin euroon. Muut yritysluotot laskivat vuodessa 0,2 prosenttia 4,0 miljardiin euroon ja muut kuluttajaluotot laskivat vuodessa 2,5 prosenttia 8,5 miljardiin euroon.

Henkilöasiakkaiden asuntoluotoista oli katsauskauden lopussa korkosuojattu 34,6 prosenttia (32,8). Katsauskauden lopussa korkokatto leikkasi korkokustannuksia noin 160 000 asuntoluotossa, joiden yhteenlaskettu lainapääoma oli 14,3 miljardia euroa. Asiakkaiden saama taloudellinen nettohyöty korkokatoista oli tammi-syyskuussa yhteensä 104 miljoonaa euroa.

Talletuskanta laski vuodessa 4,4 prosenttia 61,7 miljardiin euroon. Lasku muodostui pääasiassa yritysasiakkaiden maksuliiketalletuksista. Käyttö- ja maksuliiketilitalletukset laskivat vuodessa 12,3 prosenttia ja sijoitustalletukset kasvoivat 11,3 prosenttia.

Maaliskuussa OP lanseerasi vihreän lainan pk-yrityksille ja taloyhtiöille. Uusi vihreä laina tukee investointeja esimerkiksi energiatehokkaaseen rakentamiseen, uusiutuvaan energiaan ja vähäpäästöisen liikenteen infrastruktuuriin. Syyskuun lopussa PK-yrityksiä myönnettyjen vihreiden lainojen määrä oli 13,2 miljoonaa euroa (0).

OP Ryhmän asiakkaiden kiinnostus säästämiseen ja sijoittamiseen jatkui. OP:n sijoitusrahastot saivat 53 000 uutta osuudenomistajaa ja uusia säännöllisen rahastosäästämisen sopimuksia avattiin 92 000 kappaletta katsauskaudella. OP:n sijoitusrahastoilla oli yli 1,26 miljoonaa osuudenomistajaa katsauskauden lopussa. Osakekaupankäynnin toteutuneiden toimeksiantojen määrä oli 6,1 prosenttia vertailukautta pienempi.

OP Ryhmä korottaa vuodelta 2024 kertyviä OP-bonuksia omistaja-asiakkailleen 40 prosentilla, mikä tarkoittaa arviolta 86 miljoonan euron lisäbonusta omistaja-asiakkaille. Vuodelle 2023 OP-bonusten korotus on ollut 30 prosenttia, korotus tarkoittaa arviolta yli 60 miljoonan euron lisäbonusta vuodelta 2023. Lisäksi omistaja-asiakkaat saavat päivittäiset pankkipalvelut ilman kuukausimaksuja vuoden 2024 loppuun saakka. Tämän edun arvo lokakuun 2023 ja joulukuun 2024 välillä on yhteensä arviolta 110 miljoonaa euroa. Yhteensä lisäedut omistaja-asiakkaille vuodelta 2023 ovat 82 miljoonaa euroa ja 174 miljoonaa euroa vuodelta 2024. Marraskuun 2023 alusta alkaen omistaja-asiakkaat saavat käyttötileillä oleville talletuksilleen korkoa 0,25 prosenttia. Edun saa osuuspankin omistaja-asiakas, jolla on sekä omistaja-asiakkuus että käyttötili samassa osuuspankissa.

Katsauskaudella merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat peruspankkijärjestelmän uudistamiseen sekä digitaalisten palvelujen kehittämiseen.

Osuuspankkeja oli katsauskauden lopussa 104 (108). Osuuspankkien yhdistymishankkeita on vireillä eri puolilla Suomea.

Katsauskauden tulos

Vähittäispankin liikevoitto oli 919 miljoonaa euroa (335). Tuotot kasvoivat 53,7 prosenttia 2 176 miljoonaan euroon. Korkokate kasvoi 104,5 prosenttia 1 619 miljoonaan euroon markkinakorkojen keväästä 2022 jatkuneen nousun seurauksena. Nettopalkkiotuotot laskivat 10,0 prosenttia 524 miljoonaan euroon. Vuoden 2022 lopussa toteutettu Yrityspankin ja Vähittäispankin välisten johdannaissovimusten korkoriskien suojauksen toimintamallin muutos laski Vähittäispankin nettopalkkiotuottoja vertailukaudesta.

Saamisten arvonalentumiset kasvoivat 99,8 prosenttia 107 miljoonaan euroon (54). Kiinteistö- ja rakennustoimialaan kohdistuvat odotettavissa olevat luottotappiot kasvoivat. Katsauskaudella lopullisia nettoluottotappioita kirjattiin 24 miljoonaa euroa (23). Järjestämättömät saamiset olivat 3,0 prosenttia (2,7) vastuista.

Kulut kasvoivat 9,7 prosenttia 990 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut kasvoivat 10,0 prosenttia 365 miljoonaan euroon. Kasvuun vaikuttivat henkilöstömäärän ja tulospalkkiovarauksen kasvu sekä palkkojen korotukset. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 10,5 prosenttia 591 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muita kuluja kasvattivat pääasiassa ICT-kulut. Poistot ja arvonalentumiset laskivat vertailukaudesta 4,7 prosentilla 34 miljoonaan euroon.

OP-bonukset omistaja-asiakkaille kasvoivat 28,0 prosenttia 160 miljoonaan euroon.

Yrityspankki

- Liikevoitto kasvoi 321 miljoonaan euroon (220) ja kulu-tuotto-suhde parani 39,2 prosenttiin (48,7).
- Korkokate kasvoi 32,0 prosenttia 441 miljoonaan euroon (334), nettopalkkiotuotot kasvoivat 30,8 prosenttia 163 miljoonaan euroon (124) ja tuotot sijoitustoiminnasta nousivat 43 miljoonaan euroon (18).
- Saamisten arvonalentumiset olivat 63 miljoonaa euroa (16). Järjestämättömät saamiset (brutto) olivat 2,0 prosenttia (1,6) vastuista.
- Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 9,2 prosenttia 182 miljoonaan euroon.
- Luottokanta oli edellisen vuoden tasolla 28,0 miljardia euroa ja talletukset laskivat 18,1 prosenttia 11,3 miljardiin euroon. Yrityspankki-segmentin hallinnoitavat varat kasvoivat vuodessa 2,0 prosenttia 72,1 miljardiin euroon.
- Merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat asiakkuudenhallinnan, maksamisen ja varallisuudenhoidon järjestelmien uudistamiseen.

Avainlukuja

Milj. €	1-9/2023	1-9/2022	Muutos, %	1-12/2022
Korkokate	441	334	32,0	457
Saamisten arvonalentumiset	-63	-16	288,4	-18
Nettopalkkiotuotot	163	124	30,8	166
Tuotot sijoitustoiminnasta	43	18	142,9	136
Liiketoiminnan muut tuotot	17	14	18,6	18
Henkilöstökulut	-76	-66	14,6	-95
Poistot ja arvonalentumiset	-3	-7	-59,0	-8
Liiketoiminnan muut kulut	-182	-166	9,2	-218
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-20	-15	27,7	-20
Liikevoitto	321	220	45,9	416
Tuotot yhteensä	663	490	35,3	776
Kulut yhteensä	-260	-239	8,8	-321
Kulu-tuotto-suhde, %	39,2	48,7	-9,5	41,4
Järjestämättömät saamiset vastuista, % **	2,0	1,6	0,4	1,5
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta, %	0,27	0,07	0,20	0,06
Koko pääoman tuotto (ROA), %	1,03	0,70	0,34	1,00
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	1,10	0,75	0,35	1,05

Mrd. €	30.9.2023	30.9.2022	Muutos, %	31.12.2022
Luottokanta***				
Yritysluotot	20,4	20,2	0,0	19,9
Asuntoyhteisöt****	2,0	2,0	-0,0	2,1
Muut kuluttajaluotot	3,1	2,8	0,1	2,8
Muut luotot	2,5	3,0	-0,2	3,0
Luottokanta yhteensä	28,0	28,0	0,0	27,8
Takauskanta	2,9	3,4	-15,7	3,4
Muut vastuut	6,1	5,7	5,2	6,4
Talletukset***	11,3	13,8	-18,1	14,0
Hallinnoitavat varat (brutto)				
Sijoitusrahastot	28,7	26,9	6,7	27,6
Instituutioasiakkaat	35,4	35,8	-1,0	35,7
Private Banking	7,9	7,9	-0,7	9,0
Hallinnoitavat varat (brutto) yhteensä	72,1	70,7	2,0	72,3
Milj. €	1-9/2023	1-9/2022		1-12/2022
Nettomyynti				
Private Banking -asiakkaat	186	14	-	-1
Instituutioasiakkaat	-106	-402	-73,7	-356
Nettomyynti yhteensä	81	-388	-	-357

*Suhdeluvun muutos.

**Suhdeluvun laskennassa vastuut -erä ei sisällä vuoden 2023 alusta lähtien suojauslaskennassa olevien luottojen käyvän arvon muutoksia. Vertailukauden tiedot on oikaistu vastaamaan nykyistä määrittelyä.

***Luottokanta ja talletukset eivät sisällä vuoden 2023 alusta lähtien suojauslaskennassa olevien luottojen ja talletusten käyvän arvon muutoksia. Vertailukauden tiedot on oikaistu vastaamaan nykyistä määrittelyä.

**** Asuntoyhteisöluotot sisältää asunto-osaakeyhtiöt ja asuntosijoitusyhtiöt

OP Ryhmän Yrityspankki-segmentti muodostuu yritys- ja instituutioasiakkaiden pankkitoiminnasta sekä varallisuudenhoidosta. Segmentti sisältää OP Yrityspankki Oyj:n pankkitoiminnan, OP Varainhoito Oy:n, OP-Rahastoyhtiö Oy:n, OP Säilytys Oy:n ja OP Kiinteistösijoitus Oy:n.

Luottokanta oli edellisen vuoden tasolla 28,0 miljardia euroa ja talletuskanta laski vuodessa 18,1 prosenttia 11,3 miljardiin euroon. Yritysten investointihalukkuuden hidastuminen, kansainvälisen kaupan ja käyttöpääomatarpeiden vähentyminen näkyivät luottokannan kehityksessä. Kuluttajamarkkinassa luottokantaa kasvatti muun muassa autorahoitus. OP Ryhmän markkinaosuus vähäpäästöisten henkilöautojen rahoittajana kasvoi edelleen kolmannen vuosineljänneksen aikana. Kolmannen vuosineljänneksen aikana vastuullista tuoteportfoliota laajennettiin edelleen lanseeraamalla vastuullinen toimittajarahaus.

Yrityspankin panostukset kestävä talouden edistämiseen kasvattivat kestävä rahoituksen sitoumuskannan 6,2 miljardiin euroon (5,2). Kestävä rahoituksen kysyntä on jatkunut voimakkaana ja yritykset ovat hyödyntäneet Yrityspankin kestävä talouden rahoittamisen osaamista aktiivisesti.

Yrityspankin merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat asiakkuudenhallinnan, maksamisen, rahoituksen ja varainhoidon järjestelmien uudistamiseen. Uuden ryhmätasoisien asiakkuudenhallintajärjestelmän käyttöönotolla Yrityspankki tavoittelee parempaa asiakaskokemusta sekä laadukkaampaa ja tehokkaampaa toimintaa. Maksamisen perusjärjestelmien uudistamista ja asiointipalvelujen parantamista jatketaan edelleen. Varainhoidossa uudistetaan rahastojen hallinnointiprosesseja ja asiakaspalvelua.

Varainhoidon nettomyynti oli 81 miljoonaa euroa (-388). Haastavasta markkinatilanteesta huolimatta Yrityspankki-segmentin hallinnoitavat varat kasvoivat vuodessa 2,0 prosenttia 72,1 miljardiin euroon (70,7). Hallinnoitavat varat sisälsivät noin 22,8 miljardia euroa OP Ryhmään kuuluvien yritysten varoja (23,2).

Katsauskauden tulos

Yrityspankin liikevoitto oli 321 miljoonaa euroa (220). Kulu–tuotto–suhde oli 39,2 prosenttia (48,7). Korkokate kasvoi 32,0 prosenttia 441 miljoonaan euroon (334). Keväästä 2022 jatkunut markkinakorkojen nousu kasvatti korkokatetta.

Saamisten arvonalentumiset olivat 63 miljoonaa euroa (16). Saamisten arvonalentumiset kasvoivat katsauskaudella rakennus- ja kiinteistösektoreiden heikentyneen tilanteen seurauksena. Järjestämättömät saamiset olivat 2,0 prosenttia (1,6) vastuista.

Yrityspankin nettopalkkiotuotot olivat 163 miljoonaa euroa (124). Vuoden 2022 lopussa toteutettu Yrityspankin ja Vähittäispankin välisten johdannaissopimusten korkoriskin suojauksen toimintamallin muutos paransi nettopalkkiotuottoja ja vähensi vastaavasti sijoitustoiminnan tuottoja.

Yrityspankki-segmentin nettopalkkiotuotot

Milj. €	1–9/2023	1–9/2022	Muutos, %
Sijoitusrahastot	95	97	-1,4
Omaisuudenhoito	24	11	112,2
Muut	43	16	166,1
Yhteensä	163	124	30,8

Korkotason nopean nousun taittuminen katsauskaudella paransi sijoitustoiminnan tuottoja. Tuotot sijoitustoiminnasta nousivat 43 miljoonaan euroon (18).

Henkilöstökulut kasvoivat 14,6 prosenttia 76 miljoonaan euroon. Kasvuun vaikuttivat henkilöstömäärän ja tulospalkkiovarauksen kasvu sekä palkkojen korotukset. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 9,2 prosenttia 182 miljoonaan euroon.

Vakuutus

- Liikevoitto kasvoi 298 miljoonaan euroon (147).
- Vakuutuspalvelutulos oli 58 miljoonaa euroa (77). Tuotot sijoitustoiminnasta olivat 241 miljoonaa euroa (44).
- Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutulo kasvoi 4,9 prosenttia 1 476 miljoonaan euroon. Vahinkovakuutuksen yhdistetty kulusuhde oli 94,8 prosenttia (90,8).
- Kulut kasvoivat 381 miljoonaan euroon (341).
- Henkivakuutuksen sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt kasvoivat vuodenvaihteesta 2,7 prosenttia 11,9 miljardiin euroon. Riskihenkivakuutuksen maksutulo kasvoi 9,8 prosenttia.
- Kehityspanostukset kohdistuivat perusjärjestelmäudistuksiin sekä digitaalisten palvelujen kehittämiseen.

Avainlukuja

Milj. €	1–9/2023	1–9/2022	Muutos, %	1–12/2022
Vakuutuspalvelutulos	58	77	-24,4	109
Nettorahoitustuotot	-102	2 219	-	2 226
Sijoitustoiminnan nettotuotot	342	-2 175	-	-2 072
Tuotot sijoitustoiminnasta	241	44	446,7	154
Nettopalkkiotuotot	37	37	-1,5	50
Muut nettotuotot	4	31	-86,9	36
Henkilöstökulut	-124	-107	16,2	-147
Poistot ja arvonalentumiset	-37	-39	-4,7	-51
Liiketoiminnan muut kulut	-220	-195	12,7	-264
Kulut yhteensä	-381	-341	11,8	-462
Siirrot				
vakuutuspalvelutulokseen	348	305	14,1	416
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-9	-7	24,4	-10
Liikevoitto	298	147	102,7	293
Koko pääoman tuotto (ROA), %	1,50	1,44	-0,06*	
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	1,60	1,51	-0,09*	

*Suhdeluvun muutos

OP Ryhmän Vakuutus-segmentti muodostuu vahinko- ja henkivakuutusliiketoiminnasta. Segmenttiin kuuluvat Pohjola Vakuutus Oy ja OP-Henkivakuutus Oy.

Vahinkovakuutuksessa vakuutusasiointinsa keskittäneiden etuasiakastalouksien määrä kasvoi yhdeksän kuukauden aikana 8 750 taloudella 707 986 talouteen. Erityisesti terveystalouksien myynti kasvoi vuoden aikana.

Ilmoitettujen vahinkojen määrä kasvoi 12 prosenttia vertailukaudesta. Kasvu oli suurinta terveystalouksissa, 21 prosenttia, lääkärikäyntien määrän kasvettua. Suurvahinkoja oli vertailukautta vähemmän.

Henkivakuutuksessa riskihenkivakuutuksen maksutulo kasvoi 9,8 prosenttia. Sijoitussidonnaisen ryhmäläkevakuutuksen maksutulo pieneni 4,2 prosenttia. Henkivakuutuksen sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt kasvoivat vuodenvaihteesta 2,7 prosenttia 11,9 miljardiin euroon (11,6).

Katsauskauden tulos

Liikevoitto oli 298 miljoonaa euroa (147). Vakuutuspalvelutulos oli 58 miljoonaa euroa (77).

Tuotot sijoitustoiminnasta olivat 241 miljoonaa euroa (44). Sijoitustoiminnan nettotuottoja kasvatti osakkeiden arvonnousu. Vakuutusvelkojen arvossa ei tapahtunut suurta muutosta korkotason säilyessä lähellä vuoden vaihteen tasoa. Vertailukaudella korkojen nousu laski vakuutusvelkojen arvoa ja kasvatti nettoraahoitustuottoja.

OP Ryhmä on soveltanut IFRS 17 Vakuutusvelkaset -standardia 1.1.2023 lähtien. Uusi kirjaamistapa muutti vahinkovakuutuksessa vuoden sisäistä vakuutuspalvelutuloksen jaksottumista. Odotetut tappiot kirjataan välittömästi tulokseen, mikä pienentää alkuvuoden tulosta. Henkivakuutuksessa tappiokomponentin kirjaaminen muutti vuosien välistä tuloksen jaksottumista. Sijoitustulos kirjataan tulokseen käyvin arvoin. Taloudellisten oletusten, kuten korkotason muutoksen vaikutukset vakuutusveloille, kirjataan nettoraahoitustuottoihin. Sijoitustoiminnan nettotuotot ja nettoraahoitustuotot yhdessä kertovat sijoitustoiminnan tuloksellisuuden.

Vakuutuksen tuotot sijoitustoiminnasta

Milj. €	1–9/2023	1–9/2022
Nettorahoitustuotot ja -kulut	16	716
Asiakkaiden sijoitusvarallisuuden vastuun muutos	-94	1 148
Erillistaseiden vastuun arvonmuutos	-24	355
Nettorahoitustuotot ja -kulut	-102	2 219
Korkosijoitukset	65	-876
Listatut osakkeet	88	-240
Muut likvidit sijoitukset	0	-8
Kiinteistösijoitukset	29	60
Muut epälikvidit sijoitukset	21	34
Sijoitustoiminnan tuotot	202	-1 030
Erillistaseiden sijoitusomaisuuden arvonmuutos	22	-365
Tuotot sijoitussidonnaisten vakuutus- ja sijoitussopimusten katteena olevista varoista	363	-1 813
Sijoitussopimusten (IFRS9) vastuun arvonmuutos	-223	1 016
Pääomalainojen korot, osakkuusyrietykset ja muut	-22	17
Tuotot sijoitustoiminnasta yhteensä	241	44

Vahinkovakuutuksen tulos

Vahinkovakuutuksen liikevoitto oli 172 miljoonaa euroa (227). Sijoitustulosta vahvasti osakkeiden positiivinen arvonekitys. Kannattavuus heikkeni vertailukaudesta korvaus- ja toimintakulujen kasvun sekä jälleenvakuutuksen kohonneiden kustannusten takia. Vertailukaudella muihin tuottoihin sisältyi Pohjola Sairaalan myyntivoitto 32 miljoonaa euroa.

Milj. €	1–9/2023	1–9/2022	Muutos, %
Vakuutusmaksutuotot	1 287	1 241	3,7
Korvauskulut	-842	-959	-12,2
Toimintakulut	-352	-311	13,5
Vakuutuspalvelutulos, brutto	93	-28	425,6
Jälleenvakuuttajan osuus maksutuotoista	-76	-47	61,3
Jälleenvakuuttajan osuus vakuutuspalvelukuluista	47	185	-74,7
Jälleenvakuutuksen nettotuotot	-29	138	-121,2
Vakuutuspalvelutulos	64	110	-42,1
Nettorahoitustuotot	-7	553	-
Sijoitustoiminnan tuotot	115	-464	-
Tuotot sijoitustoiminnasta	107	89	20,3
Muut nettotuotot	1	32	-97,7
Liikevoitto	172	227	-23,9
Yhdistetty kulusuhde	94,8	90,8	
Riskisuhde	66,1	64,9	
Toimintakulusuhde	28,7	25,9	

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutulo (FAS)

Milj. €	1–9/2023	1–9/2022	Muutos, %
Henkilöasiakkaat	744	699	6,4
Yritysassiakkaat	732	708	3,5
Yhteensä	1 476	1 407	4,9

Vakuutusmaksutulo kasvoi 4,9 prosenttia 1 476 miljoonaan euroon. Maksutuloa kasvatti asiakasmäärän kasvun lisäksi vakuutusmaksujen indeksi- ja hinnankorotukset yleisen kustannustason nousun seurauksena.

Nettomaksutuottoja rasitti jälleenvakuutuskustannusten kasvu. Nettomaksutuotot sisältäen jälleenvakuutuksen osuuden kasvoivat 1,4 prosenttia 1 211 miljoonaan euroon.

Korvauskulut ennen jälleenvakuuttajan osuutta laskivat 12,2 prosenttia 842 miljoonaan euroon vertailukautta pienempien suurvahinkojen korvauskulujen takia. Korvauskuluja kasvatti toisaalta yleinen kustannustason nousu sekä etenkin terveysvakuutuksissa vahinkomäärien kasvu. Nettokorvauskulut jälleenvakuutuksen osuuden jälkeen kasvoivat 3,2 prosenttia 800 miljoonaan euroon.

Tammi–syyskuussa kirjattiin 90 uutta omaisuuden ja toiminnan suurvahinkoa (95), joiden omalla vastuulla oleva korvausmeno oli yhteensä 76 miljoonaa euroa (137). Tähän luokkaan kuuluvat yli 0,3 miljoonan euron vahingot. Vahinkovakuutuksen riskisuhde ilman korvausten välillisiä hoitokuluja oli 68,4 prosenttia (67,6). Lakisääteisten eläkkeiden korvausvastuun muutokset paransivat tulosta 12 miljoonaa euroa (19).

Toimintakulut, brutto, kasvoivat 13,5 prosenttia 352 miljoonaan euroon. Henkilöstökuluja kasvattivat palkankorotukset sekä korvauspalvelun henkilömäärän kasvu. ICT-kehittämisen kuluja kasvatti aktivointikäytännön muutos. ICT-kehittämisen kuluja ei enää aktivoida kehittämisen siirryttyä pilviympäristöön.

Vahinkovakuutuksen toimintakulusuhde, joka sisältää myös korvausten välilliset hoitokulut, oli 28,7 prosenttia (25,9). Vahinkovakuutuksen yhdistetty kulusuhde heikkeni 94,8 prosenttiin (90,8).

Vahinkovakuutuksen tuotot sijoitustoiminnasta

Milj. €	1–9/2023	1–9/2022
Nettorahoitustuotot ja -kulut	-7	553
Korkosijoitukset	45	-385
Listatut osakkeet	53	-132
Muut likvidit sijoitukset	0	-4
Kiinteistösijoitukset	19	45
Muut epälikvidit sijoitukset	11	19
Sijoitustoiminnan tuotot	128	-457
Muut	-13	-7
Tuotot sijoitustoiminnasta yhteensä	107	89

Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan tunnuslukuja

	1–9/2023	1–9/2022
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin, %	3,0	-11,6
Korkosijoitusten running yield, %	2,2	1,1
	30.9.2023	31.12.2022
Sijoituskanta, milj. €	4 169	4 071
Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus, %	92	92
Vähintään A-luokiteltuja saamisia, %	54	56
Modifioitu duraatio	3,2	2,8

Henkivakuutuksen tulos

Liikevoitto kasvoi 117 miljoonaan euroon (-89) sijoitustoiminnan tuloksen vahvistumisen seurauksena. Vakuutuspalvelutuloksessa palvelumarginaalia tuloutui 52 miljoonaa euroa (35). Sijoitustulosta vahvisti sijoitusten positiivinen arvonkehitys. Asiakashyvitysten laskentaoletusten päivitys kasvatti nettorahoitustuottoja 30 miljoonaa euroa. Kulut kasvoivat 5 miljoonaa euroa 57 miljoonaan euroon. Katsauskaudella käynnistyi riskihenkivakuutuksen ja yksilöllisen sijoitusvakuutuksen alustauudistukset, jotka kasvattivat kehittämiskuluja.

Milj. €	1–9/2023	1–9/2022	Muutos, %	1–12/2022
Vakuutuspalvelutulos	-5	-32	-	-55
Nettorahoituskulut	-94	1 666	-	1642
Sijoitustoiminnan tuotot	218	-1 720	-	-1643
Tuotot sijoitustoiminnasta	124	-55	-	-1
Nettopalkkiotuotot	29	29	-0,8	40
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	4	0	-	0
Henkilöstökulut	-11	-10	11,3	-13
Poistot ja arvonalentumiset	-12	-15	-15,4	-20
Liiketoiminnan muut kulut	-34	-28	23,4	-37
Kulut yhteensä	-57	-52	10,2	-70
Siirrot vakuutuspalvelutulokseen	31	28	9,0	38
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-9	-7	24,4	-10
Liikevoitto	117	-89	-	-57
Kulu-tuotto-suhde, %	31	-175	-	312
Palvelumarginaali kauden lopussa	777	768	4,0	787

Henkivakuutuksen tuotot sijoitustoiminnasta

Milj. €	1–9/2023	1–9/2022
Nettorahoitustuotot ja -kulut	24	163
Asiakkaiden sijoitusvarallisuuden vastuun muutos	-94	1 148
Erillistaseiden vastuun arvonmuutos	-24	355
Nettorahoitustuotot ja -kulut	-94	1 666
Korkosijoitukset	20	-491
Listatut osakkeet	35	-108
Muut likvidit sijoitukset	0	-4
Kiinteistösijoitukset	10	15
Muut epälikvidit sijoitukset	10	16
Sijoitustoiminnan tuotot	74	-572
Erillistaseiden sijoitusomaisuuden arvonmuutos	22	-365
Tuotot sijoitussidonnaisten vakuutus- ja sijoitussopimusten katteena olevista varoista	363	-1 813
Sijoitussopimusten (IFRS9) vastuun arvonmuutos	-223	1 016
Osakkuus- ja yhteisyritykset sekä muut	-18	2
Tuotot sijoitustoiminnasta yhteensä	124	-55

Henkivakuutuksen sijoitustoiminnan tunnuslukuja*

	1–9/2023	1–9/2022
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin, %	2,4	-16,4
Korkosijoitusten running yield, %	2,0	1,2
	30.9.2023	31.12.2022
Sijoituskanta, milj. €	3 192	3 235
Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus, %	91	90
A-luokiteltuja saamisia vähintään, %	54	50
Modifioitu duraatio	3,0	2,8

* ilman eriytettyjä taseita

Ryhmätoiminnot

Avainlukuja

Milj. €	1–9/2023	1–9/2022	Muutos, %	1–12/2022
Korkokate	-13	-21	-	-62
Saamisten arvonalentumiset	0	0	-	0
Nettopalkkiotuotot	-1	-1	-	0
Tuotot sijoitustoiminnasta	17	-1	-	-11
Liiketoiminnan muut tuotot	539	495	8,8	657
Henkilöstökulut	-168	-142	19,0	195
Poistot ja arvonalentumiset	-64	-79	-	103
Liiketoiminnan muut kulut	-309	-268	15,2	376
Liiketappio	-2	-16	-	-91

Ryhmätoiminnot-segmentti sisältää OP Osuuskunnan liiketoimintasegmenttejä tukevat ja varmentavat toiminnot ja OP Yrityspankki Oyj:n keskuspankkitoiminnot.

Katsauskauden tulos

Ryhmätoimintojen liiketappio oli -2 miljoonaa euroa (-16). Ryhmätoimintojen korkokate oli -13 miljoonaa euroa (-21). TLTRO III -rahoitukseen ja sen suojaukseen liittyvien erien vaikutus oli katsauskaudella -11 miljoonaa (-4). Markkinakorkojen nousu vaikutti positiivisesti korkokatteeseen.

Tuotot sijoitustoiminnasta olivat 17 miljoonaa euroa (-1). Liiketoiminnan muut tuotot kasvoivat 8,8 prosenttia 539 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muut tuotot ovat pääosin OP Ryhmän sisäisiä eriä.

Henkilöstökulut kasvoivat 19,0 prosenttia 168 miljoonaan euroon. Kasvuun vaikuttivat henkilöstömäärän ja tulospalkkiovarauksen kasvu sekä palkkojen yleiskorotukset. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä laskivat 19,3 prosenttia 64 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 15,2 prosenttia 309 miljoonaan euroon. ICT-kulut kasvoivat 10,9 prosenttia 215 miljoonaan euroon.

OP Ryhmän rahoitusasema ja maksuvalmius on vahva. OP Ryhmän LCR-suhdeluku oli 217 prosenttia (217) ja NSFR-suhdeluku oli 126 prosenttia (128) katsauskauden lopussa. OP Ryhmän taseen varoissa oli katsauskauden lopussa 256 miljoonalla eurolla (1) joukkovelkakirjoja, joita ei kirjanpidossa arvosteta käypään arvoon. Näiden joukkovelkakirjojen käypä arvo oli 250 miljoonaa euroa (1) katsauskauden lopussa.

OP Ryhmän senior- ja senior non-preferred -ehtoisen tukkuvarainhankinnan sekä katettujen joukkovelkakirjalainojen keskimarginaali oli syyskuun lopussa 34 korkopistettä (27). Tammi-syyskuussa OP Ryhmässä laskettiin liikkeeseen pitkäaikaisia joukkovelkakirjalainoja yhteensä 3,2 miljardia euroa (5,5). OP Ryhmä maksoi katsauskaudella takaisin kokonaisuudessaan 12,0 miljardin TLTRO III -rahoituksen.

ICT-investoinnit

OP Ryhmä investoi jatkuvasti toimintansa kehittämiseen ja asiakaskokemuksen parantamiseen. Keskusyhteisö tytäryhtiöineen vastaa OP Ryhmän tuotteiden ja palveluiden, digitaalisten kanavien sekä yhteisen teknologia-, data- ja kyberturvallisuuskyvykkyyksien kehittämisestä ja varmistaa palveluiden korkean laadun, saatavuuden ja tietoturvallisuuden. Kehittämiseen liittyvistä kustannuksista merkittävä osa muodostuu ICT-toiminnan kustannuksista.

OP Ryhmä ja Microsoft syventävät IT-kumppanuuttaan ja OP Ryhmä siirtyy käyttämään laajasti Microsoftin pilvipalveluja. Pilvisiirtymä on OP:lle merkittävä investointi uuteen teknologiaan, IT-osaamiseen ja toimintatapaan. OP tiedotti 22.8.2023 päätöksestään rakentaa uudet digipalvelunsa ja data-alustansa Microsoft Azuren varaan ja keskittää IT-palvelunsa Suomessa sijaitsevaan pilviekosysteemiin, mikä edistää koko Suomen digikasvua. Kumppanuuden ja pilviympäristöön siirtymisen myötä OP Ryhmä voi tarjota asiakkailleen entistäkin paremmat palvelut.

OP Ryhmän kehittämismenot olivat tammi–syyskuussa 260 miljoonaa euroa (222). Niihin sisältyvät lisenssimaksut, ostetut palvelut, muut hankkeisiin liittyvät ulkoiset kustannukset sekä omaa työtä. Kehittämismenoista 66 miljoonaa euroa (70) on aktivoitu. Yksityiskohtaisempaa tietoa OP Ryhmän investoinneista sisältyy tämän osavuosisikatsauksen selostusosan liiketoimintasegmenttikohtaisiin osioihin.

Henkilöstö

OP Ryhmän palveluksessa oli katsauskauden lopussa 13 556 henkilöä (12 999). Henkilöstöä oli keskimäärin 13 463 (13 077). Henkilömäärä kasvoi katsauskaudella palvelujen kehittämisen, myynnin ja asiakaspalvelun sekä riskienhallinta ja compliance -toiminnon tehtävissä.

Henkilöstö katsauskauden lopussa

	30.9.2023	31.12.2022
Vähittäispankki	7 674	7 450
Yrityspankki	1 011	962
Vakuutus	2 440	2 373
Ryhmätoiminnot	2 431	2 214
Yhteensä	13 556	12 999

Katsauskauden aikana OP Ryhmän palveluksesta siirtyi eläkkeelle 159 henkilöä (185). Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 62,3 vuotta (62,7).

OP Ryhmä tiedotti 24.7.2023 palkkaavansa 300 uutta IT-ammattilaista Helsinkiin ja Ouluun. Rekrytoinnit ovat osa pitkän aikavälin investointeja muun muassa tekoälyosaamiseen, datan hyödyntämiseen ja pilvipalveluihin. Uusien rekrytointien lisäksi OP kehittää nykyisen henkilöstön osaamista vastaamaan paremmin tulevaisuuden edellytyksiä.

OP Ryhmän muuttuva palkitseminen koostuu vuonna 2023 koko henkilöstöä koskevasta tulospalkkiojärjestelmästä ja henkilöstörahostosta. Yrityskohtaiset vuosisuunnitelman mukaiset tavoitteet sekä ryhmätasoiset strategiset tavoitteet huomioidaan tulospalkkiojärjestelmän ja henkilöstörahoston mittareissa. Palkitsemisjärjestelmiä laadittaessa on otettu huomioon finanssi- ja rahoitusalan palkitsemisjärjestelmiä koskeva sääntely.

OP Ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset

OP Ryhmän osavuosisikatsukseen yhdisteltiin katsauskauden lopussa yhteensä 104 (108) osuuspankkia ja OP Osuuskunta -konserni. Katsauskaudella osuuspankkien lukumäärää laskivat pankkien sulautumiset.

Kiteen Seudun ja Rääkkylän Osuuspankit sulautuivat Pohjois-Karjalan Osuuspankkiin 31.3.2023.

Pohjolan ja Tornion Osuuspankit sulautuivat Oulun Osuuspankkiin 30.4.2023. Sulautumisten yhteydessä Oulun Osuuspankin toiminimi muuttui Pohjolan Osuuspankiksi.

Etelä-Hämeen Osuuspankki ja Päijät-Hämeen Osuuspankki ovat 16.2.2023 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Päijät-Hämeen Osuuspankki sulautuu Etelä-Hämeen Osuuspankkiin. Sulautumisen suunniteltu täytäntöönpanoajankohta on 31.12.2023. Sulautumisen yhteydessä Etelä-Hämeen Osuuspankin toiminimi muuttuu Hämeen Osuuspankiksi.

Korsnäsin Osuuspankki ja Vaasan Osuuspankki ovat 17.4.2023 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Korsnäsin Osuuspankki sulautuu Vaasan Osuuspankkiin. Sulautumisen suunniteltu täytäntöönpanoajankohta on 31.10.2023.

Etelä-Karjalan Osuuspankki ja Kymenlaakson Osuuspankki ovat 27.9.2023 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Kymenlaakson Osuuspankki sulautuu Etelä-Karjalan Osuuspankkiin. Sulautumisen suunniteltu täytäntöönpanoajankohta on 30.4.2024. Sulautumisen yhteydessä Etelä-Karjalan Osuuspankin toiminimi muuttuu Kaakkois-Suomen Osuuspankiksi.

OP Osuuskunnan hallinto

OP Ryhmän keskusyhteisön eli OP Osuuskunnan hallintoneuvosto valitsi 1.12.2022 jäsenet OP Osuuskunnan hallitukseen toimikaudelle 1.1.–31.12.2023. Hallituksen kokoonpanoon ei tullut muutoksia. Lisäksi OP Osuuskunnan sääntöjen mukaan pääjohtaja on toimiaikanaan hallituksen jäsen.

Hallituksessa jatkoivat vuonna 2023 Jarna Heinonen (yrittäjyyden professori, Turun yliopiston kauppakorkeakoulu), Jari Himanen (kauppaneuvos, toimitusjohtaja, Suur-Savon Osuuspankki), Kati Levoranta (Executive Vice President, kaupallinen ja operatiivinen johtaja, P2X Solutions Oy), Pekka Loikkanen (hallitusammattilainen), Tero Ojanperä (hallituksen puheenjohtaja, Silo.AI), Riitta Palomäki (hallitusammattilainen), Jaakko Pehkonen (rahoitusneuvos, kansantaloustieteen professori, Jyväskylän yliopisto), Timo Ritakallio (pääjohtaja, OP Ryhmä), Petri Sahlström (laskentatoimen ja rahoituksen professori, Oulun yliopisto), Olli Tarkkanen (toimitusjohtaja, Etelä-Pohjanmaan Osuuspankki) ja Mervi Väisänen (markkinoinnin lehtori, Kajaanin ammattikorkeakoulu).

Hallitus valitsi 21.12.2022 keskuudestaan uudelle toimikaudelle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä jäsenet hallituksen lakisääteisiin valiokuntiin. Hallituksen puheenjohtajana jatkaa Jaakko Pehkonen ja varapuheenjohtajana Jarna Heinonen. Hallituksen nimitys- ja palkitsemisvaliokunta jaettiin 2.5.2023 kahdeksi erilliseksi valiokunnaksi. Jatkossa hallituksella on neljä lakisäätelistä valiokuntaa; tarkastus-, riski-, palkitsemis-, ja nimitysvaliokunta. Hallitus päivitti 2.5.2023 hallituksen valiokuntien kokoonpanot.

OP Osuuskunta piti 26.4.2023 varsinaisen osuuskunnan kokouksen, jossa valittiin hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastaja.

Hallintoneuvostossa on 36 jäsentä. Osuuskunnan varsinaisessa kokouksessa valittiin uudelleen seuraavat erovuorossa olleet hallintoneuvoston jäsenet: FM Eeva Harju, professori Saara Julkunen, toimitusjohtaja Matti Kiuru, vanhempi maatalousekonomisti Päivi Kujala, KHT-tilintarkastaja Katja Kuosa-Kaartti, senior manager Anssi Mäkelä, toimitusjohtaja Kari Mäkelä, toimitusjohtaja Heikki Palosaari, toimitusjohtaja Jyrki Rantala, toimitusjohtaja Teemu Sarhemia ja toimitusjohtaja Ari Väänänen.

Uusiksi hallintoneuvoston jäseniksi valittiin myyntipäällikkö Jan Drugge, henkilöstöjohtaja Titta Saksa ja yrittäjä Miika Sunikka.

Järjestäytymiskokouksessaan 26.4.2023 hallintoneuvosto valitsi hallintoneuvoston puheenjohtajiston. Puheenjohtajaksi valittiin hallituksen puheenjohtaja Annukka Nikola ja varapuheenjohtajiksi yrittäjä Taija Jurmu ja toimitusjohtaja Ari Väänänen. Hallintoneuvoston jäsen FM Eeva Harju menehtyi toukokuussa 2023. Hallintoneuvosto jatkaa kauden loppuun asti 35 jäsenellä.

Tilintarkastajaksi tilikaudelle 2023 valittiin varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. KPMG Oy Ab:n nimeämänä päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Juha-Pekka Mylén.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Uusi lakiasiaintojohtaja ja OP Osuuskunnan johtokunnan jäsen

OTK, KTM Rami Kinnala (54) on nimitetty 24.10.2023 OP Ryhmän lakiasiaintojohtajaksi. Tehtävässään hän johtaa OP Ryhmän lakiasiaintoimintaa ja keskusyhteisökonsernin Lakiasiat ja Compliance -toimintoa. Kinnala aloittaa tehtävässään 1.1.2024, ja samalla hänestä tulee OP Osuuskunnan johtokunnan jäsen. Kinnalan nimitys on ehdollinen, kunnes valvontaviranomaiset ovat sen hyväksyneet. OP Ryhmän nykyinen lakiasiaintojohtaja Tiia Tuovinen jää pois OP Ryhmästä omasta pyynnöstään 1.7.2024. Hän toimii seniorineuvonantajana tammikuun alusta kesäkuun loppuun.

Loppuvuoden näkymät

Talouden arvioidaan taantuvan maltillisesti ja inflaation odotetaan laskevan hitaasti. Toimintaympäristöön liittyy yhä poikkeuksellista epävarmuutta. Korkeiden nousu heikentää tilannetta erityisesti kiinteistömarkkinoilla ja -rakentamisessa. Globaalien sijoitusmarkkinoiden kehitys yhdessä geopoliittisen tilanteen kanssa voivat äkillisesti vaikuttaa toimintaympäristöön.

OP Ryhmän vuoden 2023 liikevoiton (tuloksen ennen veroja) arvioidaan markkinakorkojen nousun myötä muodostuvan suuremmaksi kuin vuoden 2022 liikevoitto (tulos ennen veroja).

OP Ryhmän tuloskehityksen merkittävimmät epävarmuustekijät liittyvät toimintaympäristön kehitykseen, korko- ja sijoitusympäristön muutoksiin sekä saamisten arvonalentumisten kehitykseen. Osavuosisikatsauksessa esitetyt ennusteet ja arviot perustuvat tämänhetkiseen näkemykseen talouden kehityksestä. Toteutuvat tulokset voivat olla merkittävästi erilaiset.

Tunnuslukujen laskentakaavat

Vaihtoehtoisia tunnuslukuja esitetään kuvaamaan liiketoiminnan taloudellista kehitystä ja parantamaan vertailukelpoisuutta eri raportointikausien välillä. Käytettyjen vaihtoehtoisten tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty alla. Tunnuslukukaavat ovat johdettavissa tilinpäätöstiedotteessa esitetyistä luvuista, joten erillisiä vaihtoehtoisten tunnuslukujen täsmäytyslaskelmia ei ole esitetty.

Vaihtoehtoiset tunnusluvut

Tunnusluku	Laskentakaava	Kuvaus
Oman pääoman tuotto (ROE), %	$\frac{\text{Katsauskauden tulos x (tilikauden päivät/katsauskauden päivät)}}{\text{Oma pääoma (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$	Tunnusluku kertoo, kuinka paljon omalle pääomalle on kertynyt tuottoa katsauskauden aikana.
Oman pääoman tuotto (ROE), ilman OP-bonuksia, %	$\frac{(\text{Katsauskauden tulos} + \text{OP-bonukset verojen jälkeen}) \times (\text{tilikauden päivät/katsauskauden päivät})}{\text{Oma pääoma (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$	Tunnusluku kertoo, kuinka paljon omalle pääomalle on kertynyt tuottoa katsauskauden aikana, kun ei huomioida kuluksi kirjattuja omistaja-asiakkaille maksettavia OP-bonuksia.
Koko pääoman tuotto (ROA), %	$\frac{\text{Katsauskauden tulos x (tilikauden päivät/katsauskauden päivät)}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$	Tunnusluku kertoo, kuinka paljon toimintaan sitoutuneelle pääomalle on kertynyt katsauskaudella tuottoa.
Koko pääoman tuotto (ROA), ilman OP-bonuksia, %	$\frac{(\text{Katsauskauden tulos} + \text{OP-bonukset verojen jälkeen}) \times (\text{tilikauden päivät/katsauskauden päivät})}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$	Tunnusluku kertoo, kuinka paljon toimintaan sitoutuneelle pääomalle on kertynyt katsauskaudella tuottoa, kun ei huomioida kuluksi kirjattuja omistaja-asiakkaille maksettavia OP-bonuksia.
Kulu–tuotto–suhde, %	$\frac{\text{Kulut yhteensä}}{\text{Tuotot yhteensä}} \times 100$	Tunnusluku kertoo, mikä on kulujen osuus tuotoista. Mitä matalampi tunnusluku on, sitä parempi.
Tuotot yhteensä	Korkokate + Nettopalkkiotuotot + Vakuutuspalvelutulos + Tuotot sijoitustoiminnasta + Liiketoiminnan muut tuotot + Siirrot vakuutuspalvelutulokseen	Tunnusluku kuvaa kaikkien tuottojen kehittymistä.
Kulut yhteensä	Henkilöstökulut + Poistot ja arvonalentumiset + Liiketoiminnan muut kulut	Tunnusluku kuvaa kaikkien kulujen kehittymistä.
Tuotot sijoitustoiminnasta	Vakuutuksen nettorahoitustuotot + Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot + Sijoitustoiminnan nettotuotot	Tunnusluku kuvaa kaikkien sijoitustoimintaan liittyvien tuottojen kehittymistä.

Luottokanta	Tase erään Saamiset asiakkailta sisältyvät luotot ja tappiota koskeva vähennyserä.		Asiakkaille myönnettyjen luottojen kokonaismäärä.
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta, %	Saamisten arvonalentumiset x (tilikauden päivät/katsauskauden päivät)	x 100	Tunnusluvulla kuvataan tuloslaskelmalle kirjattujen saamisten arvonalentumisten määrää suhteessa luotto- ja takauskantaan. Mitä matalampi tunnusluku on, sitä parempi.
	Luotto- ja takauskanta katsauskauden lopussa		
Talletukset	Tase-erän Velat asiakkaille sisältämät talletukset		Asiakkaiden talletusten kokonaismäärä.
Tappiota koskevan vähennyserän kattavuusaste (coverage ratio), %	Tappiota koskeva vähennyserä		Tunnusluvulla mitataan, paljonko odotettavissa olevien tappioiden määrä kattaa vastuun määrästä.
	Luottoriskisiä sisältävät taseen erät + taseen ulkopuolisten erien luottovasta-arvo	x 100	
Maksukyvyttömyyden havainnointiaste (default capture rate), %	Uudet maksukyvyttömät sopimukset, jotka olivat vaiheessa 2 vertailukaudella	x 100	Tunnusluvulla mitataan SICR-mallin (luottoriskin merkittävä kasvu) tehokkuutta, eli kuinka moni sopimus oli vaiheessa 2 ennen kuin se siirtyi vaiheeseen 3.
	Uudet maksukyvyttömät sopimukset katsauskaudella		
Asiakasliiketoiminnan tuotot	Korkokate + vakuutuspalvelutulot + nettopalkkiotuotot		Asiakasliiketoiminnan tuotot kuvaavat korkokatteen, vakuutuspalvelutuloksen ja nettopalkkiotuottojen kehittymistä. Suoraan asiakkailta saatavat tuotot esitetään pääosin näissä erissä.
Vahinkovakuutus:			
Yhdistetty kulusuhde, %	Riskisuhde + Toimintakulusuhde		Yhdistetty kulusuhde on keskeinen vahinkovakuutusyhtiön tehokkuutta kuvaava tunnusluku. Tunnusluku kertoo, riittävätkö maksutuotot tarkastelukaudella kattamaan yhtiön kulut.
Riskisuhde, %	Korvauskulut	x 100	Tunnusluku kertoo, kuinka suuri osuus maksutuotoista kuluu korvauksiin. Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuukseen jälkeen.
	Vakuutusmaksutuotot (netto)		
Toimintakulusuhde, %	Liikekulut ja korvausten selvittelykulut	x 100	Tunnusluku kertoo yhtiön toiminnan kulujen (hankinta-, hoito-, hallinto ja vahinkojen hoitokulut) käytön suhteessa maksutuottoihin.
	Vakuutusmaksutuotot (netto)		

Erillislaskentaan perustuvat tunnusluvut

Vakavaraisuussuhde, %	$\frac{\text{Omat varat yhteensä}}{\text{Kokonaisriski}}$	x 100	Tunnusluku kuvaa luottolaitoksen vakavaraisuutta ja kertoo omien varojen suhteen kokonaisriskin määrään.
Tier 1 -vakavaraisuussuhde, %	$\frac{\text{Ensisijainen pääoma (Tier 1)}}{\text{Kokonaisriski}}$	x 100	Tunnusluku kuvaa luottolaitoksen vakavaraisuutta ja kertoo ensisijaisen pääoman suhteen kokonaisriskin määrään.
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %	$\frac{\text{Ydinpääoma (CET1)}}{\text{Kokonaisriski}}$	x 100	Tunnusluku kuvaa luottolaitoksen vakavaraisuutta ja kertoo ydinpääoman suhteen kokonaisriskin määrään.
Solvenssisuhde, %	$\frac{\text{Oma varallisuus}}{\text{Vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR)}}$	x 100	Tunnusluku kuvaa vakuutusyhtiön vakavaraisuutta ja kertoo oman varallisuuden suhteen kokonaisriskin määrään.
Vähimmäisomavaraisuusaste (leverage ratio), %	$\frac{\text{Ensisijainen pääoma (T1)}}{\text{Vastuiden määrä}}$	x 100	Tunnusluku kuvaa luottolaitoksen velkaantuneisuutta ja kertoo ensisijaisen pääoman suhteen vastuiden kokonaisu määrään.
Maksuvalmiusvaatimus (LCR), %	$\frac{\text{Likvidit varat}}{\text{Likviditeetin ulosvirtaukset - likviditeetin sisään virtaukset stressitilanteessa}}$	x 100	Tunnusluku kuvaa lyhyen aikavälin maksuvalmiusriskiä, joka edellyttää pankilta riittäviä korkealaatuisia likvidejä varoja 30 päivää kestävästä akuutista stressiskenaariosta selviämiseen.
Pysyvän varainhankinnan vaatimus (NSFR), %	$\frac{\text{Pysyvä varainhankinta}}{\text{Pysyvän varainhankinnan vaade}}$	x 100	Pysyvän varainhankinnan tunnusluku kuvaa pitkän aikavälin likviditeettiriskiä, joka edellyttää pankilta riittävää määrää vakaita rahoituslähteitä suhteessa vakaita rahoituslähteitä edellyttäviin eriin. Tavoitteena on turvata varojen ja velkojen kestävää maturiteettirakennetta vuoden aikahorisontilla ja rajoittaa turvautumista liiaksi lyhytaikaiseen tukkuvarainhankintaan.
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuussuhde*	$\frac{\text{Ryhmittymän omat varat yhteensä}}{\text{Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä}}$	x 100	Tunnusluku kuvaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymän vakavaraisuutta ja kertoo omien varojen suhteen omien varojen vähimmäismäärään.

Järjestämättömät saamiset
 vastuista, %

 Järjestämättömät saamiset
 (brutto)

x 100

 Vastuut katsauskauden lopussa

Tunnusluku kuvaa vakavissa maksuongelmissa olevien asiakkaiden vastuiden osuutta koko vastuukannasta. Järjestämättömillä saamisilla tarkoitetaan yli 90 päivää erääntyneitä saamia ja muita riskillisiksi luokiteltuja saamia sekä tällaisiin saamiin kohdistuvia taloudellisista vaikeuksista johtuvia lainanhoitajoustoja. Lainanhoitajoustopot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan, ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Järjestämättömät saamiset esitetään bruttomääräisinä, niistä ei ole vähennetty odotettavissa olevia luottotappioita.

Ongelmasaamiset vastuista, %

Ongelmasaamiset (brutto)

x 100

 Vastuut katsauskauden lopussa

Tunnusluku kuvaa maksuongelmissa olevien asiakkaiden vastuiden osuutta koko vastuukannasta. Ongelmasaamisilla tarkoitetaan yli 90 päivää erääntyneitä saamia, muita riskillisiksi luokiteltuja saamia sekä tällaisiin tai terveisiin saamiin kohdistuvia asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuvia lainanhoitajoustoja. Lainanhoitajoustopot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan, ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Järjestämättömien lainanhoitajoustopot lisäksi ongelmasaamiin sisältyvät koeajalla olevat järjestämättömistä saamisista jo tervehtyneet lainanhoitajoustopot tai saamiset, joissa lainanhoitajoustopot on tehty sopimukseen, joka ei ollut järjestämätön. Muista kuin asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuneita maksuohjelmamuutoksia ei luokitella ongelmasaamisiksi. Ongelmasaamiset esitetään bruttomääräisinä, niistä ei ole vähennetty odotettavissa olevia luottotappioita.

 Terveet lainanhoitajoustopot
 vastuista, %

 Terveet
 lainanhoitajoustopot
 (brutto)

x 100

 Vastuut katsauskauden lopussa

Tunnusluku kuvaa terveiden lainanhoitajoustopotot saamisten osuutta koko vastuukannasta. Terveitä lainanhoitajoustopotot saamia ovat koeajalla olevat järjestämättömistä saamisista jo tervehtyneet lainanhoitajoustopotot tai saamiset, joissa lainanhoitajoustopotot on tehty sopimukseen, joka ei ollut järjestämätön. Muista kuin asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuneita maksuohjelmamuutoksia ei luokitella lainanhoitajoustopotot saamisiksi.

Terveet lainanhoitojoustosaamiset ongelmasaamisista, %	<div style="display: flex; justify-content: center;"> <div style="text-align: left;">Terveet lainanhoitojoustosaamiset (brutto)</div> <hr style="width: 100%;"/> <div style="text-align: left;">Ongelmasaamiset katsauskauden lopussa</div> </div>	x 100	Tunnusluku kuvaa terveiden lainanhoitojoustosaamisten osuutta ongelmasaamisista, joihin sisältyy terveiden lainanhoitojoustosaamisten lisäksi järjestämättömät saamiset. Terveitä lainanhoitojoustosaamia ovat koeajalla olevat järjestämättömistä saamisista jo tervehtyneet lainanhoitojoustosaamiset tai saamiset, joissa lainanhoitojousto on tehty sopimukseen, joka ei ollut järjestämätön. Muista kuin asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuneita maksuohjelmamuutoksia ei luokitella lainanhoitojoustosaamisiksi.
Tappiota koskeva vähennyserä (saamiset asiakkailta) ongelmasaamisista, %	<div style="display: flex; justify-content: center;"> <div style="text-align: left;">Tappiota koskeva vähennyserä, joka kohdistuu tase-erään saamiset asiakkailta</div> <hr style="width: 100%;"/> <div style="text-align: left;">Ongelmasaamiset katsauskauden lopussa</div> </div>	x 100	Tunnusluku kuvaa odotettavissa olevien tappioiden osuutta kaikista ongelmasaamisista. Ongelmasaamisiin sisältyvät järjestämättömät saamiset sekä terveet lainanhoitojoustosaamiset.
Luotto- ja takauskanta	Luottokanta + takauskanta		Tunnusluku kuvaa annettujen luottojen ja takauksen yhteismäärää.
Vastuut	Luotto- ja takauskanta + korkosaamiset + käyttämättömät luottojärjestelyt		Ongelmasaamisten ja järjestämättömien saamisten suhteutusperusteena käytetään luotto- ja takauskannan, korkosaamisten sekä käyttämättömien luottojärjestelyiden (nostamattomat luotot ja nostovarot) summaa.
Muut vastuut	Korkosaamiset + käyttämättömät luottojärjestelyt		Luotto- ja takauskannan lisäksi vastuita muodostuu korkosaamisista sekä käyttämättömistä luottojärjestelyistä (nostamattomat luotot ja nostovarot).

*Rava-suhdeluvussa on huomioitu siirtymäsäännökset.

Vakavaraisuustaulukot

Luottolaitosvakavaraisuus

Omat varat, milj. €	30.9.2023	31.12.2022
OP Ryhmän oma pääoma	15 719	14 335
Poistetaan vakuutusyhtiöiden vaikutus omasta pääomasta	-1 122	-721
Käyvän arvon rahasto, rahavirran suojaus	315	337
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä	14 912	13 951
Aineettomat hyödykkeet	-325	-343
Eläkevastuun ylikate ja arvostusoikaisut	-246	-231
Omista varoista vähennettävät osuuspääomat	-5	-163
Ennakoitu voitonjako ja edelliseltä tilikaudelta maksamaton voitonjako	-147	-144
ECL - odotetut tappiot alijäämä		-425
Järjestämättömien vastuiden kattamisvaatimuksesta puuttuva määrä	-165	-76
Ydinpääoma (CET1)	14 024	12 569
Ensisijainen pääoma (T1)	14 024	12 569
Debentuurilainat	1 308	1 308
Debentuurilainat, joihin sovelletaan siirtymäsäännöstä	65	91
Yleiset luottoriskioikaisut	101	
Toissijainen pääoma (T2)	1 475	1 399
Omat varat yhteensä	15 499	13 968
Kokonaisriski, milj. €	30.9.2023	31.12.2022
Luotto- ja vastapuoliriski	65 608	60 437
Standardimenetelmä (SA)*	65 608	8 476
Valtio- ja keskuspankkivastuut	574	495
Luottolaitosvastuut	579	627
Yritysvastuut	27 535	5 244
Vähittäisvastuut	8 905	1 245
Kiinteistövakuudelliset vastuut	19 701	153
Maksukyvyttömät vastuut	2 287	72
Erityisen suuren riskin erät	1 843	
Katetut joukkolainat	566	540
Saamiset, joihin voidaan soveltaa lyhyen aikavälin luottoluokitusta	11	0
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavat yritykset (CIU)	224	0
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	2 417	1
Muut	965	99
Sisäisten luottoluokitusten menetelmä (IRB)		51 960
Yritysvastuut		29 997
Vähittäisvastuut		12 002
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset		8 944
Muut		1 018
Keskusvastapuolen maksukyvyttömyysrahaston riskit	1	0
Arvopaperistetut erät	52	111
Markkina- ja selvitysrisi, standardimenetelmä	998	1 070
Operatiivinen riski, standardimenetelmä	4 156	3 851
Vastuun arvonoiikaisu (CVA)	199	179
Muut riskit**	2 334	6 678
Kokonaisriski yhteensä	73 346	72 327

* OP Ryhmä siirtyi vakavaraisuuslaskennassaan ja -raportoinnissaan standardimenetelmään vuoden 2023 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana.

** Muuten kattamattomat riskit. Vertailukaudella standardimenetelmään perustuva riskipainotettujen erien lattia.

Suhdeluvut, %	30.9.2023	31.12.2022
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	19,1	17,4
Tier1-vakavaraisuussuhde	19,1	17,4
Vakavaraisuussuhde	21,1	19,3
Suhdeluvut ilman siirtymäsäännöstä, %		
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	19,1	17,4
Tier1-vakavaraisuussuhde	19,1	17,4
Vakavaraisuussuhde	21,0	19,2
Pääomavaatimus, milj. €		
Omat varat	15 499	13 968
Pääomavaatimus	10 510	9 979
Puskuri pääomavaatimukseen	4 989	3 989

Pääomavaatimus 14,3 prosenttia muodostuu minimivaatimuksesta 8 prosenttia, kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta 2,5 prosenttia, O-SII-pääomavaatimuksesta 1,5 prosenttia, EKP:n asettamasta pääomavaatimuksesta (P2R) 2,25 prosenttia, ja ulkomaisten vastuiden maakohtaisista muuttuvista lisäpääomavaatimuksista.

Velkaantuneisuus, milj. €	30.9.2023	31.12.2022
Ensisijainen pääoma (T1)	14 024	12 569
Vastuut yhteensä	144 628	165 362
Vähimmäisomavaraisuusaste, %	9,7	7,6

Vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage Ratio) kuvaa velkaantuneisuutta, mittarin minimitaso on kolme prosenttia.

OP Ryhmän rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus

Milj. €	30.9.2023	31.12.2022
OP Ryhmän omat pääomat	15 719	14 335
Muut pankkitoiminnan ensi- ja toissijaiseen pääomaan luettavat erät	1 475	1 399
Muut omiin varoihin sisältyvät toimialakohtaiset erät	-349	-442
Liikearvo ja aineettomat hyödykkeet	-1 036	-1 077
Vakuutusliiketoiminnan arvostuserot*	875	1 083
Suunniteltu voitonjako	-147	-144
Omista varoista vähennettävät IFRS-erät**	136	177
ECL – odotetut tappiot alijäämä		-370
Ryhmittymän omat varat yhteensä	16 672	14 961
Luottolaitostoiminnan omien varojen vaade***	10 180	9 661
Vakuutusliiketoiminnan omien varojen vaade*	1 309	1 237
Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä	11 488	10 898
Ryhmittymän vakavaraisuus	5 184	4 063
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde (omat varat/omien varojen vähimmäismäärä) (%)	145	137

* Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden mukaiset arvostuserot ja arvio SCR:sta

** Eläkevastuun ylikate, käyvän arvon rahastosta rahavirran suojauksen osuus

*** Kokonaisriski x 14,3 %

Luvuissa on huomioitu siirtymäsäännökset.

TAULUKKO-OSA

Tuloslaskelma

Milj. €	Liite	1-9/2023	1-9/2022	7-9/2023	7-9/2022
Korkotuotot		3 790	1 070	1 463	395
Korkokulut		-1 711	52	-683	52
Korkokate	3	2 079	1 122	780	447
Saamisten arvonalentumiset	4	-170	-70	-72	30
Palkkiotuotot		788	809	250	263
Palkkiokulut		-103	-100	-36	-33
Nettopalkkiotuotot	5	685	709	215	230
Vakuutusmaksutuotot		1 466	1 407	499	491
Vakuutuspalvelukulut		-1 369	-1 463	-438	-570
Jälleenvakuutusopimusten nettotuotot		-38	134	-11	100
Vakuutuspalvelutulos	6	58	77	51	21
Vakuutukseen liittyvät nettorahoitustuotot (+)/-kulut (-)		-89	2 223	155	356
Jälleenvakuutuksiin liittyvät nettorahoitustuotot (+)/-kulut (-)		-13	-3	-3	2
Vakuutuksen nettorahoitustuotot (+)/-kulut (-)	7	-102	2 219	152	358
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot	8	24	-62	6	-14
Sijoitustoiminnan nettotuotot	9	371	-2 019	-114	-331
Liiketoiminnan muut tuotot		28	52	7	6
Henkilöstökulut		-702	-617	-218	-189
Poistot ja arvonalentumiset		-137	-159	-45	-49
Liiketoiminnan muut kulut	10	-725	-644	-221	-194
Siirrot vakuutuspalvelutalokseen		348	305	112	98
Liiketoiminnan kulut		-1 216	-1 115	-373	-334
OP-bonukset omistaja-asiakkaille		-188	-147	-67	-51
Lilkevoitto (-tappio)		1 570	766	584	364
Tulos ennen veroja		1 570	766	584	364
Tuloverot		-312	-142	-116	-70
Kauden tulos		1 258	624	468	294
Jakautuminen:					
Omistajien osuus kauden tuloksesta		1 252	617	467	293
Määräysvallattomien omistajien osuus kauden tuloksesta		6	8	0	1
Yhteensä		1 258	624	468	294

Laaja tuloslaskelma

Milj. €	Liite	1-9/2023	1-9/2022	7-9/2023	7-9/2022
Kauden tulos		1 258	624	468	294
Erät joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi					
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot/(tappiot)		32	162	43	27
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi					
Käyvän arvon rahaston muutokset					
Käypään arvoon arvostamisesta	15	-32	-3	-21	25
Rahavirran suojauksesta	15	27	-511	13	-169
Muuntoerot					
Tuloverot					
Eristä, joita ei siirretä tulosvaikutteiseksi					
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvia voitoista/(tappioista)		-6	-32	-4	-5
Eristä, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi					
Käypään arvoon arvostamisesta	15	6	1	4	-5
Rahavirran suojauksesta	15	-5	102	-3	34
Muut laajan tuloksen erät		22	-282	32	-94
Kauden laaja tulos		1 279	342	499	201
Kauden laajan tuloksen jakautuminen:					
Omistajien osuus kauden laajasta tuloksesta		1 273	335	499	199
Määräysvallattomien omistajien osuus kauden laajasta tuloksesta		6	8	0	1
Yhteensä		1 279	342	499	201

Tase

MIJ. €	Liite	30.9.2023	31.12.2022
Käteiset varat		15 297	35 004
Saamiset luottolaitoksilta		1 087	798
Saamiset asiakkailta		97 323	98 546
Johdannaissopimukset		4 111	4 117
Sijoitusomaisuus		20 848	20 742
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat		11 906	11 597
Jälleenvakuutusopimusvarat	11	259	245
Aineettomat hyödykkeet		1 121	1 153
Aineelliset hyödykkeet		432	423
Muut varat		2 584	2 401
Verosaamiset		389	664
Varat yhteensä		155 358	175 691
Velat luottolaitoksille		85	12 301
Velat asiakkaille		74 020	81 468
Johdannaissopimukset	20	4 314	4 432
Vakuutusopimusvelat		11 289	11 446
Jälleenvakuutusopimusvelat	13	0	2
Velat sijoitusopimuksista		7 505	7 211
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	14	34 890	37 438
Varaukset ja muut velat		4 780	3 818
Verovelat		1 373	1 522
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 381	1 384
Velat yhteensä		139 639	161 023
Oma pääoma			
OP Ryhmän omistajien osuus			
Osuus pääoma			
Jäsenosuudet		218	217
Tuotto-osuudet		3 304	3 369
Käyvän arvon rahasto	15	-364	-360
Muut rahastot		2 172	2 172
Kertyneet voittovarot		10 286	9 153
Määräysvallattomien omistajien osuus		104	118
Oma pääoma yhteensä		15 719	14 668
Velat ja oma pääoma yhteensä		155 358	175 691

OP Ryhmä on soveltanut IFRS 17 Vakuutusopimukset -standardia 1.1.2023 lähtien. Tuloslaskelman ja taseen luvut vuodelta 2022 on oikaistu. Osavuositarkastuksen liitetiedossa 1 Laatisperiaatteet kerrotaan tarkemmin IFRS 17 -standardin käyttöönotosta sekä tehdyistä tulos- ja tasekaavamuutoksista.

Oman pääoman muutoslaskelma

Omistajille kuuluva oma pääoma

Milj. €	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 31.12.2021	3 459	323	2 184	8 090	14 057	128	14 184
IFRS 17 -siirtymän vaikutus 1.1.2022		-205		154	-52		-52
Oma pääoma 1.1.2022	3 459	118	2 184	8 244	14 005	128	14 133
Kauden laaja tulos		-412		747	335	8	342
Kauden tulos				617	617	8	624
Muut laajan tuloksen erät		-412		130	-282		-282
Voitonjako				-96	-96	-3	-100
Jäsen- ja tuotto-osuuksien muutokset	47				47		47
Rahastosiirrot			-12	12			
Muut				0	0	-1	-1
Oma pääoma 30.9.2022	3 506	-294	2 172	8 906	14 290	131	14 421

Omistajille kuuluva oma pääoma

Milj. €	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2023	3 586	-360	2 172	9 153	14 550	118	14 668
Kauden laaja tulos		-4		1 277	1 273	6	1 279
Kauden tulos				1 252	1 252	6	1 258
Muut laajan tuloksen erät		-4		25	22		22
Voitonjako				-144	-144	-4	-148
Jäsen- ja tuotto-osuuksien muutokset	-64				-64		-64
Muut			0	0	0	-16	-16
Oma pääoma 30.9.2023	3 522	-364	2 172	10 286	15 615	104	15 719

Rahavirtalaskelma

MIJ. €	1-9/2023	1-9/2022
Liiketoiminnan rahavirta		
Kauden tulos	1 258	624
Oikaisut kauden tulokseen	373	2 433
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	309	-4 383
Saamiset luottolaitoksilta	-212	-186
Saamiset asiakkailta	651	-3 718
Johdannaissopimukset	-73	-190
Sijoitusomaisuus	170	22
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	30	64
Jälleenvakuutus sopimusvarat	-15	-152
Muut varat	-242	-223
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-18 902	-3 795
Velat luottolaitoksille	-12 229	-4 113
Velat asiakkaille	-7 475	2 299
Johdannaissopimukset	196	731
Vakuutus sopimusvelat	-153	-2 290
Jälleenvakuutus sopimusvelat	-2	-9
Velat sijoitus sopimuksista	0	0
Varaukset ja muut velat	761	-412
Maksetut tuloverot	-192	-188
Saadut osingot	37	78
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-17 117	-5 231
Investointien rahavirta		
Tytäryritysten myynnit myyntihetken rahavaroilla vähennettynä		33
Investointien aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-92	-91
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	4	12
B. Investointien rahavirta yhteensä	-88	-46
Rahoituksen rahavirratt		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, muutos	-17	-511
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, muutos	-2 597	1 695
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	98	211
Osuus- ja osakepääoman vähennykset	-162	-164
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-144	-101
Vuokrasopimusvelat	-25	-25
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	-2 847	1 104
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	-20 052	-4 173
Rahavarat kauden alussa	35 656	33 129
Valuuttakurssien muutosten vaikutus	-62	80
Rahavarat kauden lopussa	15 542	29 037
Saadut korot	5 726	1 300
Maksetut korot	-3 659	-278
Rahavarat		
Käteiset varat	15 297	28 611
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	244	426
Yhteensä	15 542	29 037

Liitetaulukot

1. Laatusperiaatteet
2. Segmenttiraportointi
3. Korkokate
4. Saamisten arvonalentumiset
5. Nettopalkkiotuotot
6. Vakuutuspalvelutulos
7. Vakuutuksen nettorahoituskulut
8. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot
9. Sijoitustoiminnan nettotuotot
10. Liiketoiminnan muut kulut
11. Jälleenvakuutus sopimusvarat
12. Vakuutus sopimusvelat
13. Jälleenvakuutus sopimusvelat
14. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
15. Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen
16. Annetut vakuudet
17. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu
18. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti
19. Taseen ulkopuoliset sitoumukset
20. Johdannaissopimukset
21. Vakuutus-segmentin sijoitusten jakauma
22. Lähipiiritapahtumat

Liite 1. Laatimisperiaatteet

Osavuositarkastus on laadittu IAS 34 -standardin Osavuositarkastukset ja vuoden 2022 tilinpäätöksessä esitettyjen laatimisperiaatteiden mukaan.

Osavuositarkastus on tilintarkastamaton. Kaikki osavuositarkastuksen luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta.

Osavuositarkastus on julkaistu suomen, englannin ja ruotsin kielellä. Suomenkielinen osavuositarkastus on virallinen, jota käytetään, mikäli havaitaan ristiriitaisuutta kieliversioiden välillä.

1. Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Osavuositarkastusta laadittaessa tehdään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulemat voivat poiketa toteumasta. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Osavuositarkastuksen laadinnassa johdon harkintaa on käytetty erityisesti odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa ja vakuutusosapimusten arvostamisessa.

Odotettavissa olevat luottotappiot

Odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) laskentamallien määrittämiseen liittyy useita johdon harkintaa edellyttäviä tekijöitä, muun muassa:

- oikeiden ECL-mallien valinta niin, että mallit kuvaavat sopimuskannan odotettavissa olevia luottotappioita mahdollisimman hyvin
- malleissa tehdyt erilaiset oletukset ja asiantuntija-arviot
- ECL-mallien parametrien estimointimenetelmien valinta
- sopimuksen maturiteetin määrittäminen eräpäivätoimille luotoille (valmiusluotot)
- käytettävissä olevan mallinnusaineiston ja datan laatuun liittyvän malliriskin määrittäminen
- sopimusten oikea ryhmittely eri segmentteihin siten, että niiden ECL lasketaan oikealla mallilla
- makroekonomisten tekijöiden valinta niin, että niiden muutokset korreloivat sopimusten maksukyvyttömyyden todennäköisyyden kanssa
- makroekonomisten skenaarioiden ja niiden todennäköisyyksien ennustaminen tulevaisuuteen
- tiettyyn toimialaan kohdistetut johdon harkintaan perustuvat lisävaraukset
- vakuuden maantieteellisen sijainnin perusteella tehdyt johdon harkintaan perustuvat vakuusarvon alennukset.

Johdon harkintaa on käytetty myös luottoriskin merkittävän kasvun arvioinnissa, muun muassa:

- henkilöasiakkaiden suhteellisen luottoriskin muutoksen arvioinnissa käytetyssä asiantuntija-arviossa, jolla varmistetaan todenmukainen määrä sopimuksia siirtymään vaiheeseen 2 ennen siirtymistä vaiheeseen 3 (ns. default capture rate)
- absoluuttisen rajan valinnassa, joka perustuu maksukyvyttömyyden historialliseen käyttäytymiseen sekä OP Ryhmän luottoriskiprosessiin
- sen ajanjakson pituuden määrittämisessä, jonka aikana asiakkaan on osoitettava hyvää maksukäyttäytymistä, jotta arvonalentumisvaihe voi parantua vaiheesta 3 vaiheeseen 2 ja 1.

Varsinainen ECL-lukujen laskenta suoritetaan ECL-malleilla, paitsi jos kyseessä on pääsääntöisesti vaiheessa 2 tai 3 ja tarkkailulistalla oleva suuri yritysvastuu, jolloin ECL lasketaan asiantuntija-arvioon perustuvalla kassavirtaperusteisella ECL-menetelmällä. Asiantuntija-arvioihin liittyy johdon harkintaa.

Johdon harkintaan perustuvat lisävaraukset (management overlay) suoraan ECL-lukuihin (ns. post model adjustments) on tarkoitettu vain väliaikaiseen käyttöön, kunnes varauksen aiheuttama ennakoinnaton tapahtuma tai olosuhde on saatu huomioitua ECL-malleissa.

ECL-malleissa huomioidaan kestävä kehitys 'Environmental, Social ja Governance' (ESG) -riskejä seuraavasti:

- ECL-mallien laskentaan on sisällytetty arvio talousvaikutuksista makroskenaariossa, jossa fossiilisen energian käyttöä vähennetään siten, että hiilineutraalisuus saavutetaan vuoteen 2035 mennessä.
- OP Ryhmä on ottanut vuoden 2023 alusta lähtien käyttöön suuryritysten asiantuntija-arvioon perustuvassa luottoluokitus prosessissa (R-rating) ns. ESG-varoitusmerkin, joka muodostuu ESG-riskitekijöiden arviosta. ESG-varoitusmerkillä tunnistetaan tilanteet, joissa ESG-riskitekijöillä on vaikutusta asiakkaan luottoluokkaan. ESG-varoitusmerkillä voidaan tarvittaessa heikentää asiakkaan luottoluokitusta ja siten kasvattaa asiakkaan sopimusten PD-riskiparametriä ja ECL:ää.

Muilta kuin edellä esitetyin osin odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaan sisältyvä johdon harkinta ja arviot sisältyvät vuoden 2022 tilinpäätökseen.

Geopoliittiset riskit

Geopoliittien tapahtumat voivat vaikuttaa OP Ryhmän tuottoihin ja riskeihin välillisesti asiakkaiden muuttuneiden toimintaedellytysten myötä ja suoraan yleisen finanssimarkkinatilanteen ja tekniseen infrastruktuuriin kohdistuvan haitanteon myötä. OP Ryhmä varautuu jatkuvasti tämän tapaisiin tapahtumiin tekemällä niiden varalta erilaisia toimintasuunnitelmia ja testaamalla näitä suunnitelmia.

Vakuutus sopimusten arvostaminen

Merkittävät johdon harkintaan perustuvat ratkaisut IFRS 17:ää sovellettaessa. Riskioikaisu on yksi vakuutus sopimusten arvostuksen komponenteista ja sen määrittämisessä johto on käyttänyt seuraavaa harkintaa:

- Riskioikaisun laskennassa pääomakustannusparametrin (CoC) tasoksi on asetettu 5 prosenttia. CoC-taso on yhteinen OP-Henkivakuutus Oy:n ja Pohjola Vakuutus Oy:n vakuutus sopimusten arvostamisessa. OP Ryhmä arvioi pääomakustannusparametrin arvoa vähintään kerran vuodessa ja sitä muutetaan tarvittaessa. Parametria voidaan tarkistaa myös, jos johto näkee sen tarpeelliseksi esim. liiketoimintamuutoksen tai markkinatilanteen perusteella. Käytetyt menetelmät ja oletukset eivät ole muuttuneet katsauskauden aikana.
- Riskioikaisu määritetään OP-Henkivakuutus Oy:n ja Pohjola Vakuutus Oy:n osalta erillisesti, eikä yhtiöiden välisiä hajautushyötyjä huomioida riskioikaisua määritettäessä.
- Luottamustaso Pohjola Vakuutukselle on 70–75 prosentin vaihteluvälissä ja OP-Henkivakuutuksessa 90–95 prosentin vaihteluvälissä. Luottamustason määritystekniikkana on käytetty normaalijakauman luottamustasoon liittyvää skaalaustekniikkaa. Yhdistetty OP Ryhmän luottamustaso on 85 prosentin tasolla.

Vakuutus sopimusten laskennassa käytettävän diskonttokoron määrittämisessä johto on käyttänyt seuraavaa harkintaa:

- Diskonttauskäyrät johdetaan riskittömän koron ja vakuutus sopimusten ominaisuuksista riippuvan likviditeettipreemion summana. Johto käyttää harkintaa määrittäessään periaatteet riskittömän korkokäyrän parametreille ja likviditeettipreemioille. Vakuutus sopimusten rahavirrat ulottuvat tyypillisesti pidemmälle kuin likvidit markkinanoteeraukset, joten swap-korot huomioidaan suoraan vain määritettyyn maksimimaturiteettiin asti. Tästä eteenpäin riskiton käyrä ekstrapoloidaan kohti pitkän aikavälin tasapainotasoa. Swap-koroista poistetaan tarvittaessa luottoriskikomponentti.
- Likviditeettipreemio määritetään kunkin vakuutusyhtiön vastuun huomioivan sijoitusuniversumin avulla. Sijoitusuniversumilla tarkoitetaan allokaatiojakaumaa, jota muodostettaessa huomioidaan painoissa sekä indeksivalinnoissa vastuun määrä, vastuun ja sijoitusten kassavirtojen maturiteetit sekä kassavirtojen ennustettavuus. Sijoitusuniversumi sisältää viiteindeksit ja niiden painot Valtionlainoille, IG-Yrityslainoille (IG, luottoluokitus AAA-BBB) ja korkeamman riskin yrityslainoille (HY, luottoluokitus BB-C). Johto tarkastelee allokaatiojakaumaa säännöllisesti.
- Diskonttokoron liikkeet vaikuttavat rahavirtojen arvomuutoksen kautta tulokseen ja korkomallin valinta vaikuttaa merkittävästi tulokseen. OP Ryhmä arvioi riskittömän korkokäyrän mallinnuksessa käytettyjen parametrien arvot vähintään vuosittain. Parametreja voidaan tarkistaa myös, jos johto näkee sen tarpeelliseksi. Käytetyt menetelmät ja oletukset eivät ole muuttuneet katsauskauden aikana.

Harkinta, jota johto on käyttänyt IFRS 17 -standardin käyttöönotossa vakuutus sopimusten arvostamiseen sekä näiden menetelmien syöttötietojen arviointiprosessi:

- Vakuutus sopimusryhmiä arvostettaessa vastaisia rahavirtoja koskevat arviot kuvastavat arvostuspäivänä tehtäviä tulevaisuutta koskevia oletuksia, jotka sisältävät oikaisun, joka kuvastaa rahan aika-arvoa sekä vastaisiin rahavirtoihin liittyviä rahoitusriskejä siltä osin kuin rahoitusriskit eivät sisälly vastaisia rahavirtoja koskeviin arvioihin sekä riskioikaisun arvion muulle kuin rahoitusriskille.
- Vastaisten rahavirtojen arvioimisen tavoitteena on määrittää mahdollisten tulevien koko vaihtelualan odotusarvo tai todennäköisyyksillä painotettu keskiarvo ottamalla huomioon kaikki järjellä ja perusteltavissa oleva informaatio, joka on raportointipäivänä saatavilla ilman kohtuuttomia kustannuksia tai ponnisteluja. Järjellä ja perusteltavissa oleva, raportointipäivänä ilman kohtuuttomia kustannuksia tai ponnisteluja saatavissa oleva informaatio sisältää aiempia tapahtumia ja senhetkisiä olosuhteita koskevaa informaatiota sekä tulevia olosuhteita koskevia ennusteita.
- Odotusarvon mallinnukseen käytetään deterministisiä vastuuvälkamalleja, ellei rahavirtoihin vaikuta monimutkaisia stokastista simulointia edellyttäviä tekijöitä. OP Ryhmässä simulointia käytetään OP-Henkivakuutuksen vakuutus sopimusten asiakashyvitysten aika-arvon laskennassa.
- Kassavirtojen oletuksissa käytetään tuoreimpiin kuolevuustutkimuksiin perustuvia kuolevuusmalleja. Kuolevuusmallien osuvuutta seurataan jatkuvasti ja tarvittaessa kuolevuusmalleja päivitetään. Lisäksi asiakaskäyttämisoletukset ja liikekuluoletukset vaikuttavat merkittävästi vakuutus sopimusten kassavirtoihin. Oletukset on mallinnettu tilastoaineistoa hyödyntäen ja oletuksia seurataan ja päivitetään jatkuvasti tiedon lisääntyessä.

Harkinta, jota johto on käyttänyt IFRS 17 -standardin käyttöönotossa VFA-arvostusmallin soveltamisessa:

- OP Ryhmä myöntää tiettyjä säästö-, sijoitus- ja eläkevakuutuksia, joiden tavoitteena on sopimuksen mukaan tuottaa, tai odottaa tuottavansa, sijoittamiseen liittyviä palveluja ja saada palveluista kompensatioksi palkkio, joka määritetään perustana oleviin eriin perustuen. Vakuutus sopimus voi sisältää erilaisia sijoituskohteita.

- Tällaisista sopimuksista tulee alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä arvioida sisältävätkö ne suoria oikeuksia osuuteen sopimuksen ylijäämästä käyttäen seuraavia kriteereitä:
 - vakuutuksenottaja on oikeutettu sopimuksen mukaan osallistumaan osuuteen perustana olevista sijoituskohteista;
 - OP Ryhmä odottaa maksavansa vakuutuksenottajalle määrän, joka vastaa huomattavaa osuutta perustana olevien erien käypään arvoon perustuvasta tuotosta;
 - OP Ryhmä odottaa huomattavan osuuden vakuutuksenottajalle maksettavien määrien mahdollisesta muutoksesta vaihtelevan perustana olevien erien käyvän arvon muutoksen mukaisesti.
- OP Ryhmä arvioi vakuutus sopimusten VFA-arvostusmallin ehtojen täyttymisen sopimuksen syntymäajankohtana vallinneiden odotusten mukaisesti, eikä ehtoja uudelleen arvioida jälkikäteen, paitsi jos sopimukseen tehdään muutoksia. Arvostusmallin valinnassa huomioidaan kaikki tosiasialliset oikeudet ja velvoitteet, johon kuuluvat kaikki sopimukseen sisältyvät ehdot. IFRS 17:n laskentayksikkö on ryhmä sopimuksia, minkä vuoksi samaa arvostusmallia sovelletaan koko ryhmälle sen rahavirtojen ominaisuuksien mukaisesti. Vakuutus sopimusryhmään kuuluvat kaikki sopimukset, joilla on samanlaiset riskit ja niitä hallinnoidaan yhdessä.

Harkinta, jota johto on käyttänyt IFRS 17 -standardin käyttöönotossa tuloutusta määrittävän turvayksiköiden määrittämisessä:

- Vakuutus sopimusryhmän sopimukseen sisältyvää palvelumarginaalia kirjataan tulosvaikutteisesti kullakin kaudella määrä, joka kuvastaa palveluja, joita kyseisellä kaudella on tuotettu vakuutus sopimusryhmän mukaisesti. Tulosvaikutteisesti kirjatus palvelumarginaalin määrä määritetään sopimusryhmään sisältyvien vakuutus turvayksiköiden avulla. Vakuutus turvayksiköt kuvaavat ryhmään sisältyvien sopimusten mukaan tuotettavaa vakuutus turvan määrää, joka määritetään ottamalla huomioon kunkin sopimuksen osalta sopimuksen mukaisesti annetut edut ja sopimuksen kesto aika.
- Tyypillisille lyhyille vahinko vakuutus sopimuksille vakuutus palvelua tulkitaan tarjottavan tasaisesti vakuutus kauden aikana ja vakuutus ryhmätasoisena turvayksikön perustana käytetään samaan vakuutus ryhmään kuuluvilta sopimuksilta saatavia vakuutus maksuja. Henkivakuutus tuotteiden palvelumarginaalin ennustetun elinkaaren aikaiseen tuloutukseen vaikuttaa sopimuksen tyypistä riippuen säästön määrä ryhmittäin, sopimuksen odotettu pituus, korvaus- tai säästösumma, raukeamiset ja tulevat vakuutus maksut. Palvelumarginaalin purkautuminen ja turvayksiköiden perusta vaihtelee vakuutus lajeittain: perusta on säästö tyypisille vakuutus tuotteille säästön määrän kehitys ja riski henkivakuutusille riskisumman kehitys.
- Niissä OP Ryhmän vakuutus tuotteissa, joissa tuotetaan sekä sijoitus palvelua että vakuutus palvelua, tuotetaan niitä tasaisesti ja samassa suhteessa sopimuksen odotetun keston aikana. Lisäksi molempia palveluita tuotetaan samaan aikaan ja molempien palveluiden sopimuskaudet ovat saman mittaisia.

Sijoituskomponenttien määrittämisen menetelmään liittyvä harkinta, jota johto on käyttänyt IFRS 17 -standardin käyttöönotossa:

- Johto on tunnistanut, että osaan OP Ryhmän henkivakuutus sopimuksia sisältyy sijoituskomponentteja. Niiden suuruus määräytyy siihen määrään, joka OP Ryhmän on vakuutus sopimuksen mukaan maksettava takaisin vakuutus nottajalle kaikissa olosuhteissa. Näitä ovat esimerkiksi tilanteet, joissa vakuutus tapahtuma sattuu tai sopimus erääntyy tai se lakkaa ilman vakuutus tapahtuman sattumista.
- Seuraaviin henkivakuutus sopimuksiin sisältyy merkittäviä sijoituskomponentteja ja ne määräytyvät seuraavasti:
 - Sijoitus- ja eläke vakuutukset:
 - jos kuoleman varaturva on yli 100 prosenttia, on sijoituskomponentti säästöjen määrä.
 - jos kuoleman varaturva on alle 100 prosenttia, on sijoituskomponentti kuoleman varaturvalla katettu määrä.
 - Eriytetyissä taseissa sijoituskomponentti on maksettavien korvausten määrä.

IFRS 17 -siirtymässä käytetyn käyvän arvon määrittämiseen ja mukautetun takautuvan -mallin (MRA) mukautuksiin liittyvä harkinta:

- Valtaosalle Pohjola Vakuutus myöntämille vakuutus sopimuksille on sovellettu mukautettua takautuvaa siirtymätapaa. IFRS 17 -siirtymä arvot on määritetty erikseen tyypillisille vakuutus sopimuksille sekä erityiskäsittelyä vaativille vakuutus sopimuksille. Tyypillisillä vakuutus sopimuksilla tarkoitetaan kesto ltaan lyhyitä, yleensä vuoden tai joskus muutaman vuoden mittaisia sopimuksia, ja niihin sovelletaan MRA-siirtymätapaa. Pohjola käyttää mukautusta erityisesti jo toteutuneiden kassavirtojen oikaisemiseen välttääkseen kohtuuttomia kuluja ja ponnisteluja siirtymä arvojen määrittämisessä.
- OP-Henkivakuutus sopimuksille on sovellettu käyvän arvon siirtymätapaa, mikä johtuu tuotteiden pitkäaikaisesta luonteesta. Sopimukset ovat olleet voimassa jo ennen sitä hetkeä, kun käytettävissä on ollut takautuvaan laskentaan tarvittava kohtuullinen ja perusteltavissa oleva informaatio, jota voitaisiin käyttää ilman jälkiviisautta.
- Käypiin arvoihin perustuvan lähestymistavan soveltamiseksi OP Ryhmä on määrittänyt sopimukseen sisältyvän palvelumarginaalin tai jäljellä olevan vakuutus kauden velan tappiokomponentin siirtymisajankohtana vakuutus sopimusryhmän käyvän arvon ja kyseisenä ajankohtana määritetyn sopimuksen täyttämistä aiheutuvien rahavirtojen pääoma-arvon erotuksena. Vakuutus sopimusryhmän palvelumarginaali kuvastaa IFRS 17-laskennassa ko. ryhmästä odotettavissa olevia tulevia tuottoja, jotka tuloutetaan vakuutus sopimusryhmän tulevan elinkaaren aikana.

- Vakuutusryhmille määritetyn käyvän arvon määrittämisessä on huomioitu vakuutusryhmän tulevien kassavirtojen diskontattu nykyarvo, riskioikaisu, huomioiden vakuutusryhmään jo kertyneistä vakuutusmaksuista aiheutuvat tulevat voitot tai tappiot sekä tulevista vakuutusmaksuista aiheutuvat tulevat voitot tai tappiot siirtymähetkellä 1.1.2022 sekä markkinaosapuolen yleensä vaatimat riskillisät kannan myynnin yhteydessä. Johto on käyttänyt harkintaa käytettyjen arvostusparametrien määrittämisessä mm. kassavirtojen, diskonttokoron ja riskimarginaalin määrittämisessä. Käytännössä vakuutuskantojen myymiselle ei ole olemassa toimivia ja vakiintuneita markkinoita vaan mahdolliset kaupat toteutetaan usein kahdenvälisissä liiketoimissa, joka vastaisi suotuisinta markkinaa.

2. IFRS 17 Vakuutus sopimukset käyttöönotto

OP Ryhmä on soveltanut IFRS 17 Vakuutus sopimukset -standardia 1.1.2023 lähtien, joka on pakollinen soveltamisen aloittamisajankohta. IFRS 17 -standardi on hyväksytty Euroopan unionissa 19.11.2021. OP Ryhmä on lisäksi soveltanut IFRS 17 -standardin muutosta, joka sallii rahoitusvarojen luokittelua koskevan poikkeusmenettelyn. Sillä poistettiin kirjanpidollinen epäsymmetria vakuutus sopimusvelan ja niihin liittyvien rahoitusvarojen välillä IFRS 17:n käyttöönoton vuoksi oikeistujen vertailutietojen osalta. Muutos on hyväksytty Euroopan unionissa 8.9.2022.

IFRS 17 -standardilla on vaikutuksia OP Ryhmän vahinko- ja henkivakuutus tuotteiden arvostamiseen ja kirjaamiseen sekä niiden esittämiseen tilinpäätöksessä. Taseen esittämistä varten vakuutus sopimusten oikeudet ja velvoitteet netotetaan ja esitetään joko varoissa tai veloissa. Tuloslaskelmassa esitetään välisummana vakuutus palvelutulos ja erikseen sijoitustoiminnan tuotto. Lisäksi uusi standardi tuo lisää laadullisia ja määrällisiä liitetietovaatimuksia, mm. täsmäytyslaskelmia vakuutus sopimusten nettomääräisten kirjanpitoarvojen muutoksista kauden aikana ja arvostuskomponenttikohtaisen vakuutus palvelutuoton analyysin.

Standardin tärkein päämäärä on yhtenäistää vakuutus sopimusvelan arvostus globaalisti; aikaisemmin IFRS 4 -standardin mukainen arvostus perustui kansallisiin arvostuksiin. IFRS 17:n mukaan arvostus perustuu ajantasaisiin estimaatteihin kuten vakuutus yhtiöiden vakavaraisuuslaskentakin. IFRS 17 -standardi eroaa kuitenkin vakavaraisuuslaskennasta tarkoituksensa ja periaate pohjaisuutensa osalta. Aikaisempi IFRS 4:n mukainen käytäntö, jossa vakuutus sopimusvelka voi sisältää implisiittisiä marginaaleja riskin kantamisesta ja tulevista voitoista, lakkaa. Tämä johtaa siihen, että velan muutokset esitetään läpinäkyvästi.

Merkittävät muutokset OP Ryhmän IFRS-tilinpäätöksen laatimisperiaatteisiin on esitetty alla:

IFRS 17 -standardia sovelletaan sopimuksiin, joiden mukaan OP Ryhmä ottaa vastaan merkittävän vakuutus riskin toiselta osapuolelta. Arviota tehtäessä huomioidaan kaikki sopimukseen sisältyvät eksplisiittiset tai implisiittiset ehdot, mutta jätetään huomioimatta ehdot, joilla ei ole kaupallista merkitystä. OP Ryhmän hallussa olevat sopimukset, joilla siirretään perustana olevien vakuutus sopimusten merkittävä vakuutus riski toiselle osapuolelle, luokitellaan jälleenvakuutus sopimuksiksi ja kuuluvat standardin soveltamisalaan. Vakuutus sopimukset ja jälleenvakuutus sopimukset altistavat OP Ryhmän myös rahoitus riskille. Rahoitus riskiä koskevista oletusmuutoksista ja markkinamuutoksista aiheutuvia velan muutoksia voidaan kumota tuloksessa varojen käyvän arvon muutoksilla.

Käytettävät arvostusmallit

Vakuutus sopimukset, joihin ei sisälly suoraa oikeutta sopimuksen ylijäämästä, arvostetaan yleisen arvostusmallin (GMM) mukaan. Tätä arvostusmallia sovelletaan tyypillisiin vahinkovakuutus sopimuksiin ja sellaisiin henkivakuutus sopimuksiin, jotka eivät täytä muuttuvaan palkkioon perustuvan -arvostusmallin (VFA) kriteereitä. Vakuutus sopimukset, joihin sisältyy suora oikeus sopimuksen ylijäämään, arvostetaan VFA-arvostusmallilla. Näitä ovat sijoitussidonnaisuuden sisältävät vakuutus sopimukset, joissa on merkittävä vakuutus riski. Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä OP Ryhmä arvioi sisältääkö sopimus suoria oikeuksia osuuteen sopimuksen ylijäämästä käyttäen seuraavia kriteereitä:

- Sopimusehdoissa määrätään, että vakuutusnottaja osallistuu osuuteen selkeästi yksilöidystä perustana olevien erien muodostamasta kokonaisuudesta (esim. sijoituskori).
- OP Ryhmä odottaa maksavansa vakuutusnottajalle määrän, joka vastaa huomattavaa osuutta perustana olevien erien käypään arvoon perustuvasta tuotosta.
- OP Ryhmä odottaa huomattavan osuuden vakuutusnottajalle maksettavien määrien mahdollisesta muutoksesta vaihtelevan perustana olevien erien käyvän arvon muutoksen mukaisesti.

Alkuperäinen arvostaminen ja ryhmittely

Alkuperäistä arvostamista varten vakuutus sopimukset tunnistetaan ja ryhmitellään salkuiksi perustuen samankaltaisiin riskeihin ja yhdessä hallinnointiin. Vakuutus sopimukset arvostetaan vakuutus sopimusryhmätasolla, joka muodostetaan vakuutusluokan, asiakasryhmän ja kohorttivuoden avulla. Sopimukset ryhmitellään edelleen niiden voitollisuuden perusteella, ja jos sopimusryhmä on tappiollinen heti alussa tai olemassa oleva ryhmä kääntyy tappiolliseksi, kirjataan tappio heti tulosvaikutteisesti.

Vakuutus sopimusten hankintakuluja aktivoidaan taseen varoihin siltä osin, kuin ne voidaan katsoa liittyvän sopimusten uusimiseen. Aktivoidut hankintakulut kohdistetaan kokemusperäistä dataa käyttäen tuleville vakuutus sopimusryhmille käyttäen systemaattista ja rationaalista menetelmää ja esitetään tase-erässä Muut varat. Aktivoidut rahavirrat kirjataan pois ja sisällytetään niihin liittyvän uuden vakuutus sopimusryhmän arvostukseen alkuperäisenä kirjaamishetkenä. OP Ryhmä arvioi

säännöllisesti, onko vakuutus sopimusten hankinnasta aiheutuvia rahavirtoja koskevaa omaisuuserää vastaava rahamäärä kerrytettävissä. Tulosvaikutteinen arvonalentumistappio kirjataan, jos tosiseikat ja olosuhteet viittaavat siihen, että omaisuuserä saattaa olla arvoltaan alentunut. Tätä sovelletaan niille vahinkovakuutus tuotteille, joille on tyypillistä, että osa asiakkaista uusi lyhyet vuoden pituiset vakuutukset, milloin aktivoinnin kriteerit täyttyvät.

Vakuutus sopimusryhmä kirjataan aikaisimpana seuraavista ajankohdista:

- sopimusryhmän vakuutuskauden alku
- päivä, jona ryhmän ensimmäinen vakuutuksenottajalta saatava maksu erääntyy
- päivä, jona sopimusryhmästä tulee tappiollinen.

Alkuhetkellä vakuutus sopimusryhmän taseen arvo koostuu seuraavien komponenttien summana:

- sopimuksen täyttämistä aiheutuvien rahavirtojen pääoma-arvo oikaistuna rahan aika-arvolla
- riskioikaisu, joka kuvastaa OP Ryhmän riskinottohalukkuutta
- palvelumarginaali, joka on jäännöserä ja edustaa kertymätöntä voittoa.

Jos palvelumarginaali on negatiivinen, sopimusryhmä on tappiollinen ja tappio kirjataan heti tulosvaikutteisesti.

Vakuutus sopimusryhmien rahavirtoihin otetaan mukaan seuraavat erät:

- rahavirrat, jotka kuuluvat sopimuksen rajojen sisälle ja jotka liittyvät suoraan sopimuksen täyttämiseen (esim. hoito-, hallinto- ja korvaustoiminnan kulut sekä nettopalkkiokulut), mukaan lukien rahavirrat, joiden määrän tai ajoituksen suhteen OP Ryhmällä on harkintavaltaa.
- sijoituskomponentit, joilla on suuri keskinäinen yhteys pääsopimuksena olevien vakuutus sopimusten kanssa.
- mahdolliset kytketyt johdannaiset, jotka liittyvät läheisesti pääsopimuksena oleviin vakuutus sopimuksiin.
- vakuutus sopimukseen mahdollisesti sisältyvä lupaus toimittaa erillisiä ei-vakuutus palveluita tai tavaroita, silloin kun kyse on liittämisrahavirrasta.

Osaan henkivakuutus sopimuksia sisältyy sijoituskomponentteja, joiden määräytyminen vaihtelee sopimustyypeittäin. Näiden sijoituskomponenttien kulut esitetään erillään muista vakuutus palveluluista.

Myöhempi arvostaminen

Myöhemmin kunkin raportointikauden lopussa vakuutus sopimusryhmän taseessa oleva kirjanpitoarvo sisältää:

- velan jäljellä olevalle vakuutuskaudelle (LRC), joka sisältää alkuperäisessä kirjaamisessa määritettyjen komponenttien raportointipäivän arvostukset, tulevaisuudessa toteutettavaan palveluun liittyvien sopimusten rahavirtojen pääoma-arvon ja palvelumarginaalin arvon.
- velan toteutuneista vakuutus tapahtumista (LIC), joka sisältää vakuutus sopimusryhmälle kyseisenä ajankohtana kohdistettujen, toteutuneeseen palveluun liittyvät korvaukset ja kulut, joita ei ole vielä maksettu sekä korvaukset, jotka on toteutuneet, mutta ei vielä raportoitu.

Vakuutus sopimusryhmiä arvostettaessa vastaisia rahavirtoja koskevat arviot kuvastavat arvostuspäivänä tehtäviä tulevaisuutta koskevia oletuksia; diskonttokorkona käytetään arvostuspäivän korkoja ja riskioikaisun arvio muulle kuin rahoitusriskille tarkistetaan. Palvelumarginaalille kertyvän koron määrittämiseen käytettävät diskonttokorot ovat GMM-arvostusmallin sopimuksille sopimusryhmän alussa määritetty locked-in-korko ja VFA-arvostusmallin sopimuksille raportointihetken korko.

Muutokset vakuutus sopimusten täyttämistä aiheutuvien rahavirtojen pääoma-arvossa kirjataan GMM-arvostusmallissa seuraavasti:

- Muutokset, jotka liittyvät tulevaisuudessa tuotettaviin palveluihin oikaistaan taseen palvelumarginaalin kirjanpitoarvoon (tai tuloslaskelman vakuutus palvelutulokseen, jos vakuutus sopimusryhmä on tappiollinen).
- Muutokset, jotka liittyvät raportointikauden tai sitä aiempaan palveluun kirjataan tuloslaskelman vakuutus palvelutulokseen.
- Diskonttokoron muutokset ja muiden taloudellisten muutosten vaikutus vakuutus sopimusvelan arvoon sekä ajan kulumisen vaikutus eli diskonttauksen purkautuminen kirjataan tuloslaskelman vakuutuksen nettorahoitustuotot ja –kulut -erään.

Riskioikaisun määrittäminen

Riskioikaisu on yksi vakuutus sopimusten arvostuksen komponenteista. Riskioikaisulla tarkoitetaan tässä kompensatiota, jonka yhtiön johto vaatii sellaisen vakuutus sopimusten vastaisen rahavirtojen määrää ja ajoittumista koskevan epävarmuuden kantamisesta, joka aiheutuu muusta riskistä kuin rahoitusriskistä. Riskioikaisun jäljellä oleva määrä esitetään vakuutusvelan täsmäytyslaskelmissa sekä erikseen tuotettuun palveluun liittyvä riskioikaisu (tuloutettu osuus). OP soveltaa riskioikaisun määrittämisessä Cost of Capital -menetelmää. Riskioikaisun laskennassa huomioidaan muuhun riskiin kuin rahoitusriskiin liittyvä epävarmuus IFRS 17 -vakuutus sopimusryhmien osalta. Riskioikaisu mallinnetaan parhaan estimaatin ja stressatun kassavirran nykyarvojen erotuksena. Stressattu kassavirta lasketaan 99,5 prosentin luottamustasolla eli vastaavalla luottamustasolla kuin vakuutus toiminnan pääomavaade.

Stressatun kassavirran kalibroinnissa käytetään vakavaraisuuslaskennan kassavirtastressejä sekä soveltuvin osin yhtiön sisäisiä laskentamalleja. Stressiskenaariot, jotka vaikuttavat kyseisen vakuutusryhmän riskioikaisuun määrään, riippuvat vakuutusryhmistä ja vakuutuslajeista. Esimerkiksi OP-Henkivakuutusyhtiön riskihenkivakuutuksissa kuolevuuden kasvu ja vakuutuksen raukeavuus muodostavat merkittävimmät stressiskenaariot. Yleiseen toimintaan liittyvät riskit on rajattu riskioikaisuun ulkopuolelle.

Vakuutusryhmien riskeissä pitkäkestoista kassavirroista seuraa suurempi riskioikaisu. Uusissa vakuutusryhmissä oletusten asetannan seurauksena riskioikaisu määräytyy suuremmaksi. Tiedon lisääntyessä oletukset päivitetään ja riskioikaisu tästä syystä pienenee lähtötilanteen mukaisen parhaan arvion tarkentuessa. Riskioikaisu tuloutuu laskennassa käytettävien kassavirtaennusteiden perusteella. Pohjola Vakuutuksen ja OP-Henkivakuutuksen riskioikaisu edustavat yhtiöiden vastuulle jäävää osuutta riskioikaisusta jälleenvakuutuksen riskioikaisua pienentävän vaikutuksen jälkeen.

Diskonttokoron määrittäminen

Kaikki kassavirrat diskontataan korolla ja diskonttauskäyrät johdetaan riskittömän koron ja vakuutusryhmien ominaisuuksista riippuvan likviditeetti-preemion summasta (ns. bottom up -lähestymistapa), pitkät korot ekstrapoloituen. Riskittömän korko on kaikille OP Ryhmän vakuutusyhtiöille sama, mutta likviditeetti-premio riippuu vakuutusryhmien ominaisuuksista, joten laskennassa käytetään useita eri diskonttauskorkokäyriä merkittäville valuutoille. Riskittömän korkokäyrän markkina-aineistona käytetään swap-korkonoteerauksia valituissa likvideissa maturiteeteissa. Swap-koroista poistetaan tarvittaessa luottoriskikomponentti.

Likviditeetti-premio määritetään kunkin vakuutusyhtiön vastuun huomioivan sijoitusuniversumin avulla. Sijoitusuniversumilla tarkoitetaan allokaatiojakaumaa, jota muodostettaessa huomioidaan painoissa sekä indeksivalinnoissa vastuun määrä, vastuun ja sijoitusten kassavirtojen maturiteetit sekä kassavirtojen ennustettavuus. Sijoitusuniversumi sisältää viiteindeksit ja niiden painot Valtionlainoille, IG-Yrityslainoille (IG, luottoluokitus AAA–BBB) ja korkeamman riskin yrityslainoille (HY, luottoluokitus BB–C).

Diskonttokoron liikkeet vaikuttavat rahavirtojen arvomuutoksen kautta tulokseen ja korkomallin valinta vaikuttaa merkittävästi tulokseen. OP Ryhmä arvioi riskittömän korkokäyrän mallinnuksessa käytettyjen parametrien arvot vähintään vuosittain.

GMM-arvostusmallin sopimuksille palvelumarginaalille kertyvän koron määrittämiseen käytettävä diskonttokorko on vakuutusryhmän alussa määritetty locked-in -korko, joka on määritetty vakuutusryhmän alussa.

Palvelumarginaali ja sen tuloutus

Palvelumarginaali edustaa vakuutusryhmän kertymätöntä voittoa, ja sitä kirjataan tulosvaikutteisesti kullakin kaudella määrä, joka kuvastaa palveluja, joita kyseisellä kaudella on tuotettu vakuutusryhmän mukaisesti. Tuloutettava määrä määritetään:

- yksilöimällä vakuutusryhmään sisältyvät vakuutusurvyksiköt. Ryhmään sisältyvien vakuutusurvyksikköjen lukumäärä on ryhmään sisältyvien sopimusten mukaan tuotettavan vakuutusurvan määrä, joka määritetään ottamalla huomioon kunkin sopimuksen osalta sopimuksen mukaisesti annetut edut ja sopimuksen kestoaika.
- kohdistamalla sopimukseen sisältyvä palvelumarginaali kauden lopussa (ennen kuin mitään kirjataan tulosvaikutteisesti kaudella tuotettujen palvelujen kuvastamiseksi) yhtä suurina erinä kullekin tarkasteltavana olevalla kaudella tuotetulle ja tulevaisuudessa tuotettavaksi odotetulle vakuutusurvyksikölle.
- kirjaamalla tulosvaikutteisesti kaudella tuotetuille vakuutusurvyksiköille kohdistettu määrä.

OP Ryhmässä vakuutusurvyksiköt määritetään sopimuksen ennustetulle elinkaarelle. Tyypillisille lyhyille vahinkovakuutusryhmien vakuutuspalvelua tulkitaan tarjottavan tasaisesti vakuutuskauden aikana ja vakuutusryhmätasoisena turvyksikön perustana käytetään samaan vakuutusryhmään kuuluvilta sopimuksilta saatavia vakuutusmaksuja. Henkivakuutusryhmien palvelumarginaalin ennustetun elinkaaren aikaiseen tuloutukseen vaikuttaa sopimuksen tyypistä riippuen säästön määrä ryhmittäin, sopimuksen odotettu pituus, korvaus- tai säästösomma, raukeamiset ja tulevat vakuutusmaksut. Palvelumarginaalin purkautuminen ja turvyksiköiden perusta vaihtelee vakuutuslajeittain: perusta on säästötyypisille vakuutusryhmien säästön määrän kehitys ja riskihenkivakuutusryhmien riskisumman kehitys. Kuitenkin vertailuvuonna 2022 riskihenkivakuutusryhmien osalta perusta on vakuutusmaksu.

Niissä OP Ryhmän vakuutusryhmien, joissa tuotetaan sekä sijoituspalvelua että vakuutuspalvelua, tuotetaan niitä tasaisesti ja samassa suhteessa sopimuksen odotetun keston aikana. Lisäksi molempia palveluita tuotetaan samaan aikaan ja molempien palveluiden sopimuskaudet ovat saman mittaisia.

VFA-arvostusmallissa yhtiön osuus alla olevien sijoitusten käyvän arvon muutoksista sisältyy palvelumarginaaliin, joka muuttuu jokaisena raportointipäivänä.

Jälleenvakuutusryhmien sopimukset

Jälleenvakuutusryhmien sopimukset ryhmitellään samalla periaatteella kuin ensivakuutusryhmien, mutta lisäksi ryhmitellään erikseen suhteelliset ja ei-suhteelliset jälleenvakuutusryhmien sopimukset. Vakuutusryhmien sopimusten alkuperäinen kirjaamispäivä on aikaisempi seuraavista:

- Jälleenvakuutusryhmän vakuutuskauden alkupäivä. Jos tämä päivä on myöhemmin kuin jälleenvakuutusryhmän vakuutuskauden alkupäivä, kirjaamista viivästytetään, kunnes perustana oleva vakuutus on alun perin kirjattu.
- Päivä, jolloin on kirjattu perustana olevan tappiollisen ensivakuutusten ryhmä silloin, kun OP Ryhmä on tehnyt siihen liittyvässä jälleenvakuutusryhmässä jälleenvakuutusryhmää joko samana päivänä tai aikaisemmin.

OP Ryhmä oikaisee vakuutuksenottajana tehtyjen jälleenvakuutusryhmien sopimukseen sisältyvää palvelumarginaalia ja tämän seurauksena kirjaa tuoton silloin, kun kirjataan tappio joko tappiollisen perustana olevien vakuutusryhmien alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä tai lisätään ryhmään tappiollisia perustana olevia vakuutusryhmiä. Tämä palvelumarginaaliin tehtävä oikaisu ja siitä syntyvä tuotto määritetään kertomalla keskenään:

- perustana olevista vakuutusryhmiä kirjattu tappio
- se prosentiosuus perustana olevien vakuutusryhmien korvausvaateista, jonka OP Ryhmä odottaa saavansa katetuksi vakuutuksenottajana tehtyjen jälleenvakuutusryhmien avulla.

Vakuutusryhmien esittäminen tuloslaskelmassa ja taseessa

Vakuutusryhmien tuotto esitetään tuloslaskelmassa rivillä vakuutusmaksutuotto, ja se muodostuu seuraavien komponenttien arvostamisesta: vastaiset rahavirrat, muuta riskiä kuin rahoitusriskiä koskeva riskioikaisu sekä palvelumarginaali. Vakuutusryhmään liittyvät kuluerät muodostuvat sattuneiden vahinkojen korvauskuluista, tappiollisten sopimusten tappioista, aiempiin kausiin liittyvistä muutoksista sekä toimintakuluista, ja esitetään rivillä vakuutuspalvelukulut. Jälleenvakuutusryhmiin liittyvät kulut ja tuotot esitetään rivillä jälleenvakuutusryhmien nettotuotot.

Tuloslaskelman erään 'Vakuutuksen nettorahoitustuotot ja -kulut' sisältyy diskonttokoron muutoksen ja muiden taloudellisten muutosten vaikutus vakuutusvelan arvoon sekä ajan kulumisen vaikutus eli diskonttauksen purkautuminen. Lisäksi erään sisältyy riskin pienentämisen vaihtoehdon (risk mitigation) soveltaminen tiettyihin henkivakuutusryhmiin. Tämän vaihtoehdon soveltaminen antaa mahdollisuuden oikaista VFA-arvostusmallin sopimusten kirjanpitoikäisyyttä niin, että palvelumarginaalista siirretään tuloslaskelmaan rahoitusriskin osalta ne rahavirtojen muutokset, jotka kuuluvat suojattavaan positioon.

Taseessa sopimukseen liittyvät vastaiset rahavirrat esitetään nettona ja ryhmitellään joko taseen vakuutusvelkoihin tai -varoihin salkkutasolla sekä jälleenvakuutusvelkoihin tai -varoihin salkkutasolla. Aikaisemman IFRS 4:n mukaisen tuloslaskelman kululajipohjaiseen esittämistapaan tulee muutos, sillä IFRS 17:n myötä osuus henkilöstökuluista, poistoista ja liiketoiminnan muista kuluista sisällytetään IFRS 17 -vakuutusvelan laskentaan ja esitetään erässä vakuutuspalvelukulut.

OP Ryhmä on tehnyt laatimisperiaatteita koskevat seuraavat merkittävät valinnat:

- Kauden vakuutukseen liittyvien rahoitustuottojen tai -kuluja esittäminen tulosvaikutteisesti; diskonttauskyyrät johdetaan riskittömän koron ja vakuutusryhmien ominaisuuksista riippuvan likviditeetti-preemion summana (ns. bottom up -lähestymistapa), pitkät korot ekstrapoloiden. Vastaavasti vakuutusvelkaan liittyvät sijoitukset luokitellaan uudelleen niin, että niiden käypä arvo esitetään tulosvaikutteisesti. Soveltamisen aloittamisajankohtana lakkaa IFRS 4 -standardin sallima osakesijoituksia koskenut väliaikainen poikkeusmenettely.
- Riskin pienentämisen vaihtoehtoa käytetään tiettyihin VFA-arvostusmallin sopimukseen, joita suojataan korkotaseen markkinariskien hallinnan tavoitteen ja strategian mukaisesti. Tällä poistetaan tuloksen epäsymmetriaa.
- Cost of Capital -menetelmää käytetään riskioikaisun määrittämisessä.
- OP Ryhmässä ei sovelleta vakuutusmaksujen kohdistamiseen perustuvaa lähestymistapaa (PAA) eikä Euroopan unionissa hyväksytyt IFRS 17 -standardin sallimaa valintaa yhdistää useita vuosikohortteja samaan ryhmään.

IFRS 17 siirtymä 1.1.2022

IFRS 17 -siirtymässä vakuutus sopimuksiin sovelletaan mukautettua takautuvaa siirtymätapaa kaikille tyyppisille vahinkovakuutus sopimuksille, joihin ei voida soveltaa täysin takautuvaa siirtymätapaa. Mukautusta käytetään erityisesti jo toteutuneiden kassavirtojen oikaisemiseen sekä diskonttoron määritykseen. Jos täydellistä dataa täysin takautuvan lähestymistavan soveltamiseksi ei ole kaikilta osin käytettävissä, sovelletaan standardin sallimaa mukautettua takautuvaa siirtymätapaa tilanteisiin, joissa on mahdollista käyttää järkevää ja perusteltavissa olevaa informaatiota, joka on saatavissa ilman kohtuuttomia kustannuksia ja ponnisteluja. Mukautetun takautuvan siirtymätavan lopputulokset tulevat vastaamaan hyvin lähelle täysin takautuvan lähestymistavan lopputuloksia.

Lisäksi käyvän arvon siirtymätapaa sovelletaan henkivakuutus sopimuksille sekä muille vahinkovakuutus sopimuksille, joille ei sovelleta mukautettua takautuvaa siirtymätapaa. Kaikki sopimukset ryhmitellään siirtymäsääntöjen salliman vaihtoehdon mukaisesti kantakohtaisesti yhteen siirtymäkohorttiin. Täysin takautuva lähestymistapa on ensisijainen siirtymämalli, mutta sitä pitää pystyä soveltamaan ilman jälkiviisautta liittyen mm. dataan koskien ennen siirtymää tapahtuneisiin saatuihin ja maksettaviin rahavirtoihin, niiden estimaatteihin ja muutoksiin eriteltyinä jokaiselle vakuutus sopimusryhmälle sopimusten alkamisvuosi huomioiden.

IFRS 17 -siirtymän vaikutuksena OP Ryhmän oma pääoma 1.1.2022 laski siirtymäajankohtana 52 miljoonaa euroa. RaVa-laskennassa käytetään Solvenssi II -arvostuksia, joten tämä muutos OP Ryhmän omaan pääomaan ei vaikuta RaVa-tunnuslukuun.

Oman pääoman muutos siirtymähetkellä 1.1.2022 on eritelty alla olevassa taulukossa. Omaa pääomaa kasvatti 'Muihin varoihin' kirjattavat vahinkovakuutuksen aktivoitujen hankintakulut, jotka olivat 238 miljoonaa euroa. IFRS 17 -standardin mukaisesti arvostetut vakuutus sopimusvelat olivat siirtymähetkellä IFRS 4 -standardin mukaan arvostettuja vakuutusvelkoja suuremmat, mikä pienensi omaa pääomaa. IFRS 17 -vakuutus sopimusvelkoihin lisättävä riskioikaisu oli suurempi kuin IFRS 4 -laskentaan sisältyvä marginaali. Sijoitusten uudelleenluokittelun seurauksena käypään arvoon tulosvaikutteisesti, käyvän arvon rahastosta purkaantui vakuutusyhtiöiden sijoituksiin aiemmin kertynyt arvostusero, joka kirjattiin kertyneisiin voittovaroihin.

IFRS 17 siirtymähetken vaikutus omaan pääomaan 1.1.2022

Milj. €	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto*	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Oma pääoma 31.12.2021	3 459	323	2 184	8 090	14 057
Vahinkovakuutuksen siirtymähetken vaikutus		-121		324	202
Henkivakuutuksen siirtymähetken vaikutus		-99		-123	-223
Konsernioikaisujen vaikutus		15		4	19
Laskennallisen verosaamisen/-velan muutos				-51	-51
IFRS 17 -siirtymän vaikutus 1.1.2022 yhteensä		-205		154	-52
Oma pääoma 1.1.2022 (emoyhtiön omistajien osuus)	3 459	118	2 184	8 244	14 005

* Luvut sisältävät myös laskennallisten verojen muutokset

OP Ryhmän IFRS 17 -standardin mukaan arvostettu vuoden 2022 tulos ennen veroja oli 1 120 miljoonaa euroa, eli 145 miljoonaa euroa tilinpäätöstiedotteessa 2022 raportoitua vuoden 2022 tulosta ennen veroja (1 265 miljoonaa euroa) pienempi. Tuloserot johtuu pääosin henkivakuutuksen tuloksen muutoksesta, joka aiheutuu muun muassa tuloksen jakotuseroista. Lisäksi eroa aiheutti korkojen noususta johtuva tulevien asiakashyvitysten varausten muutos. IFRS 17 -standardin voimaantulolla ei ole vaikutusta vakuutus sopimusten kokonaiskannattavuuteen. IFRS 4 -standardin ja IFRS 17 -standardin arvostusmallien välillä tuloutuksen ajoituksessa voi esiintyä eroja.

Avaavan taseen muutokset 1.1.2022

OP Ryhmän avaava tase 1.1.2022 Milj. €	31.12.2021	Muutokset	1.1.2022
Käteiset varat	32 846		32 846
Saamiset luottolaitoksilta	541		541
Johdannaissopimukset	3 467		3 467
Saamiset asiakkailta	96 947		96 947
Vakuutus sopimusvarat			0
Jälleenvakuutus sopimusvarat		114	114
Sijoitusomaisuus	22 945	-4	22 941
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat	13 137		13 137
Aineettomat hyödykkeet	1 212		1 212
Aineelliset hyödykkeet	446		446
Muut varat	2 419	-244	2 176
Verosaamiset	141	15	156
Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät	8		8
Varat yhteensä	174 110	-119	173 991
Velat luottolaitoksille	16 650		16 650
Johdannaissopimukset	2 266		2 266
Velat asiakkaille	77 898		77 898
Vakuutusvelka	8 773	-8 773	
Vakuutus sopimusvelat		13 968	13 968
Jälleenvakuutus sopimusvelat		13	13
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitus sopimuksista	13 210	-13 210	
Velat sijoitus sopimuksista		7 880	7 880
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	34 895		34 895
Varaukset ja muut velat	3 134	-16	3 118
Verovelat	1 109	71	1 180
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	1 982		1 982
Myytävänä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyvät velat	8		8
Velat yhteensä	159 926	-67	159 858
Oma pääoma			
OP Ryhmän omistajien osuus			
Osuuspääoma			
Jäsenosuudet	215		215
Tuotto-osuudet	3 244		3 244
Käyvän arvon rahasto	323	-205	118
Muut rahastot	2 184		2 184
Kertyneet voittovarot	8 090	154	8 244
Määräysvallattomien omistajien osuus	128		128
Oma pääoma yhteensä	14 184	-52	14 133
Velat ja oma pääoma yhteensä	174 110	-119	173 991

Avaavan taseen muutoksiin sisältyy IFRS 17 -siirtymän kirjausten lisäksi kirjausmuutoksia liittyen esittämisen selkiyttämiseen. Esittämistavan muutokset eivät vaikuttaneet oman pääoman määrään 1.1.2022. Sijoitusomaisuuden muutoksista 1.1.2022, joita oli yhteensä -4 miljoonaa euroa, IFRS 17 -siirtymän vaikutus sijoitusten uudelleen luokittelusta oli 2 miljoonaa euroa ja esittämistavan muutos siirto muihin oli varoihin -6 miljoonaa euroa. Muiden varojen muutoksista, joita oli yhteensä 244 miljoonaa euroa, IFRS 17 -siirtymän vaikutus oli -249 miljoonaa euroa ja esittämistavan muutos siirto pois sijoitusomaisuudesta 6 miljoonaa euroa.

Vakuutus sopimusvelat siirtymähetkellä 1.1.2022 siirtymämallien mukaan jaoteltuna

Vakuutus sopimusvelat 1.1.2022 Milj.€	Mukautettu takautuva siirtymä (MRA)	Käyvän arvon siirtymä (FVA)	Yhteensä
Vahinkovakuutus	2 956	28	2 985
Diskontatut rahavirrat	2 750	11	2 761
Riskioikaisu	129	0	130
Palvelumarginaali CSM	77	17	94
Tappiokomponentti	6	2	9
Henkivakuutus		10 984	10 984
Diskontatut rahavirrat		10 014	10 014
Riskioikaisu		284	284
Palvelumarginaali CSM		686	686
Tappiokomponentti		229	229
OP Ryhmä yhteensä	2 956	11 012	13 968

Vertailuvuoden 2022 oikaistut luvut

Tuloslaskelmassa Vakuutuspalvelutulos korvaa Vakuutuskatteen. Vakuutuspalvelutulokseen sisältyy Vakuutusmaksutuotot sekä Vakuutuspalvelukulut. Vakuutusmaksutuotot sisältävät palvelumarginaalin (CSM) tuloutuksen, odotettavissa olevien korvausten ja toimintakulujen sekä riskioikaisun muutoksen kaudelle sekä muutokset aiempien kausien maksuihin. Vakuutuspalvelukulut sisältävät vakuutus sopimusten toimintakulut, sattuneiden vahinkojen korvauskulut ja tappiollisten sopimusten tappiot sekä aiempiin kausiin liittyvät muutokset. Vakuutus sopimusten toimintakulut sisältävät liiketoiminnan kulut sekä nettopalkkiokulut. Jälleenvakuutus sopimusten nettotuotot esitetään tuloslaskelmassa omalla rivillään osana Vakuutuspalvelutulosta.

Tuloslaskelmalla on uusi erä 'Vakuutuksen nettorahoitustuotot ja -kulut'. Erään sisältyy diskonttokoron muutoksen ja muiden taloudellisten muutosten vaikutus vakuutus sopimusvelan arvoon sekä ajan kulumisen vaikutus eli diskonttauksen purkautuminen. Lisäksi erään sisältyy riskin pienentämisen vaihtoehdon (risk mitigation) soveltaminen tiettyihin henkivakuutus sopimuksiin. Tämän vaihtoehdon soveltaminen antaa mahdollisuuden oikaista VFA-arvostusmallin sopimusten kirjanpitolähtöistä, että palvelumarginaalista siirretään tuloslaskelmaan rahoitusriskin osalta ne rahavirtojen muutokset, jotka kuuluvat suojattavaan positioon. Tämä toimii vastaeränä suojaussalkun arvonmuutokselle.

Sijoitustoiminnan nettotuotoissa esitetään sijoitusomaisuuden tuotto käyvin arvoin. Sijoitustoiminnan nettotuotot yhdessä vakuutuksen nettorahoitustuottojen ja -kulujen kanssa kertovat sijoitustoiminnan tuloksellisuuden.

Tuloslaskelmalla esitettävät kulut pienenevät, koska IFRS 17 -standardin mukaisesti arvostettavien vakuutus sopimusten toimintakulut siirretään vakuutus palvelutulokseen. Myös tuloslaskelman 'OP-bonukset omistaja-asiakkaille' -erä pieneni, koska vakuutus sopimuksista maksettavat bonusten rahavirrat otetaan mukaan IFRS 17 -laskennan rahavirtoihin, milloin ne sisältyvät osaksi vakuutus palvelutulosta.

OP Ryhmän IFRS 17 Tuloslaskelma 2022

Milj. €	1-12/2022
Korkokate	1 618
Saamisten arvonalentumiset	-115
Nettopalkkiotuotot	942
Vakuutusmaksutuotot	1 898
Vakuutuspalvelukulut	-1 898
Jälleenvakuutus sopimusten nettotuotot	106
Vakuutuspalvelutulos	106
Vakuutukseen liittyvät nettorahoitustuotot (+)/-kulut (-)	2 228
Jälleenvakuutuksiin liittyvät n. rahoitustuotot (+)/-kulut (-)	-1
Vakuutuksen nettorahoitustuotot (+)/-kulut (-)	2 226
Kaupankäyntitaroituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot	-29
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-1 952
Liiketoiminnan muut tuotot	67
Henkilöstökulut	-856
Poistot ja arvonalentumiset	-214
Liiketoiminnan muut kulut	-892
Siirrot vakuutuspalvelutuloon	416
Liiketoiminnan kulut	-1 545
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-198
Liikevoitto (-tappio)	1 120
Tulos ennen veroja	1 120
Tuloverot	-213
Kauden tulos	907
Tilinpäätöstiedotteessa 2022 julkaistu tulos ennen veroja	1 265

Vakuutusmaksutuotot: Palvelumarginaalin (CSM) tuloutus, odotettavissa olevien korvausten ja toimintakulujen sekä riskioikaisun muutos kaudelle sekä muutokset aiempien kausien maksuihin.

Vakuutuspalvelukulut: Sattuneiden vahinkojen korvauskulut ja tappiollisten sopimusten tappiot sekä aiempiin kausiin liittyvät muutokset. Lisäksi toimintakulut.

Vakuutuksen nettorahoitustuotot ja -kulut: Diskonttokoron purkautuminen kauden aikana, diskonttokoron muutoksen ja muiden taloudellisten muutosten vaikutus vakuutus sopimusvelan arvoon, riskin pienentämisen vaikutus henkivakuutuksella.

Vakuutuspalvelutulos sisältää IFRS 17 -standardin mukaan arvostettavien sopimusten toimintakulut eli liiketoiminnan kulut sekä nettopalkkiokulut. Näiden osuus on siirretty tuloslaskelmalla osaksi vakuutuspalvelutulosta.

OP Ryhmän IFRS 17 Tase 31.12.2022

Milj. €	31.12.2022
Käteiset varat	35 004
Saamiset luottolaitoksilta	798
Saamiset asiakkailta	98 546
Johdannaissopimukset	4 117
Sijoitusomaisuus	20 742
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	11 597
Vakuutus sopimusvarat	0
Jälleenvakuutus sopimusvarat	245
Aineettomat hyödykkeet	1 153
Aineelliset hyödykkeet	423
Muut varat	2 401
Verosaamiset	664
Varat yhteensä	175 691
Velat luottolaitoksille	12 301
Velat asiakkaille	81 468
Johdannaissopimukset	4 432
Vakuutus sopimusvelat	11 446
Jälleenvakuutus sopimusvelat	2
Velat sijoitus sopimuksista	7 211
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	37 438
Varaukset ja muut velat	3 818
Verovelat	1 522
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	1 384
Velat yhteensä	161 023
Oma pääoma	
OP Ryhmän omistajien osuus	
Osuuspääoma	
Jäsenosuudet	217
Tuotto-osuudet	3 369
Käyvän arvon rahasto	-360
Muut rahastot	2 172
Kertyneet voittovarot	9 153
Määräysvallattomien omistajien osuus	118
Oma pääoma yhteensä	14 668
Velat ja oma pääoma yhteensä	175 691

OP Ryhmän taseen varoissa on IFRS 17 -standardin mukaan arvostettavien sopimusten jälleenvakuutusvarat. Vahinkovakuutuksen aktivoidut hankintakulut kirjataan erään 'Muut varat'. Taseen veloissa vakuutusvelat korvasivat IFRS 4 -standardin mukaiset vakuutusvelat.

Vakuutusvelat milj. €	31.12.2022
Vahinkovakuutus	2 536
Henkivakuutus	8 906
Yhteensä	11 442

Omassa pääomassa käyvän arvon rahaston määrä pieneni, koska vahinko- ja henkivakuutuksessa vakuutusvelkaan liittyvät sijoitukset on luokiteltu uudelleen niin, että niiden käypä arvo esitetään nyt kokonaan tulosvaikutteisesti IFRS 17 -standardin salliman vaihtoehdon mukaisesti.

Palvelumarginaalin määrä siirtymähetkellä 1.1.2022 oli arviolta 780 miljoonaa euroa, josta henkivakuutuksen osuus on arviolta 690 miljoonaa euroa ja vahinkovakuutuksen osuus on arviolta 90 miljoonaa euroa. Vahinkovakuutuksella sopimukset ovat pääosin vuoden mittaisia. Uusille vakuutuspoliisien muodostuu kauden alussa palvelumarginaalia, joka purkautuu kauden aikana. Henkivakuutuksessa palvelumarginaalia purkautuu tulokseen pitkillä sopimuksilla jopa vuosikymmenten kuluessa. Uusmyynissä oleville kannoille syntyy myös uutta palvelumarginaalia. Palvelumarginaalin tuloutus suhteessa alkavaan CSM:ään oli vertailuvuonna noin 7 prosenttia. Vertailuvuotena riskihenkivakuutuksen turvayksiköt oli määritelty käyttäen maksuja ja vuoden 2023 alusta turvayksiköissä käytetään riskisummia. Muutoksella ei ole merkittävää vaikutusta OP Ryhmän tulokseen.

Palvelumarginaalin CSM määrä ja tuloutuminen:

Milj.€	1.1.2022	31.12.2022	CSM tuloutus kauden aikana
Vahinkovakuutus	94	116	231
Henkivakuutus	686	787	47
OP Ryhmä yhteensä	780	903	278

OP Ryhmän tuloslaskelman oikaistut luvut, Milj. €	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022
Korkotuotot	339	675	1 070	1 833
Korkokulut	-6	-1	52	-215
Korkokate	334	675	1 122	1 618
Saamisten arvonalentumiset	-83	-100	-70	-115
Palkkiotuotot	280	546	809	1 077
Palkkiokulut	-33	-68	-100	-134
Nettopalkkiotuotot	247	478	709	942
Vakuutusmaksutuotot	451	916	1 407	1 898
Vakuutuspalvelukulut	-447	-893	-1 463	-1 898
Jälleenvakuutuspoliisien nettotuotot	16	33	134	106
Vakuutuspalvelutulot	21	56	77	106
Vakuutukseen liittyvät nettorahoitustuotot (+) /-kulut (-)	839	1 866	2 223	2 228
Jälleenvakuutuksiin liittyvät nettorahoitustuotot (+) /-kulut (-)	-2	-5	-3	-1
Vakuutuksen nettorahoitustuotot (+) /-kulut (-)	837	1 861	2 219	2 226
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot	-19	-48	-62	-29
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-748	-1 688	-2 019	-1 952
Liiketoiminnan muut tuotot	39	46	52	67
Henkilöstökulut	-211	-427	-617	-856
Poistot ja arvonalentumiset	-57	-110	-159	-214
Liiketoiminnan muut kulut	-246	-451	-644	-892
Siirrot vakuutuspalvelutulokseen	106	207	305	416
Liiketoiminnan kulut	-407	-781	-1 115	-1 545
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-46	-96	-147	-198
Liikevoitto (-tappio)	174	402	766	1 120
Tulos ennen veroja	174	402	766	1 120
Tuloverot	-25	-72	-142	-213
Kauden tulos	148	330	624	907

Solvenssi II -vakavaraisuuslaskennan ja IFRS 17 -arvostamisen erot

IFRS 17 muuttaa vakuutus sopimusten arvostamisen niiden sopimusten osalta, joihin standardia sovelletaan. Arvostaminen on markkinaehtoista ja lähellä Solvenssi II:n mukaisen vakavaraisuuslaskennan arvostamista. Pohjalla on pääosin samat vakuutus sopimusten kassavirrat kuin vakavaraisuuslaskennassa. Nämä kassavirrat diskontataan riskittömällä korolla ja likviditeettipreemiolla. Riskitön korko on sama kuin vakavaraisuuslaskennan riskitön korko ja likviditeettipremio vastaa vakavaraisuuslaskennan volatiliiteettikorjausta, mutta sen suuruus määritellään ryhmän vakuutusyhtiöiden vakuutus sopimusvelan luonteen ja sijoitusuniversumin perusteella. Vakuutus sopimusten arvoon lisätään Cost-of-capital -menetelmällä laskettu riskioikaisu, joka käsitteellisesti vastaa vakavaraisuuslaskennan riskimarginaalia, mutta se on laskettu yhtiön omilla parametreilla. IFRS 17 -vakuutus sopimusvelan osana varataan palvelumarginaali, joka jaksottaa vakuutus sopimusten voitot vakuutuskaudelle. Vakavaraisuuslaskennassa palvelumarginaalia vastaavaa erää ei vähennetä omasta varallisuudesta, vaan vakuutus sopimusten voitto kasvattaa omaa varallisuutta heti sopimuksen ensimmäisellä arvostamishetkellä. IFRS 17 -vakuutus sopimusten hankintakuluista aktivoidaan taseen varoihin se osuus, jonka katsotaan kohdistuvan tuleviin vuosikohortteihin. Solvenssi II:n omista varoista taas ei huomioida aktivoituja hankintakuluja.

3. Vuoden 2023 tulos- ja tasekaavamuutokset

OP Ryhmä muutti virallista tilinpäätöksen tulos- ja tasekaavaa 1.1.2023 alkaen. Muutokset on tehty takautuvasti myös vuodelle 2022. Tuloslaskelman tuotot esitetään ilman etumerkkiä ja kulut esitetään miinusmerkkisinä. Keskeiset muutokset tulos- ja tasekaavassa ovat seuraavat:

- a) Tuotot ja Kulut yhteensä rivit poistuivat, koska IFRS 17 -standardin voimaantulon 1.1.2023 jälkeen vakuutustoiminnan tuottoja ja kuluja (esimerkiksi henkilöstökulut) esitetään rivillä vakuutuspalvelutulos.
- b) Korkokatteen (korkotuotot ja korkokulut) ja Nettopalkkiotuottojen (palkkiotuotot ja palkkiokulut) alarivit esitetään eriteltyinä.
- c) Saamisten arvonalentumiset siirrettiin tuloslaskelman lopusta korkokatteen jälkeen liiketoiminnan eriin.
- d) Uudet IFRS 17 -standardin mukaiset erät Vakuutuspalvelutulos ja Vakuutuksen nettorahoitustuotot lisättiin tuloslaskelmaan. Entinen vakuutustoiminnan rivi Vakuutuskate poistui.
- e) Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot esitetään omana rivinään erillään Sijoitustoiminnan nettotuotoista. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot sisältävät ainoastaan pankkitoiminnan ja ryhmätoimintojen erät. Sijoitustoiminnan nettotuotot sisältävät käypään arvoon laajan tuloksen kautta kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot, käypään arvoon tuloksen kautta kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot, sijoituskiinteistöjen nettotuotot, jaksotettuun hankintamenoon kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot, osakkuus- ja yhteisyrityksen tuloksen sekä IFRS 9 -standardin mukaisesti kirjattavien henkivakuutuksen sijoitussopimusvelkojen nettotuotot.
- f) Liiketoiminnan kuluerät Henkilöstökulut, Poistot ja arvonalentumiset ja Liiketoiminnan muut kulut esitetään pääosin kuten aiemmin, osoittaen OP Ryhmän kulut yhteensä, mutta näiden erien jälkeen on lisätty erä Siirrot vakuutuspalvelutulokseen, joka kertoo, paljonko näistä kuluista esitetään Vakuutuspalvelutuloksessa.
- g) OP-bonukset omistaja-asiakkaille ei sisällä enää IFRS17 -standardin mukaisesti arvostettavien vakuutus sopimusten OP-bonuksia, koska ne esitetään vakuutuspalvelutuloksessa.
- h) Uutena rivinä tuloslaskelmalla esitetään liikevoitto.
- i) Taseessa esitetään IFRS 17 -standardin mukaiset uudet tase-erät Vakuutus sopimusvarat, Jälleenvakuutus sopimusvarat, Vakuutus sopimusvelat ja Jälleenvakuutus sopimusvelat.
- j) Taseen erässä Sijoitussopimusvelat esitetään henkivakuutuksen IFRS 9 -standardin mukaisesti arvostettavat sijoitussopimukset.

Tuloslaskelma

	Selitys kaavamuutoksesta:
Korkotuotot	b) Uusi erittelyrivi
Korkokulut	b) Uusi erittelyrivi
Korkokate	Ei muutosta
Saamisten arvonalentumiset	c) Vaihdettu kaavassa paikkaa
Palkkiotuotot	b) Uusi erittelyrivi
Palkkiokulut	b) Uusi erittelyrivi
Nettopalkkiotuotot	Ei muutosta
Vakuutusmaksutuotot	d) Uusi IFRS 17 -standardin mukainen rivi
Vakuutuspalvelukulut	d) Uusi IFRS 17 -standardin mukainen rivi
Jälleenvakuutussopimusten nettotuotot	d) Uusi IFRS 17 -standardin mukainen rivi
Vakuutuspalvelutulos	d) Uusi IFRS 17 -standardin mukainen rivi
Vakuutuksen nettorahoitustuotot (+) /-kulut (-)	d) Uusi IFRS 17 -standardin mukainen rivi
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot	e) Uusi rivi
Sijoitustoiminnan nettotuotot	e) Erän sisältö on muuttunut
Liiketoiminnan muut tuotot	Ei muutosta
Henkilöstökulut	Ei muutosta
Poistot ja arvonalentumiset	Ei muutosta
Liiketoiminnan muut kulut	Ei muutosta
Siirrot vakuutuspalvelutulokseen	f) Uusi IFRS 17 -standardin käyttöönottoon liittyvä rivi
Liiketoiminnan kulut	f) Uusi IFRS 17 -käyttöönottoon liittyvä rivi
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	g) Erän sisältö on muuttunut
Liikevoitto (-tappio)	h) Uusi rivi
Tulos ennen veroja	Ei muutosta
Tuloverot	Ei muutosta
Kauden tulos	Ei muutosta

Tase

	Selitys kaavamuutoksesta:
Käteiset varat	Ei muutosta
Saamiset luottolaitoksilta	Ei muutosta
Saamiset asiakkailta	Ei muutosta
Johdannaissopimukset	Ei muutosta
Sijoitusomaisuus	Ei muutosta
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	Ei muutosta
Vakuutusopimusvarat	i) Uusi IFRS 17 -standardin mukainen rivi
Jälleenvakuutusopimusvarat	i) Uusi IFRS 17 -standardin mukainen rivi
Aineettomat hyödykkeet	Ei muutosta
Aineelliset hyödykkeet	Ei muutosta
Muut varat	Ei muutosta
Versaamiset	Ei muutosta
Varat yhteensä	Ei muutosta
Velat luottolaitoksille	Ei muutosta
Velat asiakkaille	Ei muutosta
Johdannaissopimukset	Ei muutosta
Vakuutusopimusvelat	i) Uusi IFRS 17 -standardin mukainen rivi
Jälleenvakuutusopimusvelat	i) Uusi IFRS 17 -standardin mukainen rivi
Velat sijoitusopimuksista	j) Uusi IFRS 17 -standardin mukainen rivi
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	Ei muutosta
Varaukset ja muut velat	Ei muutosta
Verovelat	Ei muutosta
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	Ei muutosta
Velat yhteensä	Ei muutosta
Oma pääoma	Ei muutosta
Osuuspääoma	Ei muutosta
Jäsenosuudet	Ei muutosta
Tuotto-osuudet	Ei muutosta
Käyvän arvon rahasto	Ei muutosta
Muut rahastot	Ei muutosta
Kertyneet voittovarot	Ei muutosta
Määräysvallattomien omistajien osuus	Ei muutosta
Oma pääoma yhteensä	Ei muutosta
Velat ja oma pääoma yhteensä	Ei muutosta

Liite 2. Segmenttiraportointi

Segmenttikohtaiset tiedot

Tulos tammi-syyskuu 2023, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Ryhmä- toiminnot	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Korkotuotot	2 637	355	1	1 709	-912	3 790
Korkokulut	-1 019	86	-1	-1 723	946	-1 711
Korkokate	1 619	441	0	-13	33	2 079
josta sisäiset nettotulokset ennen veroja	0	-264		265		0
Saamisten arvonalentumiset	-107	-63		0	0	-170
Palkkiotuotot	560	293	60	16	-141	788
Palkkiokulut	-36	-131	-23	-17	103	-103
Nettopalkkiotuotot	524	163	37	-1	-38	685
Vakuutusmaksutuotot			1 466			1 466
Vakuutuspalvelukulut			-1 369			-1 369
Jälleenvakuutus sopimusten nettotuotot			-38			-38
Vakuutuspalvelutulot			58			58
Vakuutukseen liittyvät nettorahoitustuotot (+)/-kulut (-)			-89			-89
Jälleenvakuutuksiin liittyvät nettorahoitustuotot (+)/-kulut (-)			-13			-13
Vakuutuksen nettorahoitustuotot (+)/-kulut (-)			-102			-102
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot	2	43	0	12	-32	24
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-11	0	343	5	34	371
Liiketoiminnan muut tuotot	42	17	4	536	-571	28
Henkilöstökulut	-365	-76	-124	-168	31	-702
Poistot ja arvonalentumiset	-34	-3	-37	-64	1	-137
Liiketoiminnan muut kulut	-591	-182	-220	-309	576	-725
Siirrot vakuutuspalvelutulokseen			348			348
Liiketoiminnan kulut	-990	-260	-33	-541	608	-1 216
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-160	-20	-9		0	-188
Liikevoitto (- tappio)	919	321	298	-2	34	1 570
Tulos ennen veroja	919	321	298	-2	34	1 570

Sisäisten erien eliminoinnista aiheutuva käyvän arvon suojauslaskennan laskennallinen tehottomuus esitetään konsernieliminoinneissa.

Tulos tammi-syyskuu 2022, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Ryhmä- toiminnot	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Korkotuotot	797	338	1	1	-67	1 070
Korkokulut	-5	-4	-1	-22	85	52
Korkokate	792	334	-1	-21	18	1 122
josta sisäiset nettotulokset ennen veroja		-20		20		
Saamisten arvonalentumiset	-54	-16	0	0	0	-70
Palkkiotuotot	613	297	62	10	-174	809
Palkkiokulut	-30	-172	-25	-11	138	-100
Nettopalkkiotuotot	583	124	37	-1	-35	709
Vakuutusmaksutuotot			1 407		0	1 407
Vakuutuspalvelukulut			-1 463		0	-1 463
Jälleenvakuutus sopimusten nettotuotot			134		0	134
Vakuutuspalvelutulot			77		0	77
Vakuutukseen liittyvät nettorahoitustuotot (+)/-kulut (-)			2 223		0	2 223
Jälleenvakuutuksiin liittyvät nettorahoitustuotot (+)/-kulut (-)			-3			-3
Vakuutuksen nettorahoitustuotot (+)/-kulut (-)			2 219			2 219
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot	2	14	-2	-13	-64	-62
Sijoitustoiminnan nettotuotot	11	3	-2 173	11	128	-2 019
Liiketoiminnan muut tuotot	28	14	31	495	-517	52
Henkilöstökulut	-332	-66	-107	-142	30	-617
Poistot ja arvonalentumiset	-36	-7	-39	-79	1	-159
Liiketoiminnan muut kulut	-535	-166	-195	-268	519	-644
Siirrot vakuutuspalvelutulokseen			305			305
Liiketoiminnan kulut	-902	-239	-36	-489	551	-1 115
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-125	-15	-7		0	-147
Liikevoitto (- tappio)	335	220	147	-16	80	766
Tulos ennen veroja	335	220	147	-16	80	766

Yrityspankin ja Vähittäispankin välisten johdannaissopimusten markkinamuutoksista johtuva arvonmuutos eliminoidaan konsernissa.

Tase 30.9.2023, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Ryhmä- toiminnot	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Käteiset varat	45	128		15 124	0	15 297
Saamiset luottolaitoksilta	24 178	258	488	14 233	-38 069	1 087
Saamiset asiakkailta	69 713	28 018	0	-69	-340	97 323
Johdannaissopimukset	1 270	5 724	63	305	-3 251	4 111
Sijoitusomaisuus	480	510	9 190	15 487	-4 819	20 848
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat			11 906			11 906
Jälleenvakuutusopimusvarat			259			259
Aineettomat hyödykkeet	21	179	661	199	62	1 121
Aineelliset hyödykkeet	282	3	7	144	-4	432
Muut varat	1 180	957	736	340	-630	2 584
Verosaamiset	137	3	161	46	42	389
Varat yhteensä	97 306	35 779	23 472	45 809	-47 009	155 358
Velat luottolaitoksille	11 739	744	64	24 334	-36 795	85
Velat asiakkaille	60 824	11 313		3 227	-1 343	74 020
Johdannaissopimukset	1 722	5 395	48	449	-3 300	4 314
Vakuutusopimusvelat			11 289			11 289
Jälleenvakuutusopimusvelat			0			0
Velat sijoitusopimuksista			7 505			7 505
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	12 721	2 313		20 507	-651	34 890
Varaukset ja muut velat	1 452	2 779	498	596	-544	4 780
Verovelat	605	3	352	405	7	1 373
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0	0	380	1 381	-380	1 381
Velat yhteensä	89 063	22 546	20 137	50 900	-43 006	139 639
Oma pääoma						15 719
Tase 31.12.2022, milj. €						
	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Ryhmä- toiminnot	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Käteiset varat	52	154	0	34 797	0	35 004
Saamiset luottolaitoksilta	29 713	310	904	13 173	-43 301	798
Saamiset asiakkailta	70 729	27 803		383	-369	98 546
Johdannaissopimukset	1 266	5 612	76	169	-3 007	4 117
Sijoitusomaisuus	537	298	8 702	20 485	-9 280	20 742
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat			11 597			11 597
Jälleenvakuutusopimusvarat			245		0	245
Aineettomat hyödykkeet	23	181	717	202	29	1 153
Aineelliset hyödykkeet	285	4	2	136	-4	423
Muut varat	635	1 756	762	-493	-259	2 401
Verosaamiset	137	3	456	24	44	664
Varat	103 378	36 120	23 462	68 877	-56 146	175 691
Velat luottolaitoksille	11 615	-36	65	42 621	-41 965	12 301
Velat asiakkaille	63 951	14 043		4 876	-1 402	81 468
Johdannaissopimukset	1 667	5 295	60	443	-3 033	4 432
Vakuutusopimusvelat			11 446		0	11 446
Jälleenvakuutusopimusvelat			2			2
Velat sijoitusopimuksista			7 211			7 211
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	16 941	1 672		23 537	-4 711	37 438
Varaukset ja muut velat	846	891	347	1 954	-221	3 818
Verovelat	514	2	631	372	4	1 522
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0	-51	380	1 435	-380	1 384
Velat	95 535	21 816	20 142	75 239	-51 709	161 023
Oma pääoma						14 668

Liite 3. Korkokate

Milj. €	1-9/2023	1-9/2022	7-9/2023	7-9/2022
Korkotuotot				
Saamiset luottolaitoksilta	481	11	154	10
Saamiset asiakkailta				
Lainat	2 775	1 037	1 094	395
Rahoitusleasingsaamiset	62	22	24	8
Suojauslaskennan arvostuserät	-981	-1 677	-22	-625
Yhteensä	1 856	-618	1 097	-222
Saamistodistukset				
Arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti	0	9	0	9
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	93	43	36	18
Jaksotettu hankintameno	3	0	1	0
Suojauslaskennan arvostuserät	58	-1 446	-21	-513
Yhteensä	155	-1 394	16	-487
Johdannaissopimukset				
Käyvän arvon suojaus	358	-156	160	-81
Rahavirran suojaus	878	3 144	13	1 157
Muut		0		0
Yhteensä	1 235	2 989	173	1 077
Velat luottolaitoksille				
Korot	0	46	0	9
Velat asiakkaille				
Negatiiviset korot	3	24	1	2
Muut	60	13	22	4
Yhteensä	3 790	1 070	1 463	395
Korkokulut				
Velat luottolaitoksille				
Korkokulut veloista luottolaitoksille	-76	3	3	1
Suojauslaskennan arvostuserät	-60	977	-11	406
Yhteensä	-136	981	-8	406
Velat asiakkaille	-558	49	-232	49
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat				
Korkokulut yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	-476	-98	-176	-47
Suojauslaskennan arvostuserät	-81	2 370	-49	829
Yhteensä	-556	2 272	-224	782
Velat, joilla on huonompi etuoikeus				
Muut	-28	-26	-10	-8
Suojauslaskennan arvostuserät	-14	78	-10	33
Yhteensä	-41	51	-19	26
Johdannaissopimukset				
Käyvän arvon suojaus	-415	-3 246	-194	-1 211
Muut	56	24	20	11
Yhteensä	-360	-3 222	-175	-1 200
Saamiset luottolaitoksilta				
Negatiiviset korot	0	-73		-8
Muut	-59	-5	-24	-2
Yhteensä	-1 711	52	-683	52
Korkokate yhteensä	2 079	1 122	780	447

Liite 4. Saamisten arvonalentumiset

Milj. €	1-9/2023	1-9/2022	7-9/2023	7-9/2022
Luotto- ja takaustappioiden poistetut saamiset	-54	-93	-15	-49
Palautukset poistetuista saamisista	12	11	4	4
Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) saamisista asiakkailta ja taseen ulkopuolisista eristä	-128	12	-61	75
Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) saamistodistuksista	0	-1	0	0
Saamisten arvonalentumiset yhteensä	-170	-70	-72	30

Luottoriskille alttina olevat vastuut ja niiden tappiota koskeva vähennyserä

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut arvonalentumisvalheittain 30.9.2023

Alla olevissa taulukoissa on kuvattu odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvia vastuuta. Vastuun käsitettä on tarkennettu Q3/2023. Aiemmin taseen ulkopuolisen vastuun määränä on käytetty nimellisarvoa. Tarkennetussa esittämistavassa taseen ulkopuolinen vastuu esitetään luottovasta-arvokertoimella ("CCF-kerroin") oikaistuna, mitä käytetään myös odotettavissa olevan luottotappion laskennassa. Lisäksi vastuun määrästä on poistettu opintoluotot, joihin ei liity luottoriskiä eikä niille täten lasketa odotettavissa olevia luottotappioita (Expected Credit Loss, ECL). Vertailutiedot on muutettu vastaavasti.

Vastuut	Valhe 1		Valhe 2		Valhe 3	
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet	Yhteensä		Vastuut yhteensä
Milj. €						
Saamiset aslakkailta (brutto)						
Vähittäispankki	57 885	9 499	41	9 540	2 241	69 666
Yrityspankki	25 447	3 517	162	3 679	633	29 760
Saamiset aslakkailta yhteensä	83 332	13 016	203	13 220	2 874	99 426
Taseen ulkopuoliset nostovarot ja llimilit						
Vähittäispankki	1 978	257	1	259	9	2 246
Yrityspankki	2 834	339	0	340	5	3 178
Nostovarot ja llimilit yhteensä	4 811	597	2	598	14	5 424
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Vähittäispankki	738	38		38	15	791
Yrityspankki	2 703	222		222	25	2 950
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	3 441	260		260	39	3 740
Saamistodistukset*						
Ryhmätoiminnot	12 455	78		78	3	12 536
Saamistodistukset yhteensä	12 455	78	0	78	3	12 536
Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut yhteensä	104 040	13 951	205	14 156	2 931	121 126

* Vakuutusliiketoimintaan liittyvät saamistodistukset on 1.1.2022 alkaen IFRS 17 -standardin käyttöönoton yhteydessä arvostettu käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattaviin joten odotettavissa olevaa luottotappiota ei enää lasketa. Vertailuvuoden tiedot on muutettu vastaavasti.

Tappiota koskeva vähennyserä arvonalentumisvalheittain 30.9.2023

Taseessa olevat vastuut sekä taseen ulkopuoliset nostovarot ja llimilit*	Valhe 1		Valhe 2		Valhe 3	
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet	Yhteensä		Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä
Milj. €						
Saamiset aslakkailta						
Vähittäispankki	-22	-131	-1	-132	-388	-542
Yrityspankki	-32	-58	-7	-65	-187	-284
Saamiset aslakkailta yhteensä	-54	-188	-9	-197	-574	-826
Taseen ulkopuoliset sitoumukset**						
Vähittäispankki	-1	-2		-2	-3	-5
Yrityspankki	-3	-8		-8	-21	-32
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	-3	-10	0	-10	-24	-37
Saamistodistukset***						
Ryhmätoiminnot	-1	-1		-1	0	-2
Saamistodistukset yhteensä	-1	-1	0	-1	0	-2
Yhteensä	-59	-199	-9	-208	-598	-865

* Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan yhtenä summana vähentämään tase-erää.

** Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan tase-erään varaukset ja muut velat.

*** Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan käyvän arvon rahastoon muun laajan tuloksen eriin.

Vakuutusliiketoimintaan liittyvät saamistodistukset on 1.1.2022 alkaen IFRS 17 -standardin käyttöönoton yhteydessä arvostettu käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattaviin joten odotettavissa olevaa luottotappiota ei enää lasketa. Vertailuvuoden tiedot on muutettu vastaavasti.

Alla olevassa taulukossa esitetään yhteenveto tappiota koskevasta vähennyserästä suhteessa vastuun määrään arvonalentumisvaiheittain. Kattavuusasteella kuvataan tappiota koskevan vähennyserän suhteellista osuutta vastuun määrästä.

Yhteenveto ja tunnusluvut 30.9.2023	Valhe 1		Valhe 2		Valhe 3	
		Muut kuin yll 30 pv erääntyneet	Yll 30 pv erääntyneet	Yhteensä		Yhteensä
Saamiset asialkallita; taseen erät ja taseen ulkopuolliset erät						
Vahittäispankki	60 601	9 795	42	9 837	2 265	72 702
Yrityspankki	30 984	4 078	163	4 241	663	35 887
Tappiota koskeva vähennyserä						
Vahittäispankki	-23	-133	-1	-134	-390	-548
Yrityspankki	-35	-66	-7	-73	-208	-315
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Vahittäispankki	-0,04 %	-1,35 %	-3,50 %	-1,36 %	-17,24 %	-0,75 %
Yrityspankki	-0,11 %	-1,61 %	-4,39 %	-1,72 %	-31,31 %	-0,88 %
Saamiset asialkallita; taseen erät ja taseen ulkopuolliset erät yhteensä	91 585	13 873	205	14 078	2 927	108 590
Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä	-58	-198	-9	-207	-598	-863
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,06 %	-1,43 %	-4,21 %	-1,47 %	-20,43 %	-0,79 %
Saamistodistukset kirjanpitoarvo						
Ryhmätoiminnot	12 455	78		78	3	12 536
Tappiota koskeva vähennyserä						
Ryhmätoiminnot	-1	-1		-1	-0	-2
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Ryhmätoiminnot	-0,01 %	-1,13 %		-1,13 %		-0,02 %
Saamistodistukset yhteensä	12 455	78		78	3	12 536
Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä	-1	-1	0	-1	0	-2
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,01 %	-1,13 %		-1,13 %	-11,11 %	-0,02 %

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan pilriin kuuluvat vastuut arvonalentumisvaiheittain 31.12.2022

Vastuut	Valhe 1		Valhe 2		Valhe 3	
		Muut kuin yll 30 pv erääntyneet	Yll 30 pv erääntyneet	Yhteensä		Vastuut yhteensä
Milj. €						
Saamiset asialkallita (brutto)						
Vahittäispankki	60 769	7 933	49	7 982	2 041	70 791
Yrityspankki	26 623	2 518	109	2 627	452	29 703
Saamiset asialkallita yhteensä	87 391	10 451	158	10 609	2 493	100 494
Taseen ulkopuolliset nostovarot ja lllmit						
Vahittäispankki	2 836	155	0	155	5	2 996
Yrityspankki	3 139	129	2	130	6	3 275
Nostovarot ja lllmit yhteensä	5 975	284	2	286	11	6 272
Muut taseen ulkopuolliset sitoumukset						
Vahittäispankki	413	26		26	12	451
Yrityspankki	2 706	176		176	33	2 915
Muut taseen ulkopuolliset sitoumukset yhteensä	3 119	202		202	45	3 366
Saamistodistukset						
Ryhmätoiminnot	12 982	73		73		13 055
Saamistodistukset yhteensä	12 982	73		73		13 055
Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan pilriin kuuluvat vastuut yhteensä	109 468	11 010	160	11 170	2 549	123 187

Tapplota koskeva vähennyserä arvonalentumisvalheittain 31.12.2022

Taseessa olevat vastuut sekä taseen ulkopuoliset nostovarot ja lllmitit*	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Tapplota koskeva vähennyserä yhteensä
		Muut kuin yll 30 pv erääntyneet	Yll 30 pv erääntyneet			
Milj. €						
Saamiset aslakkailta						
Vahittäispankki	-18	-78	-1	-79	-363	-461
Yrityspankki	-30	-23	-5	-28	-182	-240
Saamiset aslakkailta yhteensä	-48	-101	-6	-108	-546	-701
Taseen ulkopuoliset sitoumukset**						
Vahittäispankki	-1	-1		-1	-2	-4
Yrityspankki	-3	-2		-2	-24	-29
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	-4	-3		-3	-26	-32
Saamistodistukset***						
Ryhmätoiminnot	-1	-1		-1		-2
Saamistodistukset yhteensä	-1	-1		-1		-2
Yhteensä	-53	-105	-6	-111	-572	-736

* Tapplota koskeva vähennyserä kirjataan yhtenä summana vähentämään tase-erää.

** Tapplota koskeva vähennyserä kirjataan tase-erään varaukset ja muut velat.

*** Tapplota koskeva vähennyserä kirjataan käyvän arvon rahastoon muun laajan tuloksen eriin.

Alla olevassa taulukossa esitetään yhteenveto tapplota koskevasta vähennyserästä suhteessa vastuun määrään arvonalentumisvaiheittain. Kattavuusasteella kuvataan tapplota koskevan vähennyserän suhteellista osuutta vastuun määrästä.

Yhteenveto ja tunnusluvut 31.12.2022	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Yhteensä
		Muut kuin yll 30 pv erääntyneet	Yll 30 pv erääntyneet			
Saamiset aslakkailta; taseen ja taseen ulkopuoliset erät						
Vahittäispankki	64 018	8 114	49	8 163	2 058	74 239
Yrityspankki	32 468	2 823	111	2 934	491	35 892
Tapplota koskeva vähennyserä						
Vahittäispankki	-19	-79	-1	-80	-366	-460
Yrityspankki	-33	-25	-5	-30	-206	-274
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Vahittäispankki	-0,03 %	-0,98 %	-2,04 %	-0,98 %	-17,77 %	-0,62 %
Yrityspankki	-0,10 %	-0,87 %	-4,73 %	-1,02 %	-42,00 %	-0,76 %
Saamiset aslakkailta; taseen ja taseen ulkopuoliset erät yhteensä	96 485	10 937	160	11 097	2 549	110 131
Tapplota koskeva vähennyserä yhteensä	-52	-104	-6	-110	-572	-734
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,05 %	-0,95 %	-3,90 %	-0,99 %	-22,44 %	-0,67 %
Saamistodistukset kirjanpitoarvo						
Ryhmätoiminnot	12 982	73		73		13 055
Tapplota koskeva vähennyserä						
Ryhmätoiminnot	-1	-1		-1		-2
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Ryhmätoiminnot	-0,01 %	-1,18 %		-1,18 %		-0,02 %
Saamistodistukset yhteensä	12 982	73		73		13 055
Tapplota koskeva vähennyserä yhteensä	-1	-1		-1		-2
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,01 %	-1,18 %		-1,18 %		-0,02 %

Alla olevassa taulukossa esitetään odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvien vastuiden muutos arvonalentumisvaiheittain 1-9/2023 aikana seuraavien tekijöiden vaikutuksesta:

Saamiset aslakkailta ja taseen ulkopuoliset erät, milj. €	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
Saamiset aslakkailta; taseen erät ja taseen ulkopuoliset erät 1.1.2023	96 485	11 097	2 549	110 131
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2, ml. lyhennykset	-6 926	6 638		-288
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3, ml. lyhennykset	-555		543	-13
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1, ml. lyhennykset	2 885	-3 053		-167
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3, ml. lyhennykset		-572	524	-48
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1, ml. lyhennykset	52		-71	-19
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2, ml. lyhennykset		236	-259	-23
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	11 147	762	93	12 002
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-7 613	-802	-261	-8 676
Vaihe pysynyt samana, ml. lyhennykset	-3 890	-227	-131	-4 248
Lopulliseksi luottotappioksi kirjatut		0	-60	-61
Saamiset aslakkailta; taseen erät ja taseen ulkopuoliset erät 30.9.2023	91 585	14 078	2 927	108 590

Siirtoihin vaiheesta 1 vaiheeseen 2 sisältyy johdon harkintaan perustuvaan management overlay -varauksen kohdistuvien vastuiden, 1,3 miljardia euroa, siirto.

Alla olevassa taulukossa esitetään tappiota koskevan vähennyserän muutos arvonalentumisvaiheittain 1-9/2023 aikana.

Saamiset aslakkailta ja taseen ulkopuoliset erät, milj. €	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
	12 kk	Koko volmassa- oloalka	Koko volmassa- oloalka	
Tapplota koskeva vähennyserä 1.1.2023	52	110	572	734
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-8	102		94
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	-1		63	62
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	2	-15		-14
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		-9	53	44
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1		3	-30	-27
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2	2		-12	-10
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	9	14	25	48
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-9	-9	-54	-72
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	12	11	16	39
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennyksiin pienentymiset		0	-35	-35
Odotettavissa olevat luottotapplot, nettomuutos	6	97	26	129
Tapplota koskeva vähennyserä 30.9.2023	58	207	598	863
Odotettavissa olevat luottotapplot, nettomuutos 7-9/2023	5	18	38	61

Siirtoihin vaiheesta 1 vaiheeseen 2 sisältyy johdon harkintaan perustuvan management overlay -varauksen kasvua 25 miljoonaa euroa.

OP Ryhmä on lisännyt Q3/2023 (annualisoidun) maksukyvyttömyyden todennäköisyyden (Probability of Default, PD) yli kolminkertaisen kasvun uudeksi merkittävän luottoriskin lisääntymisen kriteeriksi vaihe 2 siirtoihin. Tämä aiheutti vajaan 400 M€ vastuiden siirron vaiheesta 1 vaiheeseen 2 ja 1,4 M€ lisäyksen odotettavissa olevien luottotappioiden määrään. Kriteerissa annualisoidun PD:n pitää kuitenkin olla yli 0.3%, joten tässä OP Ryhmä käyttää ensimmäistä kertaa IFRS 9 -standardissa mainittua ns. alhaisen luottoriskin oletamaa (low credit risk assumption).

OP Ryhmä on arvioinut Venäjän Ukrainaan kohdistuvan hyökkäyssodan aiheuttamia taloudellisia vaikutuksia asiakkaidensa luottoriskin ja siihen liittyvää Q1/2022 tehdyn johdon harkintaa sisältävän management overlay -varauksen jäljellä olevaa määrää 2 miljoonaa euroa. Varaus on purettu Q2/2023.

OP Ryhmä on arvioinut inflaation ja Euribor-korkojen nousun sekä asuntovakuuksien hinnan laskun vaikutuksia asuntoluottojen luottoriskin. Arviointi tehtiin stressitestinä, jossa mitattiin kotitalouksien kassavirtaa ja arvioitiin sen perusteella mahdollisia asiakkaita, joiden maksukyky on vaarantunut. Analyysin perusteella tehtiin Q4/2022 johdon harkintaan perustuva management overlay -varaus 42,4 miljoonaa euroa, jota on Q3/2023 alennettu 6,4 miljoonaa euroa inflaation vaikutuksen poistuttua stressitestistä. Lisäksi varaus on laajennettu kattamaan kaikki henkilöasiakkaiden vastuut.

Rakentamisen toimialaan tehtiin Q4/2022 OP Ryhmän analyysin perusteella 5,3 miljoonan euron management overlay -varaus. Analyysi päivitettiin Q2/2023 toimialan edelleen heikentyneiden näkymien johdosta. Analyysi tehtiin perusskenaarion (60 prosentin paino) ja heikon skenaarion (40 prosentin paino) stressitestinä oletuksilla, että liikevaihto laskee -20 prosenttia /-35 prosenttia, kannattavuus heikentyy -20 prosenttia /-40 prosenttia, omavaraisuaste laskee -10 prosenttia /-20 prosenttia, korkotaso on 4 prosenttia /6 prosenttia sekä uusien asuntojen hinnat ovat laskeneet -15 prosenttia /-30 prosenttia. Päivityksen perusteella varausta kasvatettiin 11,7 miljoonaa euroa 17,0 miljoonaa euroon. Varaus on pysynyt ennallaan Q3/2023.

Kiinteistötoimialaan tehtiin Q2/2023 27,2 miljoonan euron management overlay -varaus perustuen toimialan heikentyneisiin näkymiin. Analyysi tehtiin perusskenaarion (70 prosentin paino) ja heikon skenaarion (30 prosentin paino) stressitestinä oletuksilla, että liikevaihto kasvaa 3 prosenttia/0 prosenttia, kannattavuus heikentyy -5 prosenttia/-10 prosenttia, omavaraisuaste heikkenee -10 prosenttia/-20 prosenttia ja korkotaso on 4 prosenttia /6 prosenttia. Varaus on pysynyt ennallaan Q3/2023.

Lisäksi OP Ryhmä varautui Q4/2022 5 miljoonan euron management overlay -varauksella vuoden 2023 ensimmäisellä vuosipuoliskolla tehtävään takautuvaan kantakorjaukseen lainanhoitojoustoihin liittyen. Varaus on purettu Q2/2023 koska kantakorjaus on viety järjestelmiin ja automaattisen ECL-laskennan piiriin.

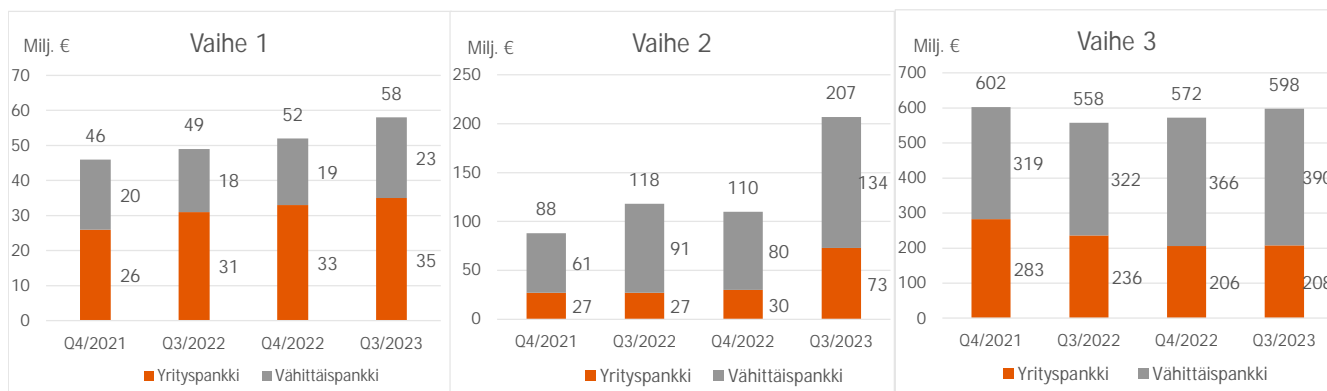
Vuoden 2021 lopussa OP Ryhmä teki 34 miljoonan euron ECL-lisävarauksen liikekiinteistövuokauksellisiin saataviin. Varauksella ennakoitiin riskillisempien liikekiinteistöjen vakuusarvioinnin päivityksestä aiheutuvaa ECL:n kasvua ja todennäköisiä maksukyvyttömyyksiä. Varausta on jäljellä Q3/2023 11 miljoonaa euroa.

Seuraavassa taulukossa esitetään tappiota koskeva vähennyserä ennen harkinnanvaraisia management overlay -varauksia, edellä kuvatut management overlay varaukset ja raportoidun tappiota koskeva vähennyserän yhteismäärä.

	Vähittäis-pankki	Yrityspankki	Yhteensä
Tapplota koskeva vähennyserä 30.9.2023			
Tapplota koskeva vähennyserä ennen harkinnanvaraisia varauksia	470	302	772
Harkinnanvaraiset management overlay -varaukset			
Venäjä-Ukraina sota			
Henkilöasiakkaat inflaatio, korkotaso ja vakuuksien arvo	35	1	36
Rakentaminen toimiala	11	6	17
Kiinteistötoimiala	21	6	27
Liikekiinteistövakuudellisten luottojen vakuusarvostus	11		11
Harkinnanvaraiset management overlay -varaukset yhteensä	78	13	91
Raportoitu tapplota koskeva vähennyserä	548	315	863

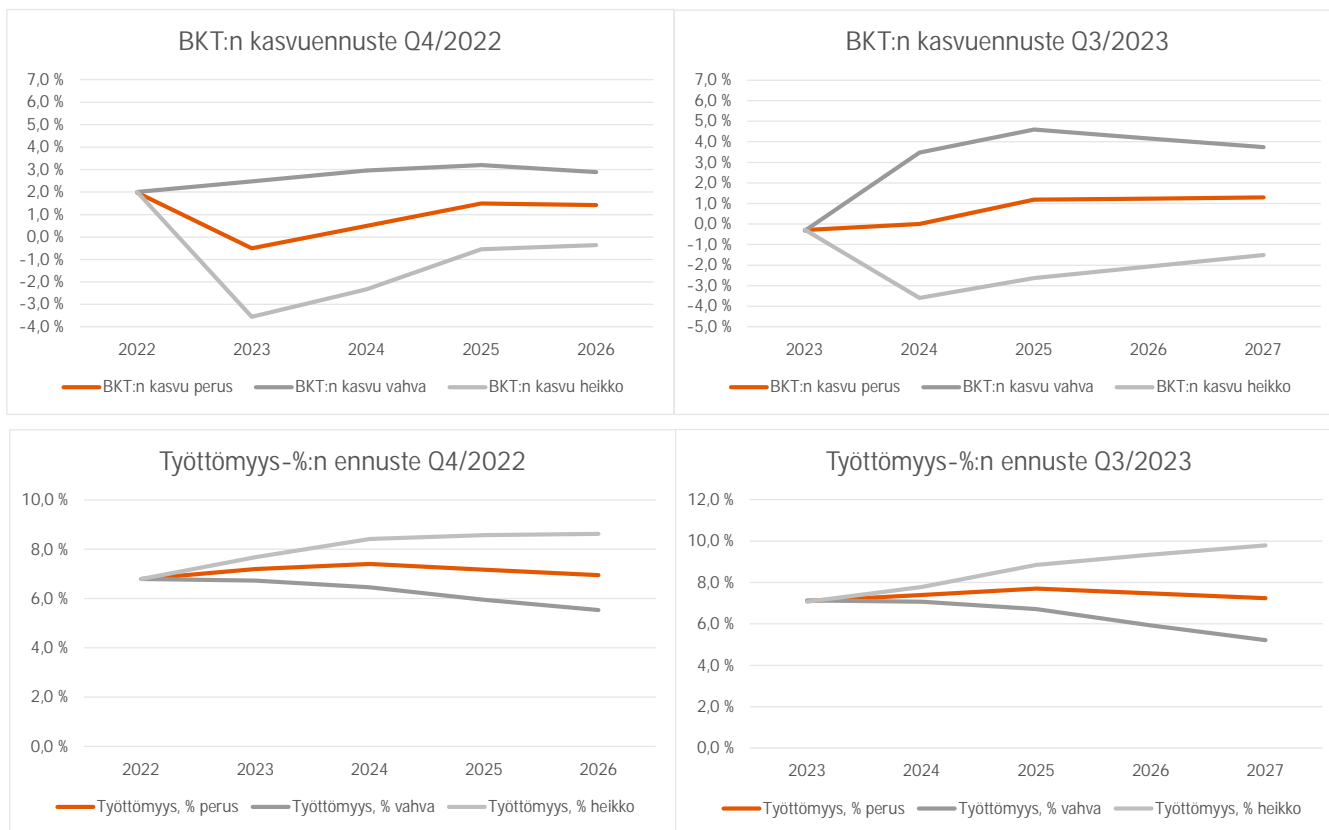
	Vähittäis-pankki	Yrityspankki	Yhteensä
Tapplota koskeva vähennyserä 31.12.2022			
Tapplota koskeva vähennyserä ennen harkinnanvaraisia varauksia	401	267	668
Harkinnanvaraiset management overlay -varaukset			
Venäjä-Ukraina sota	2		2
Sähkön hinta, korkotaso ja vakuuksien arvo	42		42
Rakentaminen toimiala	3	3	5
Lainanhoitojoustojen tuleva takautuva korjaus	5		5
Liikekiinteistövakuudellisten luottojen vakuusarvostus	11		11
Harkinnanvaraiset management overlay -varaukset yhteensä	63	3	66
Raportoitu tapplota koskeva vähennyserä	465	269	734

Seuraavissa kaavioissa havainnollistetaan asiakkasmaamisten odotettavissa olevien luottotappioiden kehitystä arvonalentumisvaiheittain viime vuosina.



ECL-laskennassa makroekonomiset tekijät päivitetään kvartaaleittain. ECL lasketaan kolmen eri skenaarion painotettuna keskiarvona. Skenaaripainot ovat olleet normaalilla tasolla eli heikko 20 %, perus 60 % ja vahva 20 %. Ensimmäisen vuosipuoliskon 2023 aikana makroekonomisten ennusteiden päivitys kasvatti hieman odotettavissa olevien luottotappioiden määrää.

Seuraavissa kaavioissa havainnollistetaan BKT:n ja työttömyysasteen ennusteiden muutosta.



Saamistodistukset, mlj. €

	Valhe 1 12 kk	Valhe 2 Koko volmassa- oloaika	Valhe 3 Koko volmassa- oloaika	Yhteensä
Tapplota koskeva vähennyserä 1.1.2023	2	0		1
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2		0	0	0
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3		0	0	0
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	0		0	
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	0	0	0	0
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset		0	0	
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)			0	
Odotettavissa olevat luottotapplit, nettomuutos		0	0	0
Tapplota koskeva vähennyserä 30.9.2023	1	0	0	1
Odotettavissa olevat luottotapplit, nettomuutos 7-9/2023	0	0	0	0

Alla olevassa taulukossa esitetään odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvien vastuiden muutos arvonalentumisvaiheittain vuoden 2022 aikana seuraavien tekijöiden vaikutuksesta:

	Valhe 1	Valhe 2	Valhe 3	Yhteensä
Saamiset aslakkailta ja taseen ulkopuoliset erät, mlj. €				
Saamiset aslakkailta; taseen erät ja taseen ulkopuoliset erät 1.1.2022	93 044	8 806	2 530	104 380
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2, ml. lyhennykset	-5 695	5 491		-203
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3, ml. lyhennykset	-376		339	-37
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1, ml. lyhennykset	2 684	-2 976		-292
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3, ml. lyhennykset		-536		-50
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1, ml. lyhennykset	49		-51	-2
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2, ml. lyhennykset		218	-247	-29
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	19 141	1 077	138	20 355
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-11 465	-890	-365	-12 720
Vaihe pysynyt samana, ml. lyhennykset	-896	-93	-171	-1 160
Luottotappioksi kirjatut	0	0	-110	-111
Saamiset aslakkailta; taseen erät ja taseen ulkopuoliset erät 31.12.2022	96 485	11 097	2 549	110 131

Alla olevassa taulukossa esitetään tappiota koskevan vähennyserän muutos arvonalentumisvaiheittain vuoden 2022 aikana.

Saamiset aslakkailta ja taseen ulkopuoliset erät, mlj. €

	Valhe 1 12 kk	Valhe 2 Koko volmassa- oloalka	Valhe 3 Koko volmassa- oloalka	Yhteensä
Tapplota koskeva vähennyserä 1.1.2022	46	89	603	737
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-5	38		33
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	-3		67	64
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	2	-18		-16
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		-12	57	45
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1		4	-23	-19
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2	1		-6	-6
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	17	14	30	61
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-8	-14	-92	-114
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	4	7	40	51
Arviointimetodiikan päivityksestä johtuvat muutokset (netto)				
Muutokset mallioletuksissa ja metodologiassa	0	2	5	7
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennystilin pienentymiset	0	0	-108	-108
Odotettavissa olevat luottotapplot, nettomuutos	6	21	-31	-3
Tapplota koskeva vähennyserä 31.12.2022	52	110	572	734

Saamistodistukset, mlj. €

	Valhe 1 12 kk	Valhe 2 Koko volmassa- oloalka	Valhe 3 Koko volmassa- oloalka	Yhteensä
Tapplota koskeva vähennyserä 31.12.2021	7	2	5	14
IFRS 17 -siirtymä 1.1.2022	-5	-2	-5	-12
Tapplota koskeva vähennyserä 1.1.2022	2	0	0	2
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	0	1		1
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3				
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1				
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3				
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	0	0		0
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	0	0		0
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	0	0		0
Odotettavissa olevat luottotapplot, nettomuutos	0	1	0	0
Tapplota koskeva vähennyserä 31.12.2022	2	0	0	1

Liite 5. Nettopalkkiotuotot

Tammi-syyskuu 2023, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Ryhmä- tolminnot	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä	7-9/2023
Palkkiotuotot							
Luotonanto	82	38		0	-1	120	34
Talletukset	17	2		0	0	19	6
Maksuliike	229	25		14	-14	254	85
Arvopapereiden välitys	5	13			-5	13	3
Arvopapereiden liikkeeseenlasku	0	4		0	0	4	0
Sijoitusrahastot	36	175	34		-35	210	67
Omaisuudenhoito	17	20		1	-10	28	10
Lainopilliset palvelut	17	0			0	17	5
Takaukset	8	9		0	0	17	6
Asunnonvälitys	47				0	47	16
Vakuutus sopimusten myyntipalkkiot	72		8		-49	31	8
Henkivakuutuksen kuormitustulo			18			18	6
Muut	30	7		1	-27	11	3
Yhteensä	560	293	60	16	-141	788	250
Palkkiokulut							
Luotonanto	0	-1		0	0	-1	0
Maksuliike	-24	-5	-1	-3	12	-21	-7
Arvopapereiden välitys		-3		0	0	-3	-1
Arvopapereiden liikkeeseen lasku	0	-3		0	0	-3	-1
Sijoitusrahastot		-80	0		36	-44	-15
Omaisuudenhoito		-6	0	-1		-7	-5
Takaukset		0				0	0
Vakuutus sopimusten myyntipalkkiot			-21		17	-4	-1
Muut	-12	-33	0	-13	38	-20	-6
Yhteensä	-36	-131	-23	-17	103	-103	-36
Nettopalkkiotuotot yhteensä	524	163	37	-1	-38	685	215
Tammi-syyskuu 2022, milj. €							
Palkkiotuotot							
Luotonanto	81	34		0	-1	115	36
Talletukset	16	2		0	0	19	7
Maksuliike	224	23		8	-9	245	86
Arvopapereiden välitys	6	18			-6	18	4
Arvopapereiden liikkeeseenlasku	0	4		0	0	4	1
Sijoitusrahastot	35	180	34	0	-35	215	82
Omaisuudenhoito	19	20		1	-10	30	7
Lainopilliset palvelut	21	0				21	6
Takaukset	9	10		0	0	19	6
Asunnonvälitys	56				0	56	18
Vakuutus sopimusten myyntipalkkiot	75		8		-45	38	-1
Henkivakuutuksen kuormitustulo			18			18	6
Muut	70	6	1	2	-68	12	3
Yhteensä	613	297	62	10	-174	809	263
Palkkiokulut							
Luotonanto	0	-1		0	1	0	0
Maksuliike	-23	-2	-1	-1	7	-20	-7
Arvopapereiden välitys		-3		0	0	-4	-1
Arvopapereiden liikkeeseen lasku	0	-2		0	2	0	0
Sijoitusrahastot		-83	0		35	-49	-16
Omaisuudenhoito		-7	0	-3	0	-10	-3
Takaukset		0				0	0
Vakuutus sopimusten myyntipalkkiot	4		-22		16	-2	-1
Muut	-11	-74	-2	-6	77	-16	-4
Yhteensä	-30	-172	-25	-11	138	-100	-33
Nettopalkkiotuotot yhteensä	583	124	37	-1	-35	709	230

Liite 6. Vakuutuspalvelutulos

Milj. €	1-9/2023	1-9/2022	7-9/2023	7-9/2022
Vahinkovakuutus				
Odotettavissa olevat korvaus- ja muut suoraan kohdistetut vakuutuspalvelukulut	971	954	338	333
Riskioikaisun muutokset (muut kuin rahoitusriskiä koskevat oikaisut)	8	15	3	6
Kaudella tuotettujen palveluiden palvelumarginaali	205	162	61	61
Vakuutusmaksuottojen hankinnasta aiheutuvien rahavirtojen tuloutus	90	92	32	32
Vakuutusmaksuottojen muut muutokset	13	18	10	5
Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksuotot GMM mallin mukaan yhteensä	1 287	1 241	444	436
Henkivakuutus				
Odotettavissa olevat korvaus- ja muut suoraan kohdistetut vakuutuspalvelukulut	90	85	29	28
Riskioikaisun muutokset (muut kuin rahoitusriskiä koskevat oikaisut)	7	11	2	3
Kaudella tuotettujen palveluiden palvelumarginaali	48	31	16	11
Vakuutusmaksuottojen hankinnasta aiheutuvien rahavirtojen tuloutus	9	16	4	9
Vakuutusmaksuottojen muut muutokset	5	4	-2	-2
Henkivakuutuksen vakuutusmaksuotot GMM mallin mukaan yhteensä	160	146	49	49
Odotettavissa olevat korvaus- ja muut suoraan kohdistetut vakuutuspalvelukulut	13	14	4	5
Riskioikaisun muutokset (muut kuin rahoitusriskiä koskevat oikaisut)	3	7	1	2
Kaudella tuotettujen palveluiden palvelumarginaali	4	4	1	1
Vakuutusmaksuottojen hankinnasta aiheutuvien rahavirtojen tuloutus	1	1	0	1
Vakuutusmaksuottojen muut muutokset	-2	-6	-1	-2
Henkivakuutuksen vakuutusmaksuotot VFA mallin mukaan yhteensä	19	20	6	7
Henkivakuutuksen vakuutusmaksuotot yhteensä	179	166	55	56
Vakuutusmaksuotot yhteensä	1 466	1 407	499	491
Vahinkovakuutus				
Toteutuneet korvaus- ja muut suoraan kohdistetut vakuutuspalvelukulut	-929	-1 089	-341	-429
Menneiden kausien palveluiden toteutuneista vakuutus tapahtumista aiheutuvat muutokset	-141	-77	-1	-11
Vakuutusmaksuottojen hankintakulut	-90	-92	-32	-32
Tappiollisten sopimusten tappiot ja peruutukset	-29	-10	-16	-1
Vahinkovakuutuksen vakuutuspalvelukulut GMM mallin mukaan yhteensä	-1 190	-1 268	-391	-473
Henkivakuutus				
Toteutuneet korvaus- ja muut suoraan kohdistetut vakuutuspalvelukulut	-102	-86	-31	-27
Menneiden kausien palveluiden toteutuneista vakuutus tapahtumista aiheutuvat muutokset	-2	-9	0	-4
Vakuutusmaksuottojen hankintakulut	-9	-16	-4	-9
Tappiollisten sopimusten tappiot ja peruutukset	-31	-62	-2	-37
Henkivakuutuspalvelukulut GMM mallin mukaan yhteensä	-144	-173	-36	-76
Toteutuneet korvaus- ja muut suoraan kohdistetut vakuutuspalvelukulut	-19	-15	-7	-6
Menneiden kausien palveluiden toteutuneista vakuutus tapahtumista aiheutuvat muutokset	0	-1	1	0
Vakuutusmaksuottojen hankintakulujen purku	-1	-1	0	0
Tappiollisten sopimusten tappiot ja peruutukset	-16	-4	-5	-15
Henkivakuutuksen vakuutuspalvelukulut VFA mallin mukaan yhteensä	-36	-22	-11	-21
Henkivakuutuksen vakuutuspalvelukulut yhteensä	-180	-195	-47	-97
Vakuutuspalvelukulut yhteensä	-1 369	-1 463	-438	-570
Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutusmaksuottojen nettotuotot	-34	137	-9	103
Henkivakuutuksen jälleenvakuutusmaksuottojen nettotuotot	-4	-3	-2	-3
Jälleenvakuutusmaksuottojen nettotuotot yhteensä	-38	134	-11	100
Vakuutuspalvelutulos	58	77	51	21

Liite 7. Vakuutuksen nettorahoituskulut

Milj. €	1-9/2023	1-9/2022	7-9/2023	7-9/2022
Vahinkovakuutus				
Vakuutusmaksuvelan diskonttauksen purkautuminen	-21	0	-10	0
Vak.sopimusten korkojen ja taloudellisten oletusten muutosten vaikutus	25	565	59	91
Vakuutusmaksuottojen valuuttakurssierot	0	-1	0	0
Vahinkovakuutuksen ensivakuutukseen liittyvät rahoitustuotot ja -kulut GMM yhteensä	4	564	49	91
Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutukseen liittyvät rahoitustuotot ja -kulut	-12	-11	-2	-5
Henkivakuutus				
Vakuutusmaksuvelan diskonttauksen purkautuminen	10	21	2	6
Vak.sopimusten korkojen ja taloudellisten oletusten muutosten vaikutus	-9	489	10	81
Henkivakuutuksen ensivakuutukseen liittyvät rahoitustuotot ja -kulut GMM yhteensä	1	511	12	87
Vakuutusmaksuottojen nettorahoituserät, riskin pienentäminen	34	348	42	72
Vak.sopimusten korkojen ja taloudellisten oletusten muutosten vaikutus	0	0	0	0
Vakuutusmaksuottojen perustana olevien erien käyvän arvon muutosten nettorahoituserät	-128	800	52	105
Henkivakuutuksen ensivakuutukseen liittyvät rahoitustuotot ja -kulut VFA yhteensä	-94	1 148	94	178
Henkivakuutuksen jälleenvakuutukseen liittyvät rahoitustuotot ja -kulut	-1	7	-1	7
Vakuutuksen nettorahoitustuotot (+)/-kulut (-)	-102	2 219	152	358

Liite 8. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat

Milj. €	1-9/2023	1-9/2022	7-9/2023	7-9/2022
Saamistodistukset				
Korkotuotot ja -kulut	18	3	2	1
Saamistodistusten arvostusvoitot ja -tappiot	-1	-25	0	-5
Yhteensä	17	-23	2	-4
Osakkeet ja osuudet				
Arvostusvoitot ja -tappiot	5	4	-1	0
Osingot ja voitto-osuudet	3	2	0	1
Yhteensä	8	6	0	1
Johdannaiset				
Korkotuotot ja -kulut	40	-12	11	-5
Arvostusvoitot ja -tappiot	-41	-33	-8	-6
Yhteensä	-1	-45	4	-12
Yhteensä	24	-62	6	-14

Liite 9. Sijoitustoiminnan nettotuotot

Milj. €	1-9/2023	1-9/2022	7-9/2023	7-9/2022
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien nettotuotot				
Saamistodistukset				
Korkotuotot				0
Myyntivoitot ja -tappiot	5	10	-1	1
Muut tuotot ja kulut		0		0
Yhteensä	5	10	-1	1

Käypään arvoon tulosvalkuttelusta kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot

Vakuutuslaitosten kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat

Milj. €	1-9/2023	1-9/2022	7-9/2023	7-9/2022
Johdannaiset				
Korkotuotot ja -kulut	-18	9	-8	2
Arvostusvoitot ja -tappiot	-37	-453	-69	-78
Yhteensä	-55	-444	-77	-76
Yhteensä	-55	-444	-77	-76

Rahoitusvarat, jotka on arvostettava käypään arvoon tulosvalkuttelusta

Osakkeet ja osuudet				
Arvostusvoitot ja -tappiot		-1		2
Osingot ja voitto-osuudet	0	3		-2
Yhteensä	0	2		0
Yhteensä	0	2		0

Rahoitusvarat, jotka on nimennomaisesti luokiteltu käypään arvoon tulosvalkuttelusta kirjattavaksi

Saamistodistukset				
Korkotuotot	100	77	34	26
Arvostusvoitot ja -tappiot	45	-784	-13	-181
Yhteensä	145	-707	21	-155
Osakkeet ja osuudet				
Arvostusvoitot ja -tappiot	104	-194	-8	-22
Osingot ja voitto-osuudet	34	71	9	17
Yhteensä	138	-123	0	-6
Johdannaiset				
Yhteensä	283	-831	21	-161
Tuotot sijoitussidonnaisten vakuutus- ja sijoitussopimusten kaatteenä olevista varoista				
Korkotuotot	24	-66	-41	-78
Arvostusvoitot ja -tappiot	339	-1 747	-75	-101
Yhteensä	363	-1 813	-116	-179

Nettotuotot rahoitusvarolista, jotka on nimennomaisesti luokiteltu käypään arvoon tulosvalkuttelusta yhteensä

Yhteensä käypään arvoon tulosvalkuttelusta kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot	591	-3 087	-171	-417
--	------------	---------------	-------------	-------------

Sijoituskiinteistöjen nettotuotot				
Vuokratuotot	40	39	13	13
Arvostusvoitot ja -tappiot	-8	15	-11	-5
Vastike- ja hoitokulut	-28	-28	-9	-9
Muut	0	0	0	0
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot yhteensä	4	26	-7	-1
Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavien nettotuotot				
Lainat ja muut saamiset				
Korkotuotot	8	2	3	1
Korkokulut	-1	-2	-1	-1
Arvonalentumiset ja niiden peruutukset	-2	2	1	0
Lainat ja muut saamiset yhteensä	5	2	3	0
Osakkuus- ja yhteisyritykset				
Käyvän arvon menetelmällä käsiteltävät	4	25	2	13
Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävät	4	8	1	5
Yhteensä	7	33	3	17
Rahoitusvelat, jotka on nimenomaisesti luokiteltu käypään arvoon tulosvaikuttelusta kirjattavaksi				
Sijoitussopimusten maksutulo	320	400	94	115
Sijoitussopimuksista maksetut korvaukset	-268	-266	-89	-74
Sijoitussopimusten velkojen muutos	-294	864	54	28
Sijoitussopimusvelkojen nettotuotot yhteensä	-241	998	59	69
Vakuutuksen muut sijoitustoiminnan nettotuotot				
Vakuutuksen pääomalainojen korot	0		0	0
Vakuutuspalvelutulokseen liittyvät valuutta-arvostusvoitot /-tappiot	0	0		0
Muut tuotot ja kulut lainoista ja muista saamisista	0		0	
Vakuutuksen muut sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	0	0	0	0
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	371	-2 019	-114	-331

Liite 10. Liiketoiminnan muut kulut

Milj. €	1-9/2023	1-9/2022	7-9/2023	7-9/2022
ICT-kulut				
Tuotanto	-176	-170	-60	-57
Kehittäminen	-142	-107	-51	-35
Toimitilat	-39	-66	-12	-21
Viranomais- ja tilintarkastusmaksut	-66	-73	-2	-1
Palveluostot	-103	-89	-35	-33
Asiantuntijapalvelut	-40	-27	-15	-8
Tietoliikenne	-24	-23	-8	-8
Markkinointi	-31	-25	-10	-9
Lahjoitukset	-10	-11	-4	-3
Vakuutus- ja varmuuskulut	-12	-9	-4	-4
Lyhytaikaisten ja arvoltaan vähäisten vuokrasopimusten kulut	-5	21	-1	7
Muut	-76	-65	-20	-22
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-725	-644	-221	-194
Kehittämismenot				
Milj. €	1-9/2023	1-9/2022	7-9/2023	7-9/2022
Kehittämisen ICT-kulut	142	107	51	35
Oman työn osuus	52	45	15	13
Kehittämisen kulut tuloslaskelmalla yhteensä	194	152	66	48
Aktivoidut ICT-menot	58	58	14	19
Aktivoitavien siirto/henk.kulut	9	12	2	3
Aktivoidut kehittämismenot yhteensä	66	70	17	22
Kehittämismenot yhteensä	260	222	83	70
Poistot ja arvonalentumiset	-86	-112	-26	-34

Liite 11 Jälleenvakuutus sopimusvarat

MIJ. €	30.9.2023	31.12.2022
Vahinkovakuutus		
Jäljellä olevan vakuutuskauden jälleenvakuutus sopimusten varat	-18	-24
Jälleenvakuutus sopimusten vastuu toteutuneista vahingoista	278	268
Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutus sopimusvarat yhteensä	259	245
Henkivakuutus		
Jäljellä olevan vakuutuskauden jälleenvakuutus sopimusten varat	0	
Henkivakuutuksen jälleenvakuutus sopimusvarat yhteensä	0	
Jälleenvakuutus sopimusvarat yhteensä	259	245

Liite 12. Vakuutus sopimusvelat

MIJ. €	30.9.2023	31.12.2022
Vahinkovakuutus		
Jäljellä olevan vakuutuskauden velat, GMM	293	180
Vastuu toteutuneista vahingoista, GMM	2 291	2 356
Vahinkovakuutuksen vakuutus sopimusvelat yhteensä	2 584	2 536
Henkivakuutus		
Jäljellä olevan vakuutuskauden velat, GMM	3 121	3 260
Vastuu toteutuneista vahingoista, GMM	14	12
Jäljellä olevan vakuutuskauden velat, VFA yhteensä	5 531	5 586
Vastuu toteutuneista vahingoista VFA yhteensä	39	51
Henkivakuutuksen vakuutus sopimusvelat yhteensä	8 705	8 909
Vakuutus sopimusvelat yhteensä	11 289	11 446

Liite 13. Jälleenvakuutus sopimusvelat

MIJ. €	30.9.2023	31.12.2022
Henkivakuutus		
Jäljellä olevan vakuutuskauden jälleenvakuutus sopimusten velat	0	2
Henkivakuutuksen jälleenvakuutus sopimusvelat yhteensä	0	2
Jälleenvakuutus sopimusvelat yhteensä	0	2

Liite 14. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

MIJ. €	30.9.2023	31.12.2022
Joukkovelkakirjalainat	11 245	10 563
Huonomman etuoikeuden luokan joukkovelkakirjalainat	4 321	4 306
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat	12 392	12 262
Muut		
Sijoitustodistukset	664	1 083
Yritystodistukset	6 325	9 287
Kaupankäynnissä omaan salkkuun sisältyvät (-)*	-56	-63
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä	34 890	37 438

* OP Ryhmän hallussa olevat omat joukkovelkakirjalainat on netotettu velkaa vastaan.

Liite 15. Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen

Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Milj. €	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet (overlay approach)	Rahavirran suojaus	Yhteensä
Päättävä tase 31.12.2021:	63	164	96	323
IFRS 17 Vakuutus sopimukset standardin siirtymän vaikutus	-41	-164		-205
Avaava tase 1.1.2022	23		96	118
Käyvän arvon muutokset	6		-493	-487
Tuloslaskelmaan siirretyt myyntivoitot	-10			-10
Siirrot korkokatteeseen			-18	-18
Laskennalliset verot	1		102	103
Päättävä tase 30.9.2022	20		-314	-294

Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Milj. €	Saamistodistukset		Rahavirran suojaus	Yhteensä
Avaava tase 1.1.2023	-24		-337	-360
Käyvän arvon muutokset	-26		-27	-53
Tuloslaskelmaan siirretyt myyntivoitot	-6			-6
Siirrot korkokatteeseen			54	54
Laskennalliset verot	6		-5	1
Päättävä tase 30.9.2023	-49		-315	-364

Käyvän arvon rahasto ennen veroja oli -455 miljoonaa euroa (-367) ja siihen liittyvä laskennallinen verosaaminen/-velka oli 91 miljoonaa euroa (73). Käypään arvoon muiden laajan tuloksen kautta kirjattavien saamistodistusten tappiota koskeva vähennyserä katsauskauden aikana oli käyvän arvon rahastossa 0 miljoonaa euroa (1).

Liite 16. Annetut vakuudet

Milj. €	30.9.2023	31.12.2022
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut		
Pantit	256	1
Luotot (covered bondien vakuutena)	17 143	21 048
Muut	955	14 128
Annetut vakuudet yhteensä*	18 354	35 176
Vakuudelliset johdannaisvelat	698	701
Vakuudelliset muut velat	313	12 000
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)	12 392	12 262
Yhteensä	13 402	24 962

* Lisäksi keskuspankkiin on pantattu 1,4 miljardin euron kirjanpitoarvosta joukkovelkakirjalainoja, joista 1,0 miljardia euroa on päivän sisäisen liimitin vakuutena. Joukkovelkakirjalainat ovat nostettavissa ilman keskuspankin ennakkolupaa, joten niitä ei ole esitetty yllä olevassa taulukossa.

Liite 17. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu

Raholitusvarat 30.9.2023, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat						
	Jaksotettu hankinta- meno	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavaksi	On luokiteltava käypään arvoon tulosvaikuttavasti	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Käteiset varat	15 297						15 297
Saamiset luottolaitoksilta	1 087						1 087
Johdannaisoimukset			2 627			1 484	4 111
Saamiset asiakkailta	97 323						97 323
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat				11 906			11 906
Saamistodistukset	256	11 160	228	6 291			17 935
Osakkeet ja osuudet		0	90	2 110	1		2 202
Muut rahoitusvarat	2 588						2 588
Yhteensä	116 552	11 160	2 945	20 307	1	1 484	152 449

OP Ryhmän taseessa oli katsauskauden päättyessä 256 miljoonalla (1) eurolla joukkovelkakirjoja joita ei kirjanpitoluokasta johtuen arvostettu markkina-arvoon. Näiden joukkovelkakirjojen markkina-arvo oli 250 miljoonaa euroa (1) katsauskauden lopussa.

Raholitusvarat 31.12.2022, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat						
	Jaksotettu hankinta- meno	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavaksi	On luokiteltava käypään arvoon tulosvaikuttavasti	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Käteiset varat	35 004						35 004
Saamiset luottolaitoksilta	798						798
Johdannaisoimukset			2 874			1 243	4 117
Saamiset asiakkailta	98 546						98 546
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat				11 597			11 597
Saamistodistukset	1	11 755	295	6 247	0		18 298
Osakkeet ja osuudet		0	86	1 653	2		1 741
Muut rahoitusvarat	2 394						2 394
Yhteensä	136 743	11 756	3 255	19 497	2	1 243	172 496

Rahoitusvelat 30.9.2023, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat	Muut velat	Suojaavat Johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille		85		85
Johdannaisopimukset	3 861		453	4 314
Velat asiakkaille		74 020		74 020
Velat sijoitusopimuksista	7 505			7 505
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		34 890		34 890
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 381		1 381
Muut rahoitusvelat		4 780		4 780
Yhteensä	11 366	115 156	453	126 975

Rahoitusvelat 31.12.2022, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat	Muut velat	Suojaavat Johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille		12 301		12 301
Johdannaisopimukset	3 980		452	4 432
Velat asiakkaille		81 468		81 468
Velat sijoitusopimuksista	7 211			7 211
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		37 438		37 438
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 384		1 384
Muut rahoitusvelat		3 813		3 813
Yhteensä	11 192	136 405	452	148 048

Yleiseen liikkeeseen laskettuihin velkakirjoihin sisältyvät joukkovelkakirjalainat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenuun. Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakiintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo syyskuun lopussa oli n. 28 519 (30 350) miljoonaa euroa. Huonommalla etuoikeudella olevat velat on arvostettu jaksotettuun hankintamenuun. Näiden käyvät arvot ovat jaksotettua hankintamenua pienemmät, mutta luotettavien käypien arvojen määrittämiseen liittyy epävarmuutta.

Liite 18. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

Varojen käyvät arvot 30.9.2023, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	1 176	231	795	2 201
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	5 349	1 023	148	6 520
Sijoitussidonnaiset sopimukset	7 191	4 715		11 906
Johdannaisopimukset	1	4 025	85	4 111
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	0			0
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	9 614	851	695	11 160
Rahoitusinstrumentit yhteensä	23 332	10 844	1 722	35 898
Sijoituskiinteistöt			558	558
Yhteensä	23 332	10 844	2 280	36 456

Varojen käyvät arvot 31.12.2022, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	736	265	740	1 741
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	5 090	1 382	70	6 542
Sijoitussidonnaiset sopimukset	7 431	4 167		11 597
Johdannaisopimukset	5	4 035	77	4 117
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	9 193	1 721	801	11 715
Rahoitusinstrumentit yhteensä	22 456	11 569	1 688	35 712
Sijoituskiinteistöt			561	561
Yhteensä	22 456	11 569	2 249	36 274

Velkojen käyvät arvot 30.9.2023, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvelat				
Sijoitussidonnaiset sopimukset	4 533	2 972		7 505
Muut		2		2
Johdannaisopimukset	1	4 199	114	4 314
Yhteensä	4 534	7 173	114	11 821

Velkojen käyvät arvot 31.12.2022, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvelat				
Sijoitussidonnaiset sopimukset	4 620	2 591		7 211
Johdannaisopimukset	7	4 332	94	4 432
Yhteensä	4 627	6 922	94	11 643

Käypään arvoon arvostus

Johdannaiset

Listattujen johdannaisten hinta saadaan suoraan markkinoilta. OTC-johdannaisten arvostuksessa käytetään markkinoilla yleisesti käytössä olevia malleja ja menetelmiä, jotka sopivat parhaiten kyseisen rahoitusinstrumentin arvostamiseen. Näitä tarvitaan mm. korko ja -valuuttakäyrien ja volatiiliteettipintojen muodostamiseen sekä optioiden arvostukseen. Yleisesti näiden mallien syöttötiedot voidaan johtaa markkinoilta. Kuitenkin joidenkin sopimusten arvostuksessa joudutaan käyttämään malleja, joiden syöttötietoja ei voida havaita markkinoilta vaan ne joudutaan arvioimaan. Nämä sopimukset on luokiteltu tasolle 3.

Middle Office vastaa pankkitoiminnan johdannaisten käyvän arvon arvostuksista, ml. tason 3 arvostuksista, ja niissä käytetyn markkinadatan, arvostuskäyrien ja volatiiliteettipintojen laadusta ja luotettavuudesta osana päivittäistä arvostusprosessia. Middle Office vertaa sopimustasolla arvostushintoja säännöllisesti CSA-vastapuolten ja keskusvastapuolen toimittamiin arvostuksiin ja selvittää tarvittaessa mahdolliset merkittävät arvostuserot.

Riskienhallinnan ohjaus on vastuussa uusien arvostusmallien ja menetelmien hyväksymisestä sekä arvostusprosessin valvonnasta. Arvostusten varmennus perustuu mm. arvostamiseen käyttäen vaihtoehtoisia lähteitä sekä markkinahinnoille, että muille syöttötiedoille. Varmennusprosessissa arvostushintoja voidaan verrata CSA-vastapuolten ja keskusvastapuolen toimittamiin hintoihin. Lisäksi on mahdollista käyttää myös kolmansien osapuolten tarjoamia arvostuspalveluja.

Pankkitoimintaan liittyvässä OTC -johdannaisten arvostuksessa huomioidaan kaupan osapuolten luottoriski ja luottoriskipremioiden ylittävät rahoituskustannukset. Luottoriskia oikaistaan vastapuoliriskikorjauksella (ns. Credit Valuation Adjustment "CVA") sekä omalla luottoriskikorjauksella (ns. Debit Valuation Adjustment, "DVA"). CVA- ja DVA -arvostusoikaisu lasketaan vastapuolikohtaisesti. CVA- ja DVA-oikaisu lasketaan vastapuolikohtaisesti simuloimalla johdannaisten markkina-arvoja ja maksukyvyttömyystilanteita perustuen pääsääntöisesti markkinoilta saataviin tietoihin. Maksukyvyttömyystodennäköisyyksien arvioinnissa hyödynnetään vastapuolten rating-informaatiota, likvidejä luottoriski-indeksejä sekä markkinadatatoimittajien luottoriskisektorikayriä. OTC-johdannaisten rahoituskustannusten vaikutusta arvostukseen arvioidaan muokkaamalla arvostuksessa käytettäviä diskonttokäyriä pääomallisten ja pääomattomien luottoriski-instrumenttien luottoriskipremioiden tilastollisten erojen avulla.

Käyvän arvon hierarkia

Taso 1: Noteeratut markkinahinnat

Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat suurimmissa pörseissä listatuista osakkeista, noteerausta yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy toimivilta markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

Taso 2: Arvostusmenetelmät havainnollitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta, tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu suurin osa OP Yrityspankin OTC-johdannaisista sekä yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1.

Taso 3: Arvostusmenetelmät ei havainnollitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy erityistä epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Lisäksi tasolle 3 luokitellaan velkapapereita, joille noteerauksia on markkinoilla vain vähän tai ei ollenkaan. Kyseiseen tasoryhmään sisällytetään kompleksisemmat OTC-johdannaiset sekä sellaiset pitkän maturiteetin johdannaiset, joiden arvostuksessa käytettyä markkinadataa on jouduttu ekstrapoloimaan, tietyt private equity -sijoitukset, epälikvidit lainat, strukturoidut lainat ml. arvopaperistetut lainat ja strukturoidut velkakirjat, kiinteistösijoitukset sekä hedge-rahastot.

Siirrot käyvän arvon arvostuksen tasojen välillä

Siirrot eri hierarkiatasojen välillä katsotaan tapahtuneen siirron aiheuttaman tapahtuman tai olosuhteiden muutoksen toteutumispäivänä. Siirrot tasojen välillä johtuvat pääosin käytettävissä olevien markkinanoteerausten määrästä.

OP Ryhmän liiketoiminnan kannalta tärkeitä johdannaisia ovat koronvaihtosopimukset ja korko-optiot. Koronvaihtosopimukset arvostetaan johtamalla markkinoilla havaittavien koronvaihtosopimusten ja muiden korkojohdannaisten hinnoista arvostuskäyrät. Arvostuskäyriä käytetään ennustamaan tulevia rahavirtoja ja määrittämään rahavirtojen nykyarvot myös sellaisilla koronvaihtosopimuksilla, joiden hinta ei ole suoraan markkinoilta havaittavissa. Korko-optioiden arvostuksessa toimitaan vastaavalla tavalla. Koronvaihtosopimuksiin verrattuna käytetään myös markkinoilta havaittavia korko-optioiden hintaa kuvaavia volatiliiteetteja.

Monirakenteisten johdannaisten, esimerkiksi osakerakenteiden, arvostamisessa käytetään mallia, jossa simuloidaan markkinahintojen kehitystä ja lasketaan johdannaisten toteutunut arvo kussakin simulaatiossa. Johdannaisten hinta saadaan laskemalla simulaatioiden keskiarvo.

Tason 2 syöttötietoihin kuuluvat muun muassa: vastaavanlaisten erien noteeratut hinnat toimivilla markkinoilla ja samanlaisten erien noteeratut hinnat muilla kuin toimivilla markkinoilla, markkinakorot, implisiittiset volatiliiteetit ja luottoriskimarginaalit.

Tason 3 syöttötiedot ovat syöttötietoja, jotka eivät ole havainnoitavissa arvostettavalle erälle. Tason 3 syöttötietoihin kuuluvat muun muassa: historiallisen volatiliiteetin käyttö option arvostamisessa, sellaiset pitkät korot, joita vastaavia sopimuksia ei ole markkinoilla havaittavissa.

Kiinteistösijoituksilla ei ole samanlaisia päivittäin noteerattavia hintoja tai hintalähteitä kuin likvideillä markkinoilla. Kiinteistöjen arvostusprosessi perustuu ulkopuolisten arviointijoiden käyttöön (kiinteistön arvo yli 1 MEur) tai liiketoiminnan omiin arviointimenetelmiin.

Suorien kiinteistösijoitusten arvostuksen lähteinä ovat pääsääntöisesti ulkopuolisten auktorisoitujen arviointijoiden antamat arviokirjat. Ulkopuolinen arviointija valitsee itsenäisesti kunkin kohteen arviointiin parhaiten sopivan menetelmän. Yleisesti käytettyjä arviointimenetelmiä ovat kauppa-arvomenetelmä, tuottoarvomenetelmä ja jälleenhankinta-arvomenetelmä. Kiinteistörahastojen arvot saadaan kohderahastoilta kunkin kohderahaston sääntöjen määrittelemänä ajankohtina ja sääntöjen määrittämän standardin mukaisena. Arvostukset perustuvat pääsääntöisesti kohderahastojen yksittäisten kiinteistökohteiden yhteenlaskettuihin arvoihin lisätynä kohderahaston nettovarallisuudella. Yksittäisten kohteiden arvot perustuvat pääsääntöisesti ulkopuolisten riippumattomien auktorisoitujen arviointijoiden laatimiin arviokirjoihin.

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametrit sisältyvät epävarmuutta (Taso 3)

Erittely rahoitusvarolista ja rahoitusveloilista

Rahoitusvarat, mlj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat	Johdannais- sopimukset	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Varat yhteensä
IFRS 17 käyttöönotto ja vuoden 2022 muutokset	51		-8	43
Avaava tase 1.1.2023	810	77	801	1 688
Tuloslaskelman nettotuotot	-40	8		-32
Hankinnat	155			155
Myyntit	-30			-30
Lyhennykset	-77			-77
Siirrot tasoon 3	77		136	212
Siirrot tasosta 3	-3		-234	-237
Päätävä tase 30.9.2023	942	85	695	1 722

Rahoitusvelat, mlj. €	Johdannais- sopimukset	Velat yhteensä
Avaava tase 1.1.2023	94	94
Tuloslaskelman nettotuotot	20	20
Päätävä tase 30.9.2023	114	114

Erittely nettotuotosta tuloslaskelmaerittäin 30.9.2023

Milj. €	Korkokate	Sijoitustoiminnan nettotuotot	Laaja tulos- laskelma/ Käyvän arvon rahaston muutos	Nettotuotot tillikauden lopussa hallussa olevista varolista ja veloilista
Realisoituneet nettotuotot	-47	7		-40
Realisoitumattomat nettotuotot	-12			-12
Nettotuotot yhteensä	-59	7		-52

Hierarkiatason 3 johdannaiset ovat asiakkaiden tarpeisiin strukturoituja johdannaisia, joiden markkinariski on katettu vastaavalla johdannaissopimuksella. Tulosvaikutusta avoimesta markkinariskistä ei synny. Tason 3 johdannaiset liittyvät OP Yrityspankin liikkeeseen laskemiin strukturoituihin joukkovelkakirjalainoihin, joiden tuotto määräytyy kytketyn johdannaisten arvonkehityksen perusteella. Näiden kytkettyjen johdannaisten arvonmuutosta ei ole esitetty yllä olevassa taulukossa. Lisäksi tasolle 3 on luokiteltu pitkän maturiteetin johdannaisia, joiden arvostuksessa käytettyä markkinadataa on jouduttu ekstrapoloimaan.

Arvostustekijöiden muutokset

Arvostusmenetelmissä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden 2023 aikana.

Liite 19. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Milj. €	30.9.2023	31.12.2022
Takaukset	546	570
Takuuvastuut	2 682	2 668
Luottolupaukset	13 421	14 267
Lyhytaikaisiin kauppatahtumiin liittyvät sitoumukset	635	736
Muut*	1 583	1 420
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	18 866	19 662

* Josta vahinkovakuustoiminnan sitoumukset pääomarahastoihin 238 miljoonaa euroa (200)

Liite 20. Johdannaissopimukset

Johdannaiset yhteensä 30.9.2023

Milj. €	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot*	
	< 1 v	1–5 v	> 5 v		Varat	Velat
Korkojohdannaiset, josta	39 912	106 430	83 184	229 526	3 221	3 266
Keskusvastapuoliseltä selvitettävät	27 834	65 300	49 430	142 564	273	273
Settled-to-market (STM)	14 708	39 311	33 644	87 663	181	175
Collateralised-to-market (CTM)	13 126	25 988	15 787	54 901	92	98
Valuuttajohdannaiset	52 018	5 221	1 212	58 451	885	1 014
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset						
Luottojohdannaiset	36	92	7	135	4	9
Muut johdannaiset	382	884	31	1 298	86	85
Johdannaiset yhteensä	92 347	112 628	84 435	289 410	4 196	4 373

Johdannaiset yhteensä 31.12.2022

Milj. €	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot*	
	< 1 v	1–5 v	> 5 v		Varat	Velat
Korkojohdannaiset, josta	29 963	105 209	89 412	224 584	2 981	3 096
Keskusvastapuoliseltä selvitettävät	22 144	60 716	55 600	138 460	190	191
Settled-to-market (STM)	11 535	35 194	39 212	85 941	126	134
Collateralised-to-market (CTM)	10 609	25 521	16 388	52 519	64	58
Valuuttajohdannaiset	55 961	5 303	1 086	62 350	958	1 157
Luottojohdannaiset	34	63	13	110	1	34
Muut johdannaiset	439	889	26	1 355	91	82
Johdannaiset yhteensä	86 398	111 463	90 538	288 399	4 031	4 368

* Käyvät arvot sisältävät kertyneet korot, jotka muiden kuin kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten osalta esitetään taseessa muissa varoissa tai varauksissa ja muissa veloissa. Lisäksi keskusvastapuoliselvityksessä olevien johdannaisten käyvät arvot on nettoitettu taseessa.

Liite 21. Vakuutus-segmentin sijoitusten jakauma

Vahinkovakuutus	30.9.2023		31.12.2022	
	Käypä arvo*, mlj. €	%	Käypä arvo*, mlj. €	%
Sijoitusomaisuuden allokaatiojakauma				
Rahamarkkinat yhteensä	513	12	622	15
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	533	13	632	16
Johdannaiset***	-20	0	-10	0
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	2 547	61	2 526	62
Valtiot	244	6	303	7
Investment Grade	1 912	46	1 834	45
Kehittyvät markkinat ja High Yield	194	5	206	5
Strukturoidut sijoitukset****	197	5	181	4
Osakkeet yhteensä	734	18	557	14
Suomi	88	2	67	2
Kehittyneet markkinat	478	11	326	8
Kehittyvät markkinat	91	2	88	2
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	6	0	6	0
Pääomasijoitukset	70	2	69	2
Valtioneitoiset sijoitukset yhteensä	29	1	31	1
Hedge fund -rahastot	29	1	31	1
Kiinteistöinvestoinnit yhteensä	345	8	336	8
Suorat kiinteistöt	157	4	155	4
Epäsuorat kiinteistöinvestoinnit	188	5	181	4
Yhteensä	4 169	100	4 071	100

* Sisältää siirtyneet korot.

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon.

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokaatioon (deltavasta-arvo).

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat.

Henkilvakuutus	30.9.2023		31.12.2022	
	Käypä arvo*, mlj. €	%	Käypä arvo*, mlj. €	%
Sijoitusomaisuuden allokaatiojakauma				
Rahamarkkinat yhteensä	544	17	614	19
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	531	17	601	19
Johdannaiset***	13	0	13	0
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	1 954	61	1 976	61
Valtiot	180	6	182	6
Investment Grade	1 460	46	1 469	45
Kehittyvät markkinat ja High Yield	139	4	161	5
Strukturoidut sijoitukset****	175	5	163	5
Osakkeet yhteensä	463	14	419	13
Suomi	58	2	44	1
Kehittyneet markkinat	277	9	240	7
Kehittyvät markkinat	60	2	65	2
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	3	0	3	0
Pääomasijoitukset	65	2	67	2
Valtioneitoiset sijoitukset yhteensä	37	1	38	1
Hedge fund -rahastot	37	1	38	1
Kiinteistöinvestoinnit yhteensä	194	6	189	6
Suorat kiinteistöt	24	1	24	1
Epäsuorat kiinteistöinvestoinnit	170	5	165	5
Yhteensä	3 192	100	3 235	100

* Sisältää siirtyneet korot.

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon.

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokaatioon (deltavasta-arvo).

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat.

Liite 22. Lähipiiritapahtumat

OP Ryhmän lähipiiri muodostuu OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellyistä yhtiöistä, osakkuusyhtiöistä, johdon avainhenkilöistä ja näiden läheisistä perheenjäsenistä sekä muista lähipiiriin kuuluvista yhtiöistä. OP Ryhmän johdon avainhenkilöihin luetaan OP Ryhmän pääjohtaja, OP Osuuskunnan johtokunnan jäsenet ja suoraan pääjohtajalle raportoivat johtajat sekä OP Osuuskunnan hallituksen puheenjohtaja, hallituksen jäsenet ja hallintoneuvoston jäsenet. Johdon avainhenkilöiden lähipiiriin luetaan myös yhtiöt, joissa johdon avainhenkilöllä tai heidän läheisellä perheenjäsenellä on määräysvalta. Muihin lähipiiriin kuuluviin yhteisöihin luetaan OP Ryhmän henkilöstörahasto ja OP-Eläkesäätiö.

Lähipiirille myönnettyissä lainoissa noudatetaan normaaleja luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin.

Lähipiiriliiketoimissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia 31.12.2022 jälkeen.

Taloudellinen informaatio

Vuoden 2023 raporttien julkaisujankohdat:

OP-yhteenliittymän Pilari III -taulukot 30.9.2023	Viikko 44
OP Ryhmän toimintakertomus ja tilinpäätös 2023	Viikko 11
Selvitys OP Ryhmän hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2023	Viikko 11
OP Ryhmän vuosikatsaus 2023 (sis. vastuullisuusraportoinnin)	Viikko 11
OP Ryhmän riski- ja vakavaraisuusraportti 2023	Viikko 11
OP-yhteenliittymän Pilari III -taulukot 2023	Viikko 11
OP Ryhmän toimielinten palkitsemisraportti 2023	Viikko 11
OP Ryhmän toimielinten palkitsemispolitiikka	Viikko 11

Vuoden 2023 tilinpäätöstiedotteen ja vuoden 2024 osavuosisikatsusten sekä puolivuosisikatsuksen julkaisupäivämäärät:

Tilinpäätöstiedote 1.1.-31.12.2023	7.2.2024
Osavuosisikatsaus 1.1.-31.3.2024	8.5.2024
Puolivuosisikatsaus 1.1.-30.6.2024	24.7.2024
Osavuosisikatsaus 1.1.-30.9.2024	31.10.2024
OP-yhteenliittymän Pilari III -taulukot 31.3.2024	Viikko 19
OP-yhteenliittymän Pilari III -taulukot 30.6.2024	Viikko 32
OP-yhteenliittymän Pilari III -taulukot 30.9.2024	Viikko 45

Helsingissä 25.10.2023

OP Osuuskunta Hallitus

Lisätiedot:

Pääjohtaja Timo Ritakallio, puh. 010 252 4500
Talous- ja rahoitusjohtaja Mikko Timonen, puh. 010 252 1325
Viestintäjohtaja Anni Hiekkänen, puh. 010 252 1989

www.op.fi